

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2020 – 2021

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται
MONO ηλεκτρονικά σε
ημερομηνίες που θα ανακοινωθούν.
Οι φοιτητές ΔΕΝ έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις
εξετάσεις μαθημάτων που ΔΕΝ έχουν δηλώσει.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	<i>Σελ.</i>
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	6
- Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	6
- Εκπαίδευση	6
- Προπτυχιακές Σπουδές	7
- Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	9
- Πρόγραμμα Erasmus+	10
- Πρακτική άσκηση	10
- Εκπαιδευτικές εκδρομές	10
- Μεταπτυχιακές Σπουδές	11
- Εργαστήρια	11
- Μουσεία	11
- Βιβλιοθήκη	11
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	17
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	18
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17)	19
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	25
A. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	26
B. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	37
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	46
Δ. Τομέας Λαογραφίας	54
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας και Φ.Π.Ψ.	60
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	61
A. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	62
B. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	71
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	80
Δ. Τομέας Λαογραφίας	90
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας και Φ.Π.Ψ.	95
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	96

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, την ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγουμένων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σιόπο του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/Β1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η **Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων** ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή κατατμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

A. Φιλολογίας

B. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις Τομείς:

A. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

B. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχαιικών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στη Δημόσια και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην αρχαιολογική υπηρεσία, σε μουσεία και σε άλλους πολιτιστικούς φορείς, όπως επίσης και σε ερευνητικά κέντρα. Μπορούν επίσης να συνεχίσουν για μεταπτυχιακές σπουδές.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οχτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης:**

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας.

Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: "Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31 η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και 3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει την 1η Οκτωβρίου και λήγει στις 10 Ιανουαρίου του επομένου έτους. Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει στις 10 Φεβρουαρίου και λήγει στις 20 Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου, για να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από τον διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή, η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδος, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών προαιρετικά (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια-συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα (σχέδιο-φωτογραφία). Παράλληλα οι φοιτητές

συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιτόπιες έρευνες, επισιέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών, εκπαιδευτικές εκδρομές κ.λ.π.

Για τον εσωτερικό κανονισμό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων:

http://users.uoi.gr/akyuoi/documents/Es_kanonismos.pdf

Ιδιαίτερη **προσοχή** πρέπει να δοθεί στα ακόλουθα:

1. Το Ακαδημαϊκό έτος ξεκινά την 1η Σεπτεμβρίου 2020 και λήγει στις 31 Αυγούστου 2021. Σε κάθε Ακαδημαϊκό έτος υπάρχουν δύο διδακτικές περιόδους, το Χειμερινό και το Εαρινό εξάμηνο και τρεις εξεταστικές περιόδους που πραγματοποιούνται: του Χειμερινού Εξαμήνου κατά το μήνα Ιανουάριο-Φεβρουάριο, του Εαρινού εξαμήνου κατά το μήνα Ιούνιο και η επαναληπτική εξεταστική περίοδος του Σεπτεμβρίου.
2. Προκειμένου οι φοιτητές να μπορούν να συμμετάσχουν στην εξέταση των μαθημάτων, να προμηθευτούν τα αντίστοιχα διδακτικά συγγράμματα και συμμετάσχουν σε πολλές άλλες διαδικασίες όπως π.χ. επίδομα στέγασης κ.τ.λ., θα πρέπει να πραγματοποιήσουν ηλεκτρονικά δηλώσεις μαθημάτων μέσω της εφαρμογής classweb, ξεχωριστά για κάθε διδακτική περίοδο (χειμερινό και εαρινό εξάμηνο) του εκάστοτε Ακαδημαϊκού έτους. Σημειώνεται ότι η δηλώσεις μαθημάτων για κάθε διδακτική περίοδο ισχύουν μόνο για το εξάμηνο αναφοράς και όχι για όλη την περίοδο φοίτησης. Στις δηλώσεις μαθημάτων μπορούν να δηλωθούν μαθήματα τα οποία διδάσκονται στο Τμήμα σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών του Ακαδημαϊκού έτους 2020-2021. Τέλος υπενθυμίζεται ότι η εξεταστική περίοδος του Σεπτεμβρίου είναι επαναληπτική εξεταστική περίοδος στην οποία εξετάζονται τα μαθήματα που έχουν δηλωθεί (και δεν έχουν επιτυχώς περαστεί) στις δύο δηλώσεις μαθημάτων του Ακαδημαϊκού έτους που έχει προηγηθεί, συνεπώς δεν χρειάζεται δήλωση μαθημάτων για αυτή την εξεταστική περίοδο.
3. Οι φοιτητές οι οποίοι έχουν υπερβεί τα κανονικά έτη φοίτησης (9ου εξαμήνου και άνω) μπορούν σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία να δηλώνουν τα μαθήματα όλων των εξαμήνων χειμερινού και εαρινού. Στην εμβόλιμη αυτή δήλωση δηλώνονται τα μαθήματα τα οποία έχουν διδαχθεί σε προηγούμενο εξάμηνο, δηλαδή εαρινά μαθήματα για το χειμερινό εξάμηνο και χειμερινά μαθήματα για το εαρινό εξάμηνο σπουδών. Βασική προϋπόθεση προκειμένου να γίνουν δεκτές οι δηλώσεις αυτές από το σύστημα classweb είναι να έχουν δηλωθεί τα μαθήματα στην αμέσως προηγούμενη δήλωση μαθημάτων. Σημειώνεται ότι, οι εμβόλιμες δηλώσεις μαθημάτων δεν εμπίπτουν στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Τέλος σας ενημερώνουμε ότι σύμφωνα με την ΚΥΑ 115744/Ζ1/4-9-2020 (ΦΕΚ 3707/τ. Β'/4-9-2020) και προκειμένου να καταστεί εφικτός ο προγραμματισμός του τρόπου διδασκαλίας των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου, δεν θα γίνουν δεκτές δηλώσεις μαθημάτων εκτός της προκαθορισμένης περιόδου η οποία για το χειμερινό εξάμηνο του

Ακαδημαϊκού έτους 2020-2021, ορίζεται από 12 έως 26 Οκτωβρίου 2020.

4. Ο έλεγχος μαθημάτων είναι αποκλειστική ευθύνη του φοιτητή και συνιστάται να πραγματοποιείται μετά το 3ο έτος σπουδών ανελλιπώς σε συνεπικουρία με τον οδηγό σπουδών του Τμήματος. Σχετικά έντυπα ελέγχου μαθημάτων καθώς και ο οδηγός σπουδών υπάρχουν αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Η γραμματεία του Τμήματος είναι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε ερώτηση αφορά το πρόγραμμα σπουδών. Ο τελικός έλεγχος μαθημάτων πραγματοποιείται από τη γραμματεία του Τμήματος μετά την κατάθεση αιτήσεως πτυχίου.

5. Σημειώνεται ότι δεν προβλέπεται από το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας η εκπόνηση, ακόμη και προαιρετικά, διπλωματικής εργασίας.

6. Συνιστάται στους φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας να μην λαμβάνουν πληροφορίες από συμφοιτητές τους και ιδιαιτέρως από διάφορες αναξιόπιστες πηγές εντός και εκτός διαδικτύου για θέματα που αφορούν το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος καθώς και για άλλες διοικητικές διαδικασίες, προς αποφυγή προβλημάτων και δυσλειτουργιών που μπορεί να προκύψουν από την χρήση τέτοιου είδους πληροφοριών. Για την επίλυση οποιασδήποτε απορίας ή πληροφορίας χρειαστεί, οι φοιτητές δύναται να απευθύνονται στη γραμματεία του Τμήματος η οποία θα απαντήσει αρμοδίως.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 240.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας καθώς και τα μαθήματα Παιδαγωγικών και Διδακτικής από το τμήμα Φιλοσοφίας αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες.

Το προαιρετικό μάθημα της ξένης γλώσσας παρέχει 2 ECTS όπως και η προαιρετική πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης. Σύνολο ECTS μαζί με την ξένη γλώσσα και την πρακτική άσκηση: 244.

Με την καθιέρωση του συστήματος των πιστωτικών μονάδων και από το ακαδημαϊκό έτος 2020-21 ο βαθμός πτυχίου/διπλώματος υπολογίζεται ως Σταθμικός Μέσος Όρος με βάση τα ECTS των μαθημάτων. Πιο συγκεκριμένα ο βαθμός υπολογίζεται ως εξής: ο βαθμός κάθε μαθήματος πολλαπλασιάζεται με τα αντίστοιχα ECTS και το άθροισμα των γινομένων διαιρείται με το σύνολο των ECTS (μαθημάτων).

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, που στοχεύει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας, σε όλους τους τομείς της Δια Βίου Μάθησης (Ανώτατη Εκπαίδευση, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολική Εκπαίδευση, δραστηριότητες νεολαίας, κλπ). Στο πλαίσιο αυτό ενισχύεται η κινητικότητα φοιτητών και διδασκόντων σε άλλα Πανεπιστήμια τα οποία συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Κριτήρια επιλογής: επιπλέον των κριτηρίων που θέτει το ίδιο το πρόγραμμα, για το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ισχύουν τα παρακάτω κριτήρια επιλογής φοιτητών για την κινητικότητα.

α) Προηγούνται οι Μεταπτυχιακοί φοιτητές που δεν έχουν κάνει χρήση του προγράμματος άλλη φορά. Η κατάταξη των μεταπτυχιακών φοιτητών καθορίζεται από τον βαθμό εισαγωγής (για τους πρωτοετείς) ή από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο δια του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει (για τους φοιτητές μεγαλύτερων εξαμήνων).

β) Για τους προπτυχιακούς φοιτητές η κατάταξη καθορίζεται από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο δια του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει.

Περισσότερες πληροφορίες: <http://erasmus.uoi.gr/erasmus/37/erasmus>

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (Π. Α.)

Η Π.Α. πραγματοποιείται προαιρετικά επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων κ.λπ.), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος. Η πραγματοποίηση

της πρακτικής άσκησης προμολοτείται με 2 ECTS.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών δεν είναι υποχρεωτική, εφ' όσον απαιτείται να πληρώσουν γι' αυτές.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται τρία Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία»
3. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Αρχαίος Κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651005113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651005158

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Εικμαγείων και Αντιγράφων έργων της Αρχαίας Τέχνης.

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο

Μουσείο Τυπογραφίας.

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιού τύπων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα,

Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδίκης Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσια, Ιωάννη Τσανάια, Σεραφείμ Χαριτωνίδη κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό κανονισμό). Στην Βιβλιοθήκη έχουν μεταφερθεί από το τμήμα και τα παρακάτω Αρχεία:

- Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάκαρη» (Τομέας Αρχαιολογίας)
- Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΙΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες (Έχει μεταφερθεί στην κεντρική βιβλιοθήκη).

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης τα εξής Αρχεία:

- Λαογραφικό Αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας)
- Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας)
- Μουσικολογικό Αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ

Διδάσκοντες και φοιτούντες υποχρεούνται σε αμοιβαίο σεβασμό της προσωπικότητας ενός εκάστου. Οι φοιτητές/φοιτήτριες, ως διδασκόμενοι, οφείλουν τον προσήκοντα σεβασμό προς τον/την διδάσκοντα/διδάσκουσα στο πλαίσιο της διαδικασίας εκμάθησης της επιστήμης την οποία έχουν επιλέξει. Ο/η διδάσκων/διδάσκουσα οφείλει να παρέχει τις απαραίτητες διευκρινήσεις που αφορούν στην ουσία της εκπαιδευτικής αποστολής του και να συμπεριφέρεται προς τους διδασκόμενους με την προσήκουσα ευγένεια που επιβάλλει το ακαδημαϊκό ήθος.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας υπάρχουν διδάσκοντες καθηγητές οι οποίοι παρέχουν στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες συμβουλές που αφορούν στον προσανατολισμό και την υποστήριξη τους σε θέματα σπουδών και φοίτησης και γενικότερα μεριμνούν για ζητήματα που άπτονται της πορείας των φοιτητών/φοιτητριών, υπ' αυτή την ιδιότητά τους, στο ακαδημαϊκό περιβάλλον του Ιδρύματος.

Οι διδάσκοντες οργανώνουν την επικοινωνία τους με τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες για συνεργασία μαζί τους, όπως ο νόμος ορίζει και όπως περιγράφεται, για κάθε έναν από τους διδάσκοντες, στον ιστότοπο του Τμήματος προς ενημέρωση των φοιτητών/φοιτητριών.

ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΜΟΥ

Ζητήματα συμπεριφοράς του διδακτικού προσωπικού έναντι των φοιτητών/φοιτητριών τα οποία εκφεύγουν της κανονικότητας που επιβάλλουν η ακαδημαϊκή και εκπαιδευτική δεοντολογία επιλύονται κατ' αρχήν μέσω της ενημέρωσης από τον/την φοιτητή/φοιτήτρια του Συμβούλου Καθηγητή, ο οποίος έχει υποχρέωση να προτείνει τρόπους και διαδικασίες εξομάλυνσης των τριβών.

Τυχόν παρεκκλίσεις εκ μέρους διδάσκοντα που κρίνονται από τον/την φοιτητή/φοιτήτρια ως πολύ σοβαρές δύνανται να καταγγέλλονται προφορικώς, με τήρηση σχετικού πρακτικού, ή γραπτώς στην Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων, η οποία, αφού συνεδριάσει, ενημερώνει τον Πρόεδρο του Τμήματος και εισηγείται είτε τις συστάσεις που πρέπει να γίνουν είτε και περαιτέρω ενέργειες διοικητικής φύσης. Εάν από την καταγγελία ή σε οποιοδήποτε στάδιο της

ακολουθηθείσας διαδικασίας ανακλύφουν στοιχεία που πιθανολογούν ποινικές ευθύνες, ο φάκελος διαβιβάζεται αμελλητί στην Πρυτανεία και τίθεται υπ' όψιν του νομικού συμβούλου του Πανεπιστημίου. Η όλη διαδικασία υπακούει αυστηρά στον κανόνα της εμπιστευτικότητας κατά το σιέλος των έγγραφων που άπτονται της καταγγελίας και σ' αυτόν της αυστηρής διακριτικότητας κατά τον γενικότερο χειρισμό της. Ποινική απόληξη του ζητήματος αίρει την εμπιστευτικότητα κατά το μέτρο όπου ο νόμος το επιβάλλει και τα όργανα του Τμήματος παύουν να παρακολουθούν την υπόθεση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΥΣ

Τα μαθήματα κάθε εξαμήνου υφίστανται αξιολόγηση από τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες, μέσω συμπλήρωσης, ηλεκτρονικά, σχετικού ερωτηματολογίου. Η αξιολόγηση λαμβάνει χώρα μεταξύ όγδοης και ενδέκατης εβδομάδας του κάθε εξαμήνου (εξαιρούμενων των διακοπών).

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η Γραμματεία του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας βρίσκεται στην αριστερή πτέρυγα/διάδρομο του 1ου (πρώτου) ορόφου του Μεταβατικού Κτηρίου. Οι ώρες λειτουργίας της για υποδοχή του φοιτητικού και λοιπού κοινού, με φυσική παρουσία, είναι 11.00 έως 13.00. Τηλεφωνική πρόσβαση καθ' όλες τις εργάσιμες ώρες, 8:00 έως 15.00, στους αριθμούς: 2651006231 – 2651007232 - 2651007180. Επίσης, η Γραμματεία επικοινωνεί με τους φοιτητές μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον ιδρυματικό λογαριασμό τον οποίο κάθε φοιτητής/φοιτήτρια αποκτά αυτόματα κατά την εγγραφή και την παραλαβή της φοιτητικής ταυτότητας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Οι εξετάσεις για το κάθε μάθημα λαμβάνουν χώρα στο τέλος του εξαμήνου στο οποίο ανήκει η διδασκαλία του μαθήματος. Κατά κανόνα, οι εξεταστικές περιοδοί εκτείνονται: αυτή του Χειμερινού Εξαμήνου, από τα μέσα έως το τέλος Ιανουαρίου· εκείνη του Εαρινού, από τις αρχές έως τα μέσα Ιουνίου· τέλος, η δεύτερη εξεταστική περίοδος και για τα δύο Εξάμηνα, από τις αρχές έως τα μέσα Σεπτεμβρίου.

Είναι γραπτές ή προφορικές, κατά την επιλογή του διδάσκοντα, ενώ διεξάγονται σε συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα, με ορισμένη διάρκεια η οποία δεν ξεπερνά τις 3 (τρεις) ώρες και τούτα ανακοινώνονται εγκαίρως με ανάρτηση στον ιστότοπο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Μετάθεση ημερομηνίας και/ή ώρας γίνεται μόνο κατόπιν κωλύματος του διδάσκοντα εξεταστή ή λόγω ανώτερης βίας και έκτακτων περιστάσεων.

Είναι ενιαίες για τους φοιτητές που έχουν δηλώσει, ηλεκτρονικά, συμμετοχή σ' αυτές.

Οι προϋποθέσεις για να λάβει ένας/μία φοιτητής/φοιτήτρια μέρος στις εξετάσεις είναι οι εξής::

Εμπρόθεσμη δήλωση συμμετοχής μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στη Γραμματεία του Τμήματος. Οι φοιτητές/φοιτήτριες που δεν δήλωσαν τη συμμετοχή τους, δεν εξετάζονται από τον διδάσκοντα.

Ενημέρωση από τον ιστότοπο του Τμήματος για τον τίτλο και το περιεχόμενο του μαθήματος. Εάν έχουν παρέλθει οι δύο εξεταστικές περιόδους του έτους στο οποίο ο/η φοιτητής/φοιτήτρια όφειλε να εξετασθεί για πρώτη φορά, η δήλωση συμμετοχής περιλαμβάνει και την υποχρέωση του εξεταζόμενου/-ης να έχει ενημερωθεί, με αναζήτηση που υπάγεται στη δική του ευθύνη, στον ιστότοπο του Τμήματος και στην σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης του πανεπιστημίου για τυχόν αλλαγές στον τίτλο και στο περιεχόμενο - εξεταστέα ύλη του μαθήματος. Ο/η εξεταζόμενος/-η υποχρεούται να προσαρμόσει τη μελέτη του αναλόγως προς την αναρτημένη ύλη και όχι προς εκείνη η οποία θα του αναλογούσε εάν ο/η ίδιος/-α είχε επιλέξει να προσέλθει στην εξέταση των δύο περιόδων του ακαδημαϊκού έτους κατά το οποίο διδάχθηκε το μάθημα.

Προσέλευση στην εξέταση / Αυτοπρόσωπη παρουσία. Αυτή ελέγχεται με την επίδειξη της φοιτητικής ταυτότητας και την υπογραφή εις μέρους του/της εξεταζόμενου/-ης στον σχετικό κατάλογο συμμετοχής που αναπτύσσεται κατά την αποχώρηση των εξεταζόμενων από την αίθουσα εξέτασης. Καθυστερημένη προσέλευση μετά την έναρξη της γραπτής εξέτασης συνιστά απώλεια του δικαιώματος συμμετοχής σ' αυτή. Αδυναμία προσέλευσης επάγεται το ίδιο αποτέλεσμα. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες εξετάζονται κατά τον τρόπο τον οποίο υποδεικνύει η ιατρική βεβαίωση που έχει υποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο στην Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων.

Έγγραφη βεβαίωση προσέλευσης στην εξέταση παρέχεται επί τόπου από τον διδάσκοντα εξεταστή στον εξεταζόμενο εκείνον ο οποίος θα τη ζητήσει για κάθε νόμιμη χρήση.

ΑΝΑΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ

Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Υ.Α. 22444/Β1 [Φ.Ε.Κ. 310/Β/10.03.2005], άρθρο 22, παράγραφος 3, προβλέπει: «Διόρθωση βαθμού επιτρέπεται, εφόσον έχει επιφοχώσει προφανής παραδρομή ή αθροιστικό σφάλμα, ύστερα από έγγραφο του αρμοδίου διδάσκοντος και απόφαση της Γ.Σ. του Τμήματος ή του Διοικητικού Συμβουλίου του Τμήματος».

Εφ' όσον ο/η φοιτητής/φοιτήτρια έχει επιτύχει προακτέα βαθμολογία σ' ένα μάθημα στο οποίο υπέστη γραπτή εξέταση και εκτιμά ότι το γραπτό του έπρεπε να τύχει υψηλότερης βαθμολογίας, έχει το δικαίωμα:

- Να αιτηθεί συνάντηση με τον εξεταστή του, ώστε να του εκφράσει τις απόψεις του και να ακούσει το σκεπτικό του εξεταστή για την βαθμολογία. Η συνάντηση πραγματοποιείται είτε δια ζώσης είτε εξ αποστάσεως και ο εξεταστής/διδάσκων εξηγεί τη βαθμολογία στον φοιτητή/φοιτήτρια.

ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΡΙΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΟΠΙΝ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ

Η κείμενη νομοθεσία, Ν.4009/2011 [Φ.Ε.Κ. 195/Α/06.09.2011], άρθρο 33, παράγραφος 10, προβλέπει: «Αν ο φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του Κοσμήτορα εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον Κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει ή όχι τη φοίτησή του σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από τον Οργανισμό του Ιδρύματος, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων της εξέτασης σε ένα μάθημα».

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Η επιτροπή φοιτητικών ζητημάτων αποτελείται από **τέσσερα** μέλη ΔΕΠ που εκπροσωπούν τους τομείς του τμήματος. Για το ακαδημαϊκό έτος 2020-21 είναι τα ακόλουθα:

Καθηγητής **Τζαμτζής Ιωάννης**

Καθηγήτρια **Βρέλλη-Ζάχου Μαρία**

Επίκουρος Καθηγητής **Αναστασόπουλος Νικόλαος**

Επίκουρος Καθηγητής **Σαραφινός-Μπογιατζής Αριστείδης**

Για τα θέματα που άπτονται τις επιτροπής φοιτητικών ζητημάτων ο/η φοιτητής/φοιτήτρια απευθύνεται στη γραμματεία του τμήματος (στην ηλεκτρονική διεύθυνση **gramisar@uoi.gr**) με συγκεκριμένο αίτημα, το οποίο μεταφέρεται στην εν λόγω επιτροπή.

Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Τ Ο Υ Τ Μ Η Μ Α Τ Ο Σ

1. Πρόεδρος

2. **Γενική Συνέλευση.** Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ και από έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

3. **Διοικητικό Συμβούλιο.** Αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος, τις διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Τis, συμμετέχει τις εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τις.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τις φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τις και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις τις Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στεγάζεται στο μεταβατικό κτήριο τις Διοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τις φοιτητές καθημερινά από τις 10π.μ. έως τη 1μ.μ. (τηλ. 2651007231, 2651007232, 2651007180, email: gramisar@uoi.gr).

Πρυτανεία

Πρύτανης: Τριαντάφυλλος Αλμπάνης

Αντιπρυτάνεις: Μηνάς Πασχόπουλος, Σπύρος Γεωργάτος, Σταύρος Νικολόπουλος

Κοσμητεία

Κοσμήτορας: Ιωάννης Τζαμτζής

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόεδρος: Ιωάννης Λώλος

Αναπλ. Πρόεδρος: Χρήστος
Σταυράκιος

Προϊσταμένη Γραμματείας: Κατερίνα Παπαδήμα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τα μαθήματα του τμήματος κατηγοριοποιούνται ως εξής:

1. Μαθήματα **κορμού υποχρεωτικά** (Εξάμηνα **A'** και **B'**)
2. Μαθήματα **κατεύθυνσης Ιστορίας υποχρεωτικά** για όσους επιλέγουν την συγκεκριμένη κατεύθυνση (Εξάμηνα **Γ'** και **Δ'**)
3. Μαθήματα **κατεύθυνσης Αρχαιολογίας υποχρεωτικά** για όσους επιλέγουν την συγκεκριμένη κατεύθυνση (Εξάμηνα **Γ'** και **Δ'**)
4. Μαθήματα **κατ' επιλογήν υποχρεωτικά** (Εξάμηνα **Ε'**, **ΣΤ'**, **Ζ'**, **Η'**)

(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17)

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

A' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
8. Ξένη Γλώσσα

B' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανιές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
8. Ξένη γλώσσα

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος
2. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
ή Αρχαιομετρία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Α'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
ή Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή
Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ**

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Ρωμαϊκή Ιστορία
4. Λαογραφία
5. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
6. Νεοελληνική Λογοτεχνία

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Ελληνοαραβικές Σπουδές
4. Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι
5. Επιγραφική
6. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος
2. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
ή Αρχαιομετρία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
ή Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή
Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛ.
3. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
3. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΟΜΑΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης, Αρχαιομετρία

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ, ΑΡΜ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης, Αρχαιομετρία

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ, ΑΡΜ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Β': Κλασσική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης, Αρχαιομετρία

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ, ΑΡΜ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ: Κλασσική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ175

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ¹

¹ Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ανανεώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

**Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Α' (Υπ.),
142	Η ελληνική βασιλεία (από τα ομηρικά έπη έως και την ελληνιστική περίοδο)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
152	Περσικοί Πόλεμοι	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
159	Ιστορική Γεωγραφία και Εθνογραφία στην Αρχαιότητα	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
122	Κοινά και Συμπολιτείες	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
179	Η Ρωμαϊκή Επέκταση στον Μεσογειακό χώρο (343-31 π.Χ.)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.)
205	Η εποχή των Αυγούστου	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
238	Κωνσταντινούπολη: Πόλη και κοινωνία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
311	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος: Κράτος και κοινωνία	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
219	Οι Βυζαντινοί και οι γείτονές τους στο χώρο των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής (12 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
104	Το Βυζάντιο του 11 ^{ου} αιώνα (1025-1081): Οι μαρτυρίες των πηγών	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
300	Βυζάντιο και πρώτη σταυροφορία	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
110	Θέματα Βυζαντινής εξωτερικής πολιτικής. Σχέσεις Βυζαντίου και λαών του Καυκάσου, 330-1071	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
ΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
906	Θέματα Ελληνοαραβικών σπουδών	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
914	Το αραβικό βασίλειο της Δαμασκού	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
922	Το νομικό και κοινωνικό καθεστώς των χριστιανών στην πρώιμη μουσουλμανική κοινωνία (7ος-10ος μ.Χ.)	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)

ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Α' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την λεγόμενη κάθοδο των Δωριέων μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου. Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων-κρατών). Παράλληλα θα παρουσιασθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές) και θα συζητηθούν οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους, στοχεύοντας στην κατάρτιση των φοιτητών σε ιστορικά ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης.

ΙΑΕ 142 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ (ΑΠΟ ΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ)

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Αντικείμενο του μαθήματος θα αποτελέσει η βασιλεία, η νόμιμη ισόβια αρχή ενός ανδρός (ή και περισσοτέρων). Οι προβληματισμοί θα επικεντρωθούν κατ' αρχήν στο κείμενο του Αριστοτέλη, σύμφωνα με τον οποίο η βασιλεία αντιδιαστέλλεται προς την δημοκρατία, την αριστοκρατία και την τυραννίδα, ενώ παράλληλα θα συζητηθούν τα είδη της βασιλείας, τα οποία παραθέτει και αναλύει. Θα παρακολουθήσουμε επίσης την εξέλιξη της βασιλείας από την λεγόμενη ηρωική στην βασιλεία της Αθήνας και άλλων πόλεων/περιοχών, της Σπάρτης, της Ηπείρου, της Μακεδονίας σε σύγκριση με την βασιλεία των μη ελληνικών λαών της Ανατολής. Τέλος θα συζητηθεί η μεταστοιχείωση της ελληνικής βασιλείας στην ελληνιστική μοναρχία, η οποία διαμορφώθηκε μετά τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου, με τις αρχές, το εθιμοτυπικό και την ιδεολογία των ανατολικών λαών.

Πηγές, άρθρα: θα δοθούν ηλεκτρονικά

ΙΑΕ 152 ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Οι Περσικοί πόλεμοι (490-479 π.Χ.) αποτελούν το μεταίχμιο από την αρχαϊκή στην κλασική εποχή. Στο μάθημα εξετάζονται: α) οι συγκυρίες που οδήγησαν στην ελληνο-περσική αντιπαράθεση και η σχέση των Ελλήνων με την περσική αυτοκρατορία (η επέκταση της περσικής αυτοκρατορίας και η Ιωνική επανάσταση), β) οι μεγάλες στρατιωτικές και ναυτικές μάχες από τον Μαραθώνα έως τη Μυκάλη, καθώς και γ) η σημασία της έκβασης των πολέμων για τις ενδο-ελληνικές σχέσεις και για τον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες επαναπροσδιόρισαν τη θέση τους και την ταυτότητά τους στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου.

Στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με την πρώιμη κλασική περίοδο και τη συγκρότηση του συστήματος αξιών των ελληνικών κοινωνιών της περιόδου. Μέσα από τις πολιτικές και στρατιωτικές εξελίξεις αναλύονται βασικές έννοιες (π.χ. ελευθερία) και θεσμοί (π.χ. πανελλήνια συμμαχία), έτσι όπως αυτές παρουσιάζονται στις πρωτογενείς πηγές (κείμενα και αρχαιολογικά κατάλοιπα). Επίσης προσεγγίζεται η οπτική γωνία της Περσικής Αυτοκρατορίας, καθώς και οι αντιλήψεις και νοσηματοδοτήσεις των Ελλήνων για τους «βαρβάρους».

Έμφαση δίνεται στην προσέγγιση όχι μόνο των ιστορικών, αλλά και των ιστοριογραφικών προβλημάτων που σχετίζονται με τα παραπάνω θέματα, καθώς και στην πρόσληψή τους από τους μεταγενέστερους.

Διάγραμμα μαθημάτων

I. Εισαγωγικά: Έλληνες και Πέρσες στην Αρχαιότητα. Η θέση των Περσικών Πολέμων στη νεότερη και σύγχρονη ιστοριογραφία και τη στρατιωτική ιστορία.

II. Τα «Μηδικά» και οι ιστορικές πηγές

III. Η παρουσία των Ελλήνων στη Μ. Ασία

IV. Η κατάσταση στην κυρίως Ελλάδα στο τέλος 6ου/αρχές 5ου αι.

V. Η Αχαιμενιδική αυτοκρατορία: Χώρος, πρόσωπα, θεσμοί

VI. Η Ιωνική επανάσταση (499-492)

VII. Ο Πρώτος Μηδικός Πόλεμος (490)

VIII. Ο «Μεσολέμεος» των προετοιμασιών (490-480)

IX. Ο Δεύτερος Μηδικός Πόλεμος (480-479)

X. Τα αποτελέσματα της αντιπαράθεσης στην πολιτική, κοινωνία, οικονομία, πολιτισμό

XI. Η ανάμνηση των πολέμων στις επόμενες γενιές και οι ιστοριογραφικές αντιπαραθέσεις για τους Περσικούς Πολέμους στην Αρχαιότητα και αργότερα.

XII. Ο Μ. Αλέξανδρος και οι Περσικοί Πόλεμοι.

XIII. Ο Μαραθώνας, οι Θερμοπύλες, η Σαλαμίνα και οι Πλαταιές ως «τόποι μνήμης» για την ελληνική ιστορία.

ΙΑΕ 159 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ (Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος: Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εμπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση: Μάθημα ειδικεύσης, το οποίο αποσκοπεί στην: 1. Κατανόηση των ευρύτερων αρχών της γεωγραφικής και εθνογραφικής σκέψης στην Αρχαιότητα. 2. Αναγνώριση των παραγόντων που οδηγούν στη συγκρότηση της αντίληψης για τον χώρο και τα γεωγραφικά όρια ως βάση για τη δημιουργία μιας κοινής συλλογικής ταυτότητας. 3. Σημασία των αντιλήψεων για τον χώρο και τη γεωγραφία ως επιχείρημα για την άσκηση στρατιωτικής και οικονομικής πολιτικής. 4. Εξοικείωση με ερευνητικά εργαλεία και μεθοδολογία που χρησιμοποιούν οι ιστορικοί της αρχαιότητας.

Το μάθημα προσεγγίζει το θέμα της γεωγραφίας και της εθνογραφίας σε σχέση με την πολιτική και ιστορική πραγματικότητα. Μελετάται ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο δημόσιος και ιδιωτικός χώρος και η επικράτεια μιας κρατικής οντότητας. Εξετάζεται η ανάπτυξη του εθνογραφικού λόγου στο πλαίσιο της αρχαίας *πόλεως* και ειδικότερα της δημοκρατικής κατά τον 5^ο αι. μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Κατόπιν, στον χώρο των ελληνιστικών βασιλείων και τέλος της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Επιχειρείται μια διαχρονική ανίχνευση του είδους αυτού που σχετίζεται με την γεωγραφία και τονίζονται οι κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις αυτής της εξέλιξης. Επίσης, εξετάζεται ο τρόπος εργαλειοποίησης αυτών των αφηγήσεων κατά τον 19^ο και 20 αιώνα σε ένα αποικιοκρατικό και μετα-αποικιοκρατικό λόγο.

Διάγραμμα μαθημάτων:

1. Πηγές και μέθοδοι

2. Οι πρώτες αναπαραστάσεις του χώρου και η *πόλις*.

3. Δίκτυα κατοίκησης, άμυνας και συναλλαγών.

4. Ομηρική γεωγραφία και Ησίοδος

5. Η εμφάνιση των χαρτών

6. Η χρήση των χαρτών και ο πόλεμος

7. Χώρος, γεωγραφία και εθνογραφία στον Ηρόδοτο.

8. Η Αθήνα και η «αυτοκρατορία» της.

9. Η συστηματοποίηση της γεωγραφικής και εθνογραφικής έρευνας και ο ελληνιστικός κόσμος.
10. Χαρτογραφία και Αστρονομία: Ερατοσθένης
11. Γεωγραφία και ιστορία κατά την πρώιμη ρωμαϊκή αυτοκρατορία: Στράβων
12. Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία και η αναπαράσταση του χώρου: Κλαύδιος Πτολεμαίος και Παυσανίας ο Περιηγητής.
13. Η πρόσληψη του γεωγραφικού και εθνογραφικού λόγου των αρχαίων από τους μεταγενέστερους.

ΙΑΕ 122 ΚΟΙΝΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Η ευρύτερη πολιτικο-κοινωνική κατάσταση κατά την ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4ος-2ος αι. π.Χ.). Η ανάγκη των ελληνικών πόλεων για συνασπισμούς κατά την περίοδο αυτή και προδρομικές μορφές συνομοσπονδιών. Η περίπτωση της ιστορίας του Βοιωτικού Κοινού: Οργάνωση, λειτουργία, θεσμικά όργανα και ιστορική εξέλιξη. Οι περιπτώσεις της Αιτωλικής και Αχαϊκής Συμπολιτείας: Οργάνωση, λειτουργία, θεσμικά όργανα και ιστορική τους εξέλιξη.

ΙΡΩ 179 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

(343-31 π.Χ.)

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η διείσδυση της Ρώμης στον μεσογειακό χώρο μεταξύ των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων και της Καρχηδόνας. Η λογική του επεκτατισμού και η σημασία του πολιτεύματος της Respublica για την επίτευξη των ρωμαϊκών γεωστρατηγικών στόχων. Οι Σαμνιτικοί πόλεμοι και ο εξελικτικός εκρωμαϊσμός της Ιταλίας. Η απόκρουση της εισβολής του Πύρρου. Οι Μακεδονικοί πόλεμοι. Ο πόλεμος του Αντιόχου. Οι Καρχηδονιακοί πόλεμοι. Η κατάκτηση της Μέσης Ανατολής και της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους.

Σκοπός του μαθήματος: η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η Respublica κατέκτησε μέσα σε τρεις αιώνες ολόκληρο τον μεσογειακό χώρο και η ανάλυση της διασύνδεσης μεταξύ του πολιτικού συστήματος της Ρώμης κατ' αυτή την περίοδο και της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση των επεκτατικών της βλέψεων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: αναμένεται η δημιουργία εκ μέρους των φοιτητών σφαιρικής εικόνας των διαδραματισθέντων από την έναρξη του Α' Σαμνιτικού πολέμου έως τη ναυμαχία του Ακτίου και, συνάμα, συνειδητοποίηση της σημασίας που είχε για την εξέλιξη της Ιστορίας η στρατηγική στόχευση της Ρώμης να ελέγξει πλήρως, ως φυσικό της χώρο, την ιταλική χερσόνησο και στη συνέχεια να διευρύνει το *imperium* τόσο προς Δυσμάς όσο και προς Ανατολάς, σε βάρος της Καρχηδόνας και των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων.

ΙΡΩ 205 Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Η πολιτικο-κοινωνική κατάσταση στο ρωμαϊκό κράτος κατά την ύστερη res publica και το δεύτερο μισό του 1ου αι. π.Χ. Οικογενειακές καταβολές του Αυγούστου και επικράτησή του μέσα από τις εμφύλιες διαμάχες. Η διαμόρφωση της ιδεολογίας και της πρακτικής του principatus και η pax romana. Διοίκηση, στρατός, κοινωνία, οικονομία και πολιτικοί θεσμοί. Το πρόβλημα της διαδοχής. Ο αντίκτυπος της αυγούστειας ιδεολογίας και η πολιτισμική παραγωγή στην πόλη της Ρώμης και στις επαρχίες μέχρι την αρχή του 1ου αι. μ.Χ.

ΙΒΥ 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Το μάθημα απαρτίζεται από 13 διαλέξεις, οι οποίες επικεντρώνονται στα πλέον βασικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων βυζαντινών σπουδών. Στόχος του μαθήματος είναι, ανάμεσα σε άλλα, να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα τρέχοντα ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης

σχετικά με το μάθημα της Βυζαντινής Ιστορίας και τις βασικές τεχνικές διδακτικής των μεσαιωνικών μαθημάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα παρακάτω ζητήματα:

Σκοποί του μαθήματος: εξοικείωση με την επιστήμη της Ιστορίας του Βυζαντίου, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου (αυτοκράτορες, σημαντικά γεγονότα/σταθμοί), του κοινωνικού πλαισίου και των δομών της διοίκησης του κέντρου και των επαρχιών και των βασιικών αρχών της οικονομίας του κράτους. Προσέγγιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων: Ιστορία των βυζαντινών σπουδών, πηγές της Βυζαντινής Ιστορίας, οι περιοχές του κράτους, ο αυτοκράτορας και οι θεσμοί, η κρατική οργάνωση, η εκκλησία, η διοίκηση (πολιτική και στρατιωτική), η οικονομία, ο πληθυσμός, εξωτερική πολιτική και σχέσεις με τους γειτονικούς λαούς, η επιβίωση του Βυζαντίου μέχρι σήμερα και η προσφορά του στον πολιτισμό. Εξοικείωση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας. Στην εξοικείωση συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα μεσαιωνικού περιεχομένου μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της βυζαντινής ιστορίας, ιστορία της διδασκαλίας και το νομικό πλαίσιο διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή σε Άρτα και Νικόπολη.

IBY 238 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάση των εργασιών θα παρουσιαστεί η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.

Σκοπός του μαθήματος είναι πρωτίστως να εξοικειωθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες με την επιστημονική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών δοκιμίων στον χώρο των βυζαντινών σπουδών. Ακολούθως να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Η βαθμολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει αποκλειστικά επί τη βάση των γραπτών εργασιών που θα παραδώσουν και της παρουσίασης αυτών.

Διάγραμμα μαθημάτων: Εισαγωγή και παρουσίαση των μεθόδων της έρευνας, instrumenta studiorum, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ακολούθως σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους. Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

IBY 311 ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Είδος Μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων).

Περίληπτική παρουσίαση

Το Βυζαντινό κράτος υφίσταται το 1204, με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, τον «φυσικό» περιορισμό του. Ο κατακερματισμός της βυζαντινής επικράτειας σε μικρές ηγεμονίες αλλάζει τον πολιτικό χάρτη και θέτει τις βυζαντινές δυνάμεις σε καθεστώς

εξουσίας. Εκεί, στη Νίκαια, την Ήπειρο και την Τραπεζούντα δημιουργούνται πυρήνες, από τους οποίους η Νίκαια θα είναι αυτή που θα πετύχει την αποικατάσταση της βυζαντινής εξουσίας. Το 1261 ξεινά η περίοδος εξουσίας των Παλαιολόγων, η οποία θα χαρακτηριστεί από εσωτερικές διαμάχες, εξωτερικές απειλές, οικονομική και πνευματική κρίση, αλλά και μια πρωτοφανή ανάπτυξη της παιδείας και της τέχνης. Στο μάθημα, παρουσιάζονται οι πολιτικές συνθήκες, καθώς και πτυχές της κοινωνίας των παλαιολόγειων χρόνων.

IBY 219 ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12^{ος} – 15^{ος} αι.)

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Είδος Μαθήματος

Σεμινάριο. Στο σεμινάριο παρέχονται εργασίες προς εκπόνηση.

Περίληπτική παρουσίαση

Το σεμινάριο αποσκοπεί στην παρουσίαση των πολιτικών συνθηκών στην περιοχή των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής κατά τον ύστερο Μεσαίωνα. Στη συγκεκριμένη περιοχή εμπλέκονται ποικίλες δυνάμεις, δυτικές και βαλκανικές, που καθόρισαν την ιδιότυπη ιστορία της. Βυζαντινοί, Αλβανοί, Σέρβοι, Ιταλοί και Οθωμανοί συγκρούονται και ανταλλάσσουν πρακτικές και αντιλήψεις σε ποικίλα επίπεδα. Η συνδιαλλαγή αυτή διερευνάται μέσα από την ανάλυση πολεμικών γεγονότων, την κατανόηση της γεωστρατηγικής σημασίας του χώρου, όπως αυτή ορίζεται από τη διαπλοκή πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων και την εμπάθυνση στο πολιτισμικό υπόβαθρο των εμπλεκόμενων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους βαλκανικούς λαούς. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου δίδονται και συζητώνται εργασίες, που αφορούν σε ειδικότερα θέματα.

IBY 104 ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 11^{ου} ΑΙΩΝΑ (1025-1081): ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στα πλαίσια του μαθήματος θα εξεταστεί η αντίληψη που είχαν για την κρίση του 11ου αιώνα οι σύγχρονοι ή οι λίγο μεταγενέστεροι βυζαντινοί συγγραφείς, ενώ θα εντοπιστούν τα βασικότερα σημεία της κρίτικής τους. Μέσα από την συγκριτική μελέτη των πηγών θα αναζητηθούν τα αίτια της αναποτελεσματικότητας του βυζαντινού στρατού στην αντιμετώπιση των σελτζουκικών επιδρομών στην ανατολή, με κορυφαία εκδήλωσή της την ήττα των βυζαντινών στρατευμάτων το 1071 στο Μαντζικέρτ, ενώ θα εκτιμηθεί και η αποτελεσματικότητα των μεταρρυθμιστικών μέτρων που έλαβαν οι αυτοκράτορες του 11ου αιώνα στον τομέα της οικονομίας. Οι μαρτυρίες των βυζαντινών ιστορικών και χρονογραφικών έργων θα συνεκτιμηθούν, προκειμένου να προβληθούν ανάγλυφα οι επιτυχημένες ή όχι επιλογές των αυτοκρατόρων της τόσο κρίσιμης περιόδου από τον θάνατο του Βασιλείου Β' έως την άνοδο του Αλέξιου Α' Κομνηνού στον βυζαντινό αυτοκρατορικό θρόνο.

Στόχος του μαθήματος είναι να μελετηθούν οι αλλαγές που επήλθαν στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο αιώνα, αλλά και να αξιολογηθούν, με βάση τις μαρτυρίες των συγχρόνων, τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που έλαβαν οι αυτοκράτορες της περιόδου, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κρίση (:) που έπληττε την αυτοκρατορία.

IBY 300 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα γίνει αναφορά στις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες του ευρωπαϊκού χώρου που οδήγησαν στη γέννηση της σταυροφορικής ιδέας. Θα διερευνηθούν οι σχέσεις Βυζαντινών και Σταυροφόρων και η εικόνα που διαμόρφωσαν οι μεν για τους δε, όπως αυτή προκύπτει από τις μαρτυρίες των πηγών, βυζαντινών και δυτικών. Θα εξεταστεί ο ρόλος του Αλέξιου Α' Κομνηνού στην εκκίνηση της πρώτης σταυροφορίας καθώς και ο ρόλος του παπισμού, ενώ θα μελετηθούν οι σχέσεις του Αλέξιου και των Νορμανδών, καθώς και οι σχέσεις σταυροφόρων και παπικής εκκλησίας. Ακόμα θα διερευνηθεί ο ρόλος των Νορμανδών και της παπικής εκκλησίας στην καλλιέργεια του αντιβυζαντινού πνεύματος στη Δύση.

Μαθησιακοί στόχοι:

Ανάδειξη των κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών της Δύσης που οδήγησαν στη γέννηση της σταυροφορικής ιδέας και την πραγματοποίηση των Σταυροφοριών, αλλά και του ρόλου που έπαιξε το σταυροφορικό κίνημα στην εξέλιξη των σχέσεων Δύσης και Ανατολής.

IBY 110 ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΕΠΩΝ 330-1071 (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Η στρατηγική θέση των δυνάμεων που κυριάρχησαν στον Νότιο Καύκασο (βασίλεια Αρμενίας και Γεωργίας/Ιβηρίας), αλλά και των νομαδικών κρατών που έδρασαν στον Βόρειο Καύκασο (Αλανοί, Βούλγαροι και Χάζαροι) αποτέλεσαν έναν σημαντικό παράγοντα για τη βυζαντινή εξωτερική πολιτική, καθώς αυτά βρέθηκαν στο επίκεντρο της αντιπαράθεσης ανάμεσα στο Βυζάντιο και την Περσία αρχικά, και το Χαλιφάτο αργότερα. Η Αρμενία αποτέλεσε το μήλο της έριδος στην αέναη σύγκρουση του Βυζαντίου με την κυρίαρχη δύναμη της Ανατολής (Σασσανίδες Πέρσες, Αραβικό Χαλιφάτο, Σελτζούκοι Τούρκοι), ενώ το χαζαρικό χανάτο αποτέλεσε έναν από τους σημαντικότερους συμμάχους της Αυτοκρατορίας κατά τη διάρκεια των κρίσιμων αγώνων για την επιβίωσή της εναντίον των Αράβων. Ήταν η επέλαση των Σελτζούκων Τούρκων τον 11ο αιώνα που άλλαξε καθοριστικά αυτές τις συνθήκες. Στα πλαίσια δεκατριών μαθημάτων θα αναλυθεί η εξέλιξη των πολιτικών αυτών σχέσεων, αλλά και των οικονομικών, θρησκευτικών, στρατηγικών και κοινωνικών εξαρτήσεων, καθώς μεγάλο μέρος της αριστοκρατίας της περιοχής διατηρούσαν ιδιαίτερα στενές, και, συχνά, αμφιλεγόμενες σχέσεις με το Βυζάντιο. Σεμιναριακό μάθημα, προβλέπεται απαλλακτική εργασία.

ΕΑΣ 906 ΘΕΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη θεμάτων σχετικών με την επίδραση του ελληνισμού, και της ελληνικής παιδείας και γραμματείας στους λαούς της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. και ιδιαίτερα στον αραβόφωνο πολιτισμό.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους διάδοσης του «ελληνισμού» στους λαούς της Ανατολής και τον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να περιγράφουν τη μετάδοση στοιχείων της ελληνικής κουλτούρας στον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.
- Να εντοπίζουν στοιχεία της ελληνικής φιλοσοφικής και επιστημονικής διανόησης στην αραβική γραμματεία.
- Να μελετούν απόψεις αραβόφωνων συγγραφέων για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους.
- Να επισημαίνουν τις επιρροές και τη συμβολή του ελληνισμού στην ανάπτυξη των αραβικών επιστημών και του «αραβικού ανθρωπισμού».

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις – ορισμοί. Κέντρα ερευνής - Ινστιτούτα. Εγκυκλοπαίδειες, εγχειρίδια, συλλογές κειμένων και επιστημονικά περιοδικά.

Εργαλεία έρευνας και πηγές. Τομείς και πεδία ειδίκευσης - «Ελληνισμός»: ορισμοί – παρατηρήσεις.

Ο «ελληνισμός» στην συριακή γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.

Ο «ελληνισμός» στην περσική γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.

Η ελληνική γλώσσα και παιδεία στην Εγγύς και Μέση Ανατολή έως τα τέλη του 7^{ου} αι. μ.Χ.

Εμπαιδευτικά κέντρα και διαχειρισμένοι εκπρόσωποι στη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες.
Η ελληνική παιδεία στις χριστιανικές σχολές των νεστοριανών, ιακωβιτών και μελιτών στην Εγγύς και Μέση Ανατολή. Οι *ṣābī'ūn* της πόλης Χαρράν.
Ο εξαραβισμός της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, η ενσωμάτωση στοιχείων των παραδόσεων των λαών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής στον υπό διαμόρφωση ισλαμικό πολιτισμό.
Η αρχαία ελληνική κληρονομιά στην αραβική παράδοση. Μεταφράσεις ελληνικών έργων στα Αραβικά (π.χ. Πλάτωνος, Πολιτεία, Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια). Πληροφορίες για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους στην πρώιμη αραβική γραμματεία.
Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Jāhiz (776 - 869 μ. Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.
Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Ya'qūbī (π. 905 μ. Χ) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.
Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Mas'ūdī (896-956 μ.Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.
Στοιχεία της ελληνικής τέχνης στην πρώιμη ισλαμική τέχνη. Η συμβολή του «ελληνισμού» στην ανάπτυξη του «αραβόφωνου ανθρωπισμού».
Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.
Γραπτή εξέταση
Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 914 ΤΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΔΑΜΑΣΚΟΥ (Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της δημιουργίας του αραβικού βασιλείου με έδρα τη Δαμασκό της Συρίας και της παγίωση της εξουσίας των Αράβων στην περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).
- Να γνωρίσουν οι φοιτητές την ηγεσία και την αραβική δυναστεία που έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία του βασιλείου της Δαμασκού.
- Να περιγράφουν τις αλλαγές που επέφερε η νέα δυναστεία στην πολιτική διοίκηση, στην οικονομία, στην κοινωνία, στη γλώσσα, στη θρησκεία και στον πολιτισμό της περιοχής.
- Να κρίνουν την εξωτερική πολιτική που ακολούθησε η αραβική ηγεσία τόσο προς την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία όσο και προς άλλα βασίλεια και άλλους λαούς.
- Να δίνουν εξηγήσεις για τους λόγους για τους οποίους οι Άραβες δεν αφομοιώθηκαν από τους λαούς που κατέκτησαν, αλλά αντιθέτως πέτυχαν να θέσουν τις βάσεις για την δημιουργία νέων πολιτικών δομών και ενός καινούργιου πολιτισμού.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές και βιβλιογραφικές παρατηρήσεις. Πηγές για την υπό εξέταση ιστορική περίοδο (7^{ος} – 8^{ος} αι. μ. Χ.).

Το ιστορικό πλαίσιο – Ύστερη Αρχαιότητα - Αυτοκρατορίες – η διάδοση του μονοθεϊσμού – περιφερειακοί λαοί.

Η εμφάνιση του Ισλάμ - αραβικές φυλές – ο έλεγχος περιοχών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής από αραβικά στρατεύματα.

Η Ομαγιαδική οικογένεια – ο πρώτος εμφύλιος πόλεμος (*fitna*) – η μεταφορά της εξουσίας στη Δαμασκό της Συρίας.

Οι Σουφριανίδες - εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Mu'āwīya (661-680 μ.Χ.) - εκστρατείες κατά της Κωνσταντινούπολης.

Ο δεύτερος εμφύλιος πόλεμος. Η άνοδος στην εξουσία των Μαρουανιδών.

Διοικητικές, νομισματικές, φορολογικές, γλωσσικές και άλλες μεταρρυθμίσεις του 'Abd al-Malik(685-705 μ.Χ.).

Η επέκταση των κατακτήσεων: Η κατάκτηση της Ισπανίας.

Η μεγάλη εισστρατεία κατά του Βυζαντίου και η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 717 μ.Χ.

Διοικητικές, φορολογικές, θρησκευτικές και άλλες μεταρρυθμιστικές διατάξεις του 'Umar II (717-720 μ.Χ.).

Η υποτιθέμενη αλληλογραφία 'Umar II και του Ρωμαίου αυτοκράτορα Λέοντα Γ' (716/7-741 μ. Χ. Το εικονοκλαστικό διάταγμα του Yazīd II (720-724 μ. Χ.)

Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική και οι μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και το στρατό του Hishām (724-743 μ. Χ.).

Ο τρίτος εμφύλιος πόλεμος και η πτώση του αραβικού βασιλείου.

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 922 ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (7^{ος}-10^{ος} ΑΙΩΝΑΣ μ. Χ.)

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση των χριστιανικών κοινοτήτων, το νομικό και κοινωνικό καθεστώς των χριστιανών που ζούσαν μέσα στην πρώιμη μουσουλμανική κοινωνία.

Το περιεχόμενο του μαθήματος αναφέρεται στις χριστιανικές κοινότητες που παρέμειναν και έζησαν στις περιοχές της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, τις οποίες κατέλαβαν τα αραβομουσουλμανικά στρατεύματα και παγίωσαν την εξουσία τους από το δεύτερο τέταρτο του έβδομου αιώνα και εξής. Θα εξεταστεί το νομικό καθεστώς, όπως βαθμιαία διαμορφώθηκε από τις αρχικές συνθήκες που παραχώρησαν οι κατακτητές, και όπως εξελίχθηκε με βάση μεταγενέστερα διατάγματα. Τέτοιοι νομικοί κανόνες που αναφέρονται σε καθήκοντα και δικαιώματα των χριστιανών απαντούν σε σωζόμενα έργα μουσουλμάνων νομομαθών που αποτελούν μέρος του ισλαμικού νόμου. Επίσης, θα εξεταστεί η κοινωνική θέση των χριστιανών, η οργάνωσή τους σε κοινότητες, η κατά περίπτωση συμμετοχή τους στη διοίκηση και η σχέση τους με την ηγετική ομάδα των μουσουλμάνων. Θα μελετηθούν παραδείγματα συνθηκών, διαταγμάτων ή άλλα σχετικά αποσπάσματα.

ΙΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}-15^{ος} αι.)

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές πτυχές της ιστορίας του δυτικού μεσαίωνα, μία πρώτη γνώση της κατηγοριοποίησης των πηγών, καθώς και μία πρώτη κριτική αποτίμηση της σημασίας θεσμών και γεγονότων που αναλύονται κατά τις παραδόσεις. Αποτέλεσμα του μαθήματος αναμένεται να είναι η μετέπειτα γνώση, έστω, βασικών πτυχών και εξελίξεων του Ευρωπαϊκού μεσαίωνα και η δυνατότητα να εντάξουν οι φοιτητές αυτά που έμαθαν μέσα στα πλαίσια των εξελίξεων στην Ευρώπη.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
393β	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος – 20ός αιώνας: Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Η Ευρωπαϊκή διάσταση	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	Γ' (Υπ.)
404	Ο ελληνικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας, Ι: (15 ^{ος} – τέλη περ. 17 ^{ου} αιώνα)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
408	Η Ελλάδα στο Μεσοπόλεμο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
110	Κοινωνικές διεκδικήσεις και φοιτητικές κινητοποιήσεις στην Ελλάδα (20ος αιώνας)	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
444	Εισαγωγή στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	Γ' (Υπ.)
450	Βενετοκρατία και βενετοκρατούμενες ελληνικές χώρες	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
398	Η πολιτιστική ζωή στην Ευρώπη 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
413	Πανεπιστήμια- φοιτητικά κινήματα-λαϊκές εξεγέρσεις	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΝΕ 393β ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (19^{Ος}-20^{Ος} ΑΙΩΝΑΣ): Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις – Σκοπός του μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει το κορυφαίο γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην ευρωπαϊκή του διάσταση. «Αγαπημένο παιδί» της ελληνικής ιστοριογραφίας, ο δωδεκαετής αγώνας των Ελλήνων για ανεξαρτησία από την Οθωμανική αυτοκρατορία και συγκρότησης εθνικού νεότερου κράτους στην άκρη της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, έχει εμπλουτιστεί, τα τελευταία χρόνια, από αξιόλογες μελέτες της ευρωπαϊκής ερευνητικής παραγωγής. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, το μάθημα διερευνά τις ιστορικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις του ελληνικού επαναστατικού φαινομένου, αξιοποιώντας τις σύγχρονες, διεθνείς, ιστοριογραφικές προσεγγίσεις που τοποθετούν το συγκεκριμένο γεγονός στο ευρύτερο επαναστατικό κύμα το οποίο κατακλύζει την Ευρώπη και τον κόσμο στα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, το μάθημα θα διερευνήσει τα εθνικά-κρατικά αφηγήματα του 19ου και του 20ού αιώνα, σύμφωνα με τα οποία η Ελληνική Επανάσταση κατέχει κυρίαρχη θέση, στα πλαίσια των εθνικών επετείων και κάθε είδους δημόσιου λόγου όπου αποτυπώνονται τα ελάχιστη εθνικά οράματα/διεκδικήσεις.

Θα μας απασχολήσουν οι όροι υπό τους οποίους οι ελληνικές κοινωνίες της οθωμανικής επικράτειας προσέλαβαν τις ιδεολογίες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, οι οσμώσεις αλλά και οι αντιπαλότητες των νεωτερικών ιδεών με τον παραδοσιακό κόσμο των οθωμανοκρατούμενων περιοχών όπου ξέσπασε και επικράτησε ο αγώνας, τα πολιτικά-διοικητικά όργανα και τα κείμενα που συγκροτήθηκαν, οι κυριότερες πολεμικές επιχειρήσεις και τα όρια του ανταρτοπολέμου, οι Ευρωπαίοι και Βαλκάνιοι «μαχητές της ελευθερίας» που προσέτρεξαν στα μέτωπα καθώς και η διεθνής διπλωματία, όταν μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, τον Οκτώβριο του 1827, οι Μεγάλες Δυνάμεις ανταγωνίζονταν για το ελληνικό ζήτημα. Η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου το 1838 κατά την Οθωμανική βασιλεία, οι επετειακοί δημόσιοι λόγοι της πρώτης εκατονταετηρίδας της και η αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου νοήματος της Επανάστασης στα σχολεία του ελληνικού κράτους, θα ολοκληρώσουν τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός κατά τα Ρομαντικά χρόνια: ιδεολογίες και νοοτροπίες στην ελληνική ανατολή του τέλους του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα
2. Η επανάσταση του «έθνους» και το ορθόδοξο «γένος»
3. Οι πολεμικές επιχειρήσεις στη Μολδοβλαχία: σχεδιασμοί, αποτυχίες, ηρωϊσμός και κατακραυγή
4. Η Πελοπόννησος, οι προεστοί και ο Κολοικοτρώνης
5. Το Αιγαίο στις φλόγες: ανταρσίες και η εκστρατεία των ναυτικών μοιρών
6. Η Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα και ο Γεώργιος Καραϊσκάκης
7. Επαναστατικός αγώνας και Τρομοκρατία σε πολλές οθωμανοκρατούμενες περιοχές
8. Οι Μαχητές της Ελευθερίας και τα όρια του Φιλελληνισμού
9. Οι επαναστατημένοι θεσμοθετούν: τοπικά πολιτεύματα και εθνοσυνελεύσεις
10. Η δημοσιονομική πολιτική, 1821-1827
11. Η δεύτερη περίοδος του αγώνα και ο Καποδίστριας
12. Η Βασιλεία του Όθωνα και ο «πόλεμος της μνήμης»: η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου του 1821 και τα απομνημονεύματα των αγωνιστών
13. Δημόσιες επετειακές αφηγήσεις της Επανάστασης: από το 1821 στο 1922

INE 404 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, Ι: (15^ο - τέλη περ. 17^ο αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη

Το μάθημα αυτό καλύπτει την περίοδο από τον 15^ο αιώνα (ιδίως μετά την Άλωση) ως το 1669, οπότε με την υποταγή της βενετοκρατούμενης έως τότε Κρήτης ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλου σχεδόν του ελληνικού χώρου από τους Οθωμανούς Τούρκους. Ύστερα από μία εισαγωγή σε μεθοδολογικής υφής ζητήματα και στην «εγκατάσταση» Οθωμανών και Ενετών στον ελληνικό χώρο, θα εξετασθούν, με αξιοποίηση διάφορων πηγών, τα βασικότερα ζητήματα που αφορούν στην κοινωνική, οικονομική και πνευματική κατάσταση του Ελληνισμού αυτή την περίοδο: ιδεολογικά ρεύματα και στάση των Ελλήνων έναντι Οθωμανών Τούρκων, διοίκηση, νομική θέση των κατακτημένων, κοινωνική συγκρότηση (στις πόλεις και στην ύπαιθρο), γαιοκτησία, φορολογία, οικονομία και εμπόριο, κοινότητες, παιδεία, Οικουμενικό Πατριαρχείο Κων/πόλεως και ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας, εξισλαμισμοί, παιδομαζώμα, πληθυσμιακές μετακινήσεις και ορισμένα από τα επαναστατικά κινήματα. Τέλος, θα εξετασθούν τα κύρια ζητήματα που αφορούν τη βενετοκρατία στον ελλαδικό χώρο αυτή την περίοδο.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, με κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αίτιου-αιτιατού στην ιστορία.

β. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

γ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, οι οποίες πριμοδοτούνται έως 2 βαθμούς, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει πάρει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό.

Εξέταση

Γραπτή

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο Εισαγωγή στην τουρκοκρατία και ιδιαίτερα στην περίοδο 1453-1669.

Μάθημα 2^ο Η Άλωση της Πόλης και ο αντίκτυπός της στις ελληνικές χώρες.

Μάθημα 3^ο Το οθωμανικό σύστημα διοίκησης και φορολογίας.

Μάθημα 4^ο Η θέση των Ελλήνων στο οθωμανικό σύστημα διοίκησης.

Μάθημα 5^ο Εξισλαμισμοί στον ελλαδικό χώρο – Ο θεσμός του παιδομαζώματος.

Μάθημα 6^ο Ο θεσμός των κοινοτήτων.

Μάθημα 7^ο Το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Μάθημα 8^ο Η κατάσταση της παιδείας στις τουρκοκρατούμενες περιοχές.

Μάθημα 9^ο Οικονομία: αγροτική οικονομία – εσωτερικό και εξωτερικό εμπόριο.

Μάθημα 10° Μετακινήσεις πληθυσμών.

Μάθημα 11° Δύο από τα πολλά επαναστατικά κινήματα στον ελλαδικό χώρο.

Μάθημα 12° Βενετοκρατούμενος ελλαδικός χώρος (Α')

Μάθημα 13° Βενετοκρατούμενος ελλαδικός χώρος (Β')

ΓΝΕ 408 **Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ**

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Περίληψη: Το μάθημα αναλύει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και εστιάζει την προσοχή του στην ανάλυση των μεταβαλλόμενων ή σταθερών δομών της πραγματικότητας στην Ελλάδα. Ειδικότερα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 έως την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940. Στο μάθημα εξετάζονται, κατά θεματικό τρόπο, ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την οργάνωση του κράτους, την λειτουργία των πολιτικών θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική κατά την μεσοπολεμική περίοδο. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία όπως και τον αστικό εκσυγχρονισμό. Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, το εργατικό κίνημα και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την πνευματική και πολιτισμική ζωή κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ. Θα επιδιωχθεί η πραγματοποίηση μιας επίσκεψης στα Γενικά Αρχεία του Κράτους και στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών.

Μαθησιακοί στόχοι: Γενικότερα, στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για τα ιστορικά δεδομένα της περιόδου του Μεσοπολέμου. Ομοίως, να μυηθούν στην βασική για το θέμα βιβλιογραφία, στην κριτική προσέγγιση των πηγών (που παρουσιάζονται και αναλύονται κατά τις παραδόσεις) και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Ανάμεσα σε δύο πολέμους: πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την εξεταζόμενη περίοδο. Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, η εξωτερική πολιτική, ο συνταγματικός φιλελευθερισμός, η πολιτική εξουσία και η οργάνωση. Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Κοινωνία, παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή. Οι εξελίξεις στην οικονομία. Εκπαίδευση και τέχνη. Ο Ελληνισμός της διασποράς και η διάσταση του φαινομένου της υπερατλαντικής μετανάστευσης. Η Μεταξική περίοδος (1936 - 1940).

Διάγραμμα μαθημάτων:

1ο μάθημα: Ανάμεσα σε δύο πολέμους: πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την εξεταζόμενη περίοδο. Ο Μεσοπόλεμος στη μακρά διάρκεια της νεώτερης ιστορίας.

2ο μάθημα: Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις και οι διεθνείς σχέσεις της Ελλάδας μετά την πτώση του Μικρασιατικού μετώπου. Οι σταθερές και οι μεταβολές σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

3ο μάθημα: Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Η άφιξη, τα μέτρα περίθαλψης, η προσαρμογή και η αποκατάσταση. Εθνολογική αναμόρφωση και αστικοποίηση. Πολιτικές, οικονομικές, αγροτικές και κοινωνικές παράμετροι.

4ο μάθημα: Κοινωνία, παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή κατά τον Μεσοπόλεμο. Ποινικές παραβάσεις, το φαινόμενο της ληστείας και τα γενεσιουργά αίτια τους. Ζητήματα ελευθερίας της έκφρασης και ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής.

5ο μάθημα: Οι εξελίξεις στην οικονομία. Ανασυγκρότηση και οικονομική κρίση. Αναπτυξιακές στρατηγικές στο πλαίσιο της αγροτικής οικονομίας, της εμπορικής ναυτιλίας και του τουρισμού. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας και η σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος.

6ο μάθημα: Εκπαίδευση και τέχνη κατά τον Μεσοπόλεμο. Ζητήματα Ανώτατης εκπαίδευσης και η ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οι βενιζελικές μεταρρυθμίσεις στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το θέατρο και η καθιέρωση του κινηματογράφου. Η κίνηση των ιδεών, ο μοντερνισμός και το ιδεολόγημα της «ελληνικότητας».

7ο μάθημα: Ο Ελληνισμός της διασποράς και η διάσταση του φαινομένου της υπερατλαντικής μετανάστευσης. Οι Έλληνες στις ΗΠΑ και η οργάνωση της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Ανάλυση πηγών από το Αμερικανικό αρχείο μεταναστών του Ellis Island. Οι ελληνικές παροικίες κατά την Μεσοπολεμική εποχή.

8ο μάθημα: Η εξωτερική πολιτική κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου: α. Προσπάθειες Βαλκανικής ενότητας, β. Το ελληνοϊταλικό σύμφωνο φιλίας, γ. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση, δ. Η εξωτερική πολιτική του Ελευθερίου Βενιζέλου κατά την περίοδο 1928 - 1932.

9ο μάθημα: Ο συνταγματικός φιλελευθερισμός, η πολιτική εξουσία και η οργάνωση της κατά τον Μεσοπόλεμο. Η ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας και η διείσδυσή της στο νομοθετικό πεδίο. Η εναντίωση του Κράτους στην αριστερά. Η πολιτική πρόταση του Αλέξανδρου Παπαναστασίου και η ανακήρυξη της δημοκρατίας.

10ο μάθημα: Η πορεία προς την Μεταξική δικτατορία της 4ης Αυγούστου. Το κίνημα του Μαρτίου του 1935, η παλινόρθωση της μοναρχίας και η κατολίθωση προς την δικτατορία. Η εγκαθίδρυση του «Νέου Κράτους» και οι φορείς του. Μέθοδοι καταστολής, μαζικές συλλήψεις και εκτοπισμοί.

11ο μάθημα: Η Μεταξική περίοδος (1936 - 1940). Ιδεολογικές συνιστώσες της δικτατορίας, προπαγανδιστικοί μηχανισμοί και κυβερνητικές στοχεύσεις. Η παρέμβαση στο χώρο των νέων με την Εθνική Οργάνωση Νεολαίας (ΕΟΝ). Η αντίδραση στη δικτατορία. Η Ελλάδα μεταξύ της Αγγλίας και των δυνάμεων του άξονα.

12ο μάθημα: Προβολή στους φοιτητές σχετικού ιστορικού αρχειακού υλικού (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ. Το μάθημα επικεντρώνεται στην προβολή των «Επικαιρών» του Μεσοπολέμου και στην ανάλογη ανάλυση και κριτική.

13ο μάθημα: Γενική σύνοψη και τελικά συμπεράσματα. Παρουσίαση των εργασιών από τους φοιτητές.

ΠΝΕ 110 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τη δραστηριοποίηση της φοιτητικής νεολαίας σε επίπεδο συλλογικών διεκδικήσεων τον 20ό αιώνα στον ελληνικό χώρο. Το μάθημα αποσκοπεί στη διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους οι φοιτητές απέκτησαν πολιτική συνείδηση και κινητοποιήθηκαν με βάση ευρύτερα πανεπιστημιακά, πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα. Η δημόσια εκδήλωση φοιτητικής διαμαρτυρίας χαρακτηριζόταν από μία ασυνέχεια ανάμεσα στη μεσοπολεμική και την μεταπολεμική εποχή. Η συλλογική πολιτική δράση, δηλαδή, κατά την προπολεμική περίοδο αποτελούσε ένα περιθωριακό περισσότερο και ασυνεχές γεγονός σχετικά με τις ευρύτερες πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, σε αντίθεση με τις πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις από τη δεκαετία του 1950 και μετά. Γενικότερα, το μάθημα θα προβεί σε μία περιοδολόγηση της ιστορίας του φοιτητικού κινήματος. Θα παρουσιαστούν οι φοιτητικές κινητοποιήσεις από τα «Ευαγγελικά» του 1901 και τα «Συνταγματικά» του 1911 έως

την υποστήριξη του δημοτικισμού και την μεσοπολεμική διχοτομία εθνοφροσύνης και αριστεράς που χαρακτήρισε τις κινητοποιήσεις κατά τον μεσοπόλεμο. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην μεταπολεμική εποχή, την περίοδο της Δικτατορίας του 1967 και στον ρόλο και τα χαρακτηριστικά του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος, καθώς και στα χρόνια της Μεταπολίτευσης με τις προοδευτικές επιδιώξεις.

ΙΕΠ 444 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Διάγραμμα

1^η εβδομάδα: Διάγραμμα του μαθήματος: κεφάλαια των βιβλίων που περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα e-course, παρουσίαση της βιβλιογραφίας. Εξέταση και θεματικός προσανατολισμός για τα βιβλία που προτείνονται ως συγγράμματα στο «Εύδοξο». Έντυπο χρονολόγιο (περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα e-course) για την περίοδο 1789-1994.

Περιοδολόγηση της ύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας. Εισαγωγή στη γαλλική Επανάσταση 1789-1793, 9η Θερμιδोर, Διευνήριο, πραξικόπημα της 18ης Μπρυμαίρ από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

2^η εβδομάδα: Οι πόλεμοι του Ναπολέοντα, η ευρωπαϊκή σύγκρουση, η Παλινόρθωση. 1830-1848: η ανάδυση του εργατικού ζητήματος. Συζήτηση για τη συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης το 19^ο αιώνα και τη σημασία αυτής της εξέλιξης για την ιστοριογραφία του XXου αιώνα.

3^η εβδομάδα: 1850-1892: Εξετάζουμε τους όρους της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, την εμφάνιση και την επέκταση της «Μεγάλης Ύφεσης» του 19^{ου} αι., τις αλλαγές στην οικονομική πολιτική των κρατών στο πεδίο της βιομηχανικής ανάπτυξης, των εξωτερικών συναλλαγών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

4^η εβδομάδα: Προστατευτική πολιτική (εθνική πολιτική οικονομία) στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών και ιμπεριαλιστική πολιτική στο πεδίο της εξωτερικής τους ανάπτυξης. Διεθνοποίηση της οικονομίας και εδραίωση της αγγλο-γερμανικής οικονομικής σύγκρουσης. Θεωρίες για τον ιμπεριαλισμό ως στάδιο της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

5^η εβδομάδα: Σύνδεση των ευρωπαϊκών κρατικών πολιτικών με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης και τη συγκρότησή της στο χώρο της πολιτικής και του συνδικαλισμού. Εξέταση της πορείας εκπροσώπησης των εργατικών στρωμάτων σε Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία.

6^η εβδομάδα: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις των αιτιών του Α' Π.Πολέμου. Αφήγηση του πολέμου, πέντε χρόνια ενός ατέλειωτου πολέμου, τόποι και πρόσωπα (άνδρες και γυναίκες στη σύρραξη).

7^η εβδομάδα: Πόλεμος και μνήμη: πώς οι ιστορικοί προσεγγίζουν τη σύρραξη και τα ίχνη του πολέμου. Πόλεμος και επανάσταση: εξεγέρσεις στο δυτικό μέτωπο και επανάσταση στη Ρωσία.

8^η εβδομάδα: Η συνθήκη των Βερσαλλιών και οι επιρριτές της. Πολιτικές εξελίξεις στη Γερμανία: η δημοκρατία της Βαϊμάρης, εργατικά συμβούλια και ιδεολογικές ζυμώσεις, κοινωνικές συγκρούσεις και πολιτικές ισορροπίες. Η πληθωριστική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1920.

9^η εβδομάδα: Φασισμός, εθνικοσοσιαλισμός και αντισημιτισμός. Συζήτηση για την κρίση του φιλελευθερισμού και του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη, θεωρίες του φασιστικού φαινομένου.

10^η εβδομάδα: Πώς έφτασαν οι ΗΠΑ στο κραχ του 1929. Επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές χώρες και εθνικές επιλογές ανάκαμψης. New Deal και πολιτικές απασχόλησης. Το κομμουνιστικό στρατόπεδο απέναντι στην κρίση του καπιταλισμού και τις πολιτικές επιλογές της Ευρώπης.

11^η εβδομάδα: Τα λαϊκά μέτωπα στην Ισπανία και τη Γαλλία. Ο ισπανικός εμφύλιος, η βρετανική και γαλλική πολιτική της μη παρέμβασης, οι συμφωνίες του Μονάχου και η στάση της Σοβιετικής Ένωσης.

12^η εβδομάδα: Β' Π.Πόλεμος: από τον Blitzkrieg στην κατοχή της Ευρώπης. Οι ευρωπαϊκές χώρες απέναντι στην Νέα γερμανική Τάξη, δωσιλογισμός και αντίσταση. Η μεταπολεμική

τάξη: οι συμφωνίες του Bretton Woods, το σχέδιο Μάρσαλ και η παγίωση του Ψυχρού Πολέμου.

13^η εβδομάδα: Η Χρυσή Εποχή των ευρωπαϊκών κοινωνιών, πλήρης απασχόληση, κράτος πρόνοιας και περιβαλλοντική καταστροφή. Η απο-αποικιοποίηση και η πετρελαϊκή κρίση.

Στόχοι του μαθήματος:

1. Να εισαγάγει τους φοιτητές στην ιστορική μελέτη της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας του 18^{ου}, 19^{ου} και του 20^{ου} αι.
2. Να προτείνει διάφορες οπτικές προσέγγισης των εξελίξεων στα ευρωπαϊκά κράτη: πολιτική, κοινωνική, οικονομική, ιδεολογική κ.ο.κ.
3. Να ενημερώσει τους φοιτητές για τις διαφορετικές ιστοριογραφικές προσεγγίσεις σε κοινωνικά/οικονομικά/πολιτικά φαινόμενα: επανάσταση, πόλεμος, οικονομική κρίση, φασισμός, ολοκληρωτισμός κ.ο.κ.
4. Να κινητοποιήσει τις ικανότητες των φοιτητών στη διαμόρφωση ερωτημάτων και προβληματισμών, στην αναζήτηση συνδέσεων, συνεχειών και τομών στις ιστορικές εξελίξεις, στην ανάλυση, τη σύνθεση και την ανασύνθεση των ιστοριογραφικών προσεγγίσεων.

Σκοπός του μαθήματος:

Η απόκτηση ενός συμπαγούς πεδίου γνώσεων για την ευρωπαϊκή ιστορία του 18^{ου}, 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, από το οποίο οι φοιτητές θα μπορούν να αντλούν πληροφορίες και ερεθίσματα για να οργανώσουν τα γνωστικά τους εργαλεία, να προχωρήσουν σε εξειδικευμένη έρευνα, αλλά και να αντιληφθούν καλύτερα τις δικές τους σύγχρονες εξελίξεις.

Τρόπος εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις

ΠΕΠ 450 **ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ** (ΔΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη

Το μάθημα αναφέρεται από τις απαρχές της ίδρυσης της Βενετίας, τη δημιουργία της Βενετικής Δημοκρατίας, τη διοικητική και κοινωνική οργάνωση, την επικράτησή της στην ελληνική Ανατολή, στους πολέμους που διεξήγαγε, την ανάπτυξη του εμπορίου και στην πολιτική της στα βενετοκρατούμενα ελληνικά μέρη μέχρι την πτώση της από τον Μ. Ναπολέοντα το 1789.

Στόχοι του μαθήματος:

Η γνώση μιας μεγάλης ιστορικής περιόδου της Βενετοκρατίας στην ελληνική Ανατολή από τον 11^ο έως τον 18^ο αιώνα.

Εργασίες: δίνονται προαιρετικά

Διάγραμμα μαθήματος:

Μάθημα 1^ο: Οι πρώτες εγκαταστάσεις από τον 1^ο αι. μ.Χ. στη λιμνοθάλασσα.

Μάθημα 2^ο: Η κατάκτηση της Ανατολής και το αποικιακό κράτος της Βενετίας.

Μάθημα 3^ο: Η εξάπλωση του βενετικού εμπορίου

Μάθημα 4^ο: Το βενετικό πολίτευμα και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας.

Μάθημα 5^ο: Η δόξα της Βενετίας

Μάθημα 6^ο: Η κοινωνική και ιδιωτική ζωή, γιορτές, θρησκεία, πατριωτισμός.

Μάθημα 7^ο: Ο δόγης Ανδρέας Δάνδολο και η πνευματική κίνηση

Μάθημα 8^ο: Η κατάρπωση του βενετικού κράτους και οι Οθωμανοί.

Μάθημα 9^ο: Η παρακμή του βενετικού εμπορίου.

Μάθημα 10^ο: Η ηπειρωτική πολιτική της Βενετίας.

Μάθημα 11^ο: Η Βενετία κατά τον 16^ο αιώνα. Η πόλη, τα ήθη, τα γράμματα, οι τέχνες.

Μάθημα 12^ο: Η βενετική διοίκηση και η διπλωματία.

Μάθημα 13^ο: Το τέλος της Βενετίας και η πολιτική της κατά το 17^ο και 18^ο αιώνα, η εσωτερική κρίση, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 398 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 19^{ΟΣ} – 20^{ΟΣ} ΑΙ.

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη:

Στο μάθημα αυτό προτείνουμε την εξέταση των όψεων του ευρωπαϊκού πολιτισμού κατά τη διάρκεια της ιστορικής περιόδου την οποία συχνά σήμερα περιγράφουμε ως το «γύρισμα του αιώνα». Επίκεντρο του μαθήματος είναι η πνευματική και εν γένει πολιτιστική κίνηση στην Ευρώπη από το 1870 ως το 1914, εποχή έντονων εθνικών ανταγωνισμών αλλά και καλλιτεχνικών και πνευματικών πρωτοποριών. Η Ευρώπη της «Μπέλ επόν», της διαμόρφωσης της μαζικής λαϊκής κουλτούρας, των ρευμάτων στις τέχνες και τα γράμματα, των λογοτεχνικών καφέ και των εκδοτικών επιτευγμάτων αποτελούν το πεδίο της μελέτης. Παράλληλα ασχολούμαστε με την ανάπτυξη των διεθνών πολιτισμικών σχέσεων (απευθείας σχέσεις μεταξύ των καλλιτεχνών, συγγραφέων, διανοούμενων των διαφόρων κρατών, ανταλλαγές μέσω δημοσιεύσεων, εκθέσεων...) αλλά και την μεταμόρφωση των τρόπων στέγασης, εργασίας, διασκέδασης των Ευρωπαίων.

Στόχος: Η κατανόηση της μετάβασης της Ευρώπης στην νέα εποχή του 20ου αι. μέσω των αλλαγών των καθημερινών νοοτροπιών και της πνευματικής παραγωγής.

Διάγραμμα:

1. Χρονολογική και θεματική οριοθέτηση του μαθήματος
2. Το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ευρώπης από το 1870 ως το 1914
3. Οι διαφορές μεταξύ των περιοχών της ηπείρου, οι πολιτιστικές παραδόσεις αλλά και οι ποικίλες συνθήκες της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η ανάδειξη νέων πολιτιστικών πόλων και οι μετακινήσεις των πληθυσμών που ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα
4. Οι σχέσεις που ανέπτυξαν οι καλλιτέχνες των διαφόρων κρατών της Ευρώπης, οι εικόνες και τα στερεότυπα που συγκρότησαν τις αμοιβαίες αναπαραστάσεις των λαών
5. Τα μεγάλα καλλιτεχνικά κινήματα της εποχής. Η Art Nouveau, ο Ιαπωνισμός, οι αντινατουραλιστικές τάσεις της αναπαράστασης, η εξερεύνηση νέων αφηγηματικών τρόπων (Ζετσεσιονισμός, Μοντερνισμός, Jugendstil, Συμβολισμός, Art Nouveau)
6. Η διαπερατότητα των μορφών έκφρασης, η επικοινωνία ανάμεσα στη λογοτεχνία και στις πλαστικές τέχνες, το πέρασμα του ίδιου καλλιτέχνη συχνά από τη ζωγραφική στο θέατρο ή στην ποίηση, από τη μουσική στη ζωγραφική, οι στενές συνεργασίες μεταξύ των καλλιτεχνικών επιστημών
7. Οι νέες πολιτιστικές πρακτικές της νεωτερικότητας, η ανάπτυξη νέων τρόπων διασκέδασης και η διαμόρφωση μιας «ευρωπαϊκής κοινής κουλτούρας»
8. Τα λογοτεχνικά καφέ
9. Ο χώρος των εκδόσεων
10. Οι νέες γλώσσες: φωτογραφία και κινηματογράφος
11. Η λαϊκή κουλτούρα και η μαζική ψυχαγωγία
12. Το άνοιγμα της Ευρώπης προς άλλους πολιτισμούς: από τις Αμερικές στον Ιαπωνισμό.
13. Συμπεράσματα

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εργασία

ΙΕΠ 412 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ-ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ-ΛΑΪΚΕΣ ΕΞΕΓΕΡΣΕΙΣ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα χωρίζεται σε τρεις διακριτούς άξονες, πανεπιστήμια, φοιτητικά κινήματα και εξεγέρσεις. Η εικόνα των πανεπιστημίων στη δυτική, κεντρική και νότια Ευρώπη, όπου εντάσσεται και η Ελλάδα, θα αποδοθεί από την πλευρά του φοιτητικού πληθυσμού: φοιτητές σε σχέση με τον πληθυσμό των χωρών, προέλευση (κοινωνική/γεωγραφική), η ζωή στο χώρο της

πόλης, η κοινωνικότητα και η σύνδεση των φοιτητών με την ευρύτερη κοινότητα- μια συνολική εικόνα της πανεπιστημιακής πυραμίδας κάθε χώρας, όπου αυτό είναι εφικτό, θα βοηθούσε στην εδραίωση των εσωτερικών ιεραρχήσεων του φοιτητικού πληθυσμού και θα έθετε τον προβληματισμό για τις κοινωνικές και τις προσωπικές στοχεύσεις των φοιτητών από τους ορισμένους κύκλους σπουδών. Ο πρώτος άξονας καθοδηγεί την ανάπτυξη των άλλων δύο: τα φοιτητικά κινήματα προσδιορίζονται από τις ιδιαίτερες διεκδικήσεις τους και από τη συνάρθρωση αυτών των διεκδικήσεων με τα πολιτικά και κοινωνικά αιτήματα της περιόδου, εφόσον εξαρχής ο φοιτητικός πληθυσμός έχει αντιμετωπιστεί σαν μια ιδιαίτερη κατηγορία στην κοινωνική διαστρωμάτωση, κατ' αντιστοιχία με τον εργατικό πληθυσμό. Η θεματική του μαθήματος είναι ευρεία και μπορεί να καλυφθεί είτε μέσα από διαδοχικά παραδείγματα, είτε μέσω γενικότερων περιγραφών και της πιο συστηματικής εξέτασης ενός συγκεκριμένου παραδείγματος, ευρωπαϊκού ή/και ελληνικού.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Γ. ΛΩΛΟΣ	Α' (Υ)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Γ. ΛΩΛΟΣ	Γ' (Υ)
518	Ανασκαφική μεθοδολογία – Διαχείριση ευρημάτων	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100-31 π.Χ.)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Α' (Υ)
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	Γ' (Υ)
110	Η Αρχαιολογία στην Ελλάδα: παρελθόν και παρόν	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
607	Αρχιτεκτονική. Γενική επισκόπηση	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Γ' (Υ),
741	Φορητές εικόνες II	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
750	Βυζαντινά Εικονογραφημένα Χειρόγραφα	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
757	Μνημειακή Τοπογραφία Θεσ/νίκης	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.) (Σ)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
817β	Η Ευρωπαϊκή Τέχνη στον μακρό 18 ^ο αιώνα: Από τον νεοκλασικισμό και το Γκράντ Τουρ στον νατουραλισμό και τον πρώιμο ρομαντισμό	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Γ' (Υ)
826	Θέματα από την Ευρωπαϊκή τέχνη 6: Η δεύτερη ζωή των γλυπτών του Παρθενώνα	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
836	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης, της Αναγέννησης και του Μπαρόκ	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΡΜ	ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΑ		
100	Εισαγωγή στην Αρχαιομετρία: Αρχαιολογία και Θετικές Επιστήμες	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της ερευνάς πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την χρονολόγησή τους και την ταύτιση των τρόπων κατασκευής τους. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της προϊστορικής αρχαιολογίας και η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, η ταφονομία ή η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού.

Σκοποί

Σκοπός είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες (ορολογία), με το χρονολογικό-πολιτισμικό πλαίσιο του προϊστορικού Αιγαίου, με τις πρακτικές που ακολουθεί η σύγχρονη Προϊστορική Αρχαιολογία καθώς και η κατανόηση των διαφορών της από γειτονικούς κλάδους, όπως η αρχαιολογία της ιστορικής περιόδου και η ιστορία.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης του δεύτερου έτους σπουδών. Προσφέρει αναλυτικές γνώσεις - τόσο αρχαιολογικά δεδομένα όσο και συζήτηση προβλημάτων - για την παλαιότερη και πλέον μακρόχρονη περίοδο της Αιγαϊακής προϊστορίας, από την Παλαιολιθική και τη Νεολιθική Εποχή μέχρι και την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3η χιλιετία π.Χ.). Περιλαμβάνει εποπτική εισαγωγή για την ιστορία της Αιγαϊακής προϊστορίας και για τους θεσμούς της αρχαιολογικής πράξης στη σύγχρονη Ελλάδα, επίσης παρουσιάζει τη σχετική βιβλιογραφία καθώς και στη μορφή και δομή των δημοσιεύσεων των προϊστορικών ερευνών. Διδάσκει, τέλος, τη μεθοδολογία συγγραφής εργασιών και προσφέρει τη δυνατότητα στους φοιτητές να αναλάβουν μικρής έκτασης θέματα, που βαθμολογούνται στο 30% της επίδοσης του εξαμήνου.

Σκοποί

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την πορεία των πολιτισμών στο Αιγαίο μέχρι το 2000 π.Χ. και η κατανόηση των μεθόδων με τις οποίες η Αιγαϊακή προϊστορία τεκμηριώνει τα πορίσματά της.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Προαιρετική επιπρόσθετη εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα

Επισκέψεις

Εμπαιδευτικές εκδρομές σε προϊστορικές θέσεις της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας.

ΑΠΡ 518 ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές κατευθύνσεις όσον αφορά στην ανασκαφική μεθοδολογία και την διαχείριση των ευρημάτων μίας αρχαιολογικής ανασκαφής. Συγκεκριμένα, έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών:

- με τις τεχνικές που σχετίζονται με την διεξαγωγή της ανασκαφής (με δυνατότητα

παρουσίασης και άλλων ειδών έρευνας πεδίου: π.χ. επιφανειακή έρευνα).

- με την διαχείριση των ευρημάτων: από την ανασκαφή μέχρι την αποθήκευση ή την έκθεσή τους.

ΑΚΛ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(1100 - 31 π. Χ.)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Στο πλαίσιο της γενικής εισαγωγής στην κλασική αρχαιολογία το μάθημα διαρθρώνεται με βάση τις παρακάτω ενότητες: Ιστοριογραφία της κλασικής αρχαιότητας. Η αρχαιολογία ως επιστήμη. Σχολές- μεθοδολογικά εργαλεία, ερευνητικές κατευθύνσεις. Υλικά κατάλοιπα, γραπτές πηγές. Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης. Γνωριμία με τα μνημεία της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης: Αρχιτεκτονική- Γλυπτική- Ζωγραφική- Αγγειογραφία- Μικροτεχνία.

Σκοποί

Το μάθημα απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, με λιγοστές έως ανύπαρκτες γνώσεις περί αρχαιολογίας. Στόχος του μαθήματος είναι να μυηθούν οι φοιτητές στο αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα μνημεία της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα προετοιμασίας εργασίας (προαιρετική).

Εμπαιδευτική επίσκεψη/άσκηση

Εμπαιδευτική επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων. Εμπαιδευτική άσκηση στη Διδακτική Συλλογή αντιγράφων έργων της αρχαίας ελληνικής τέχνης του Π.Ι.

ΑΚΛ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το μάθημα, υποχρεωτικό για δευτεροετείς φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης, εξετάζει διεξοδικά τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και τέχνηρα στον κυρίως ελλαδικό και νησιωτικό χώρο από το 12ο αιώνα έως το τέλος της Αρχαϊκής εποχής (480 π.Χ.).

Εξετάζονται η αρχιτεκτονική, γλυπτική, κεραμική, ειδωλοπλαστική, και μεταλλοτεχνία σε στενή συνάρτηση με το ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό υπόβαθρό τους, όπως και τα ποικίλα ερευνητικά ζητήματα που αφορούν τις πρώιμες αυτές περιόδους.

Σκοποί

Το μάθημα έχει διττό σκοπό. Αφενός, επιδιώκει την εξοικείωση των φοιτητών με τα υλικά μέσα έκφρασης, τα τέχνηρα, και τις τεχνικές δημιουργίας κατά τους Πρώιμους Ιστορικούς Χρόνους και την Αρχαϊκή εποχή. Αφετέρου, διδάσκεται η χρήση αυτών ως εργαλεία μελέτης και ανασύστασης της σύγχρονης κοινωνικής και ιστορικής τους πραγματικότητας. Οι φοιτητές καλούνται να προσεγγίσουν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και τέχνηρα, αλλά και τους δημιουργούς τους ως προϊόντα κοινωνικών διαδικασιών και αναπόσπαστα στοιχεία του περιβάλλοντος με το οποίο αλληλοεπιδρούν.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Επισκέψεις

Προβλέπεται επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

ΑΚΛ 110 Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΝ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το μάθημα αυτό επιλογής για τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές επιχειρεί να σκιαγραφήσει

την ιστορία της επιστήμης της αρχαιολογίας και να καταδείξει την καθοριστική συμβολή της στη γνώση και κυρίως στην κατανόηση του ανθρώπινου παρελθόντος. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει στην ιστορική διαδρομή της επιστήμης αυτής στην Ελλάδα από το 19^ο αιώνα έως και σήμερα. Οι φοιτητές θα διαπιστώσουν ότι η αρχαιολογία έχει σαφή ιδεολογική και πολιτική διάσταση όσον αφορά την ανασύνθεση και τη διαχείριση του παρελθόντος. Επιπλέον θα κατανοήσουν ότι η μελέτη των αρχαίων ελληνικών κοινωνιών επηρεάστηκε και επηρεάζεται από τις αντιλήψεις της εκάστοτε εποχής με αποτέλεσμα η προσέγγιση του παρελθόντος να ήταν και να παραμένει άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορική και πολιτισμική σύγχρονη της πραγματικότητα.

Σκοποί

Το μάθημα παρουσιάζει το αντικείμενο και τους στόχους της αρχαιολογικής επιστήμης, προσεγγίζοντας κριτικά την εξέλιξη της στους αιώνες, προσεγγίζοντας την κριτικά σε σχέση με τις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες. Επιπλέον, εξετάζει την πρόσληψη της αρχαιότητας από τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, παρουσιάζοντας τη διάσταση της πολιτιστικής διαχείρισης των αρχαιοτήτων και τις επιδράσεις της στη διαμόρφωση της θεσμικής, αισθητικής, ιδεολογικής και πολιτικής προσέγγισης του παρελθόντος στην Ελλάδα από το ευρύ κοινό.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Εμπαιδευτική εκδρομή

Προβλέπονται εκπαιδευτικές επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία στην Ήπειρο.

ΑΚΑ 607 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ (Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική. Μέσα από τη γνωριμία με τα κυριότερα κτίρια και μνημεία της ελληνικής Αρχαιότητας και την προσέγγιση μιας ειδικής βιβλιογραφίας σε συνδυασμό με τη χρήση των γραπτών πηγών και την συνεξέταση των κοινωνικοπολιτικών δεδομένων της κάθε εποχής οι φοιτητές θα μπορέσουν να ελέγξουν και να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους σε θέματα θρησκευτικής, αστικής, οικιστικής, αμυντικής αλλά και ταφικής αρχιτεκτονικής.

Σκοποί

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές αφενός να κατανοήσουν τις συνθήκες γένεσης και εξέλιξης της αρχιτεκτονικής και αφετέρου να εξοικειωθούν με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της, τα διαφορετικά υλικά, τις δομές, τους ρυθμούς, τους ποικίλους τύπους και λειτουργίες των ελληνικών οικοδομημάτων. Ειδικότερα θα εξεταστούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ναών, καθώς και οι κυριότεροι τύποι δημόσιων οικοδομημάτων (θέατρα, γυμνάσια, βουλευτήρια, λουτρά κ.ά.), αλλά και ιδιωτικές κατοικίες, τύποι οχυρώσεων και ταφικά κτίσματα. Παράλληλα θα θιγούν γενικότερα θέματα σχεδιασμού και οργάνωσης των πόλεων, πολεοδομικά συστήματα και ζητήματα οργάνωσης των ιερών (αστικών, υπαίθριων και πανελληνίας εμβέλειας). Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με βασικούς όρους και έννοιες της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής αλλά και με τα χαρακτηριστικά και τη λειτουργία των σπουδαιότερων οικοδομημάτων της μητροπολιτικής Ελλάδας, της Μικράς Ασίας και των αποικιών της Δύσης.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Εμπαιδευτική επίσκεψη/άσκηση

Προβλέπεται εκπαιδευτική επίσκεψη σε θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος στο λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων με παρουσίαση εργασιών των φοιτητών κατά τη διάρκεια της εκδρομής. Διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών.

ABY 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι αρχιτεκτονικοί τύποι των μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής περιόδου. Προηγείται μια γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής, στην ορολογία, στα υλικά, στις τεχνικές, στους δημιουργούς και τους παραγγελιοδότες μνημείων. Ακολουθεί γενική επισκόπηση της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής αρχιτεκτονικής, καθώς και μια απλή αναφορά στους νεωτερισμούς που απαντούν στα Παλαιοιολόγια κτίσματα.

Σκοποί

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ορολογία και τους αρχιτεκτονικούς τύπους μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής εποχής. Αρχικά θα εξεταστούν τα υλικά και ο τρόπος δομής, στη συνέχεια οι αρχιτεκτονικοί τύποι των παλαιοχριστιανικών και μεσοβυζαντινών μνημείων, καθώς και η αρχιτεκτονική γλυπτική.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Εκπαιδευτική εκδρομή

Προβλέπεται μονοήμερη εκδρομή στη Θεσσαλονίκη τον Δεκέμβριο.

ABY 741 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ II

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι καταβολές και η σημασία της εικόνας από τη μεσοβυζαντινή περίοδο – φάση κατά την οποία συστηματοποιούνται τα εκφραστικά μέσα τα βυζαντινής ζωγραφικής – έως την εποχή της Άλωσης.

Βασικές θεματικές θα αποτελέσουν τα κυριότερα κέντρα παραγωγής εικόνων και το ιδεολογικό και ιστορικό υπόβαθρο αυτών των δημιουργημάτων μέσα και από την προσέγγιση των γραπτών πηγών και την ερμηνεία τους. Θα εξεταστούν οι κύριες εικονογραφικές τυπολογίες και επίσης οι τρόποι και τα στάδια κατασκευής των εικόνων μαζί με τα υλικά στη διάθεση του αγιογράφου.

Σκοποί

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να κατανοήσουν το ρόλο της εικόνας στο Βυζάντιο και το πώς αυτή κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα λατρευτικών, διδακτικών, κοινωνικοπολιτικών και ιδιωτικών αναγνών.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Εκπαιδευτική εκδρομή

Προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στις συλλογές εικόνων στα βυζαντινά μουσεία Βέροιας και Καστοριάς.

ABY 750 ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Το μάθημα εστιάζει στο χειρόγραφο βιβλίο κατά την Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα: ύλη, σχήμα, σύνθεση, γραφή, συνθήκες παραγωγής. Εξετάζεται η εικονογράφηση του βιβλίου στην Αρχαιότητα και η εξέλιξη της από το ειλητό στον κώδικα. Επιπλέον, η εικονογράφηση-διακόσμηση του βιβλίου στο Βυζάντιο: τύποι, θέματα. Τέλος, μελετάται η εικονογράφηση στα πιο διαδεδομένα θρησκευτικά-λειτουργικά βιβλία: τετραευάγγελο, ευαγγελιστάριο, ψαλτήριο, ομιλίες.

Σκοποί

Οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με τα κοσμικά και θρησκευτικά χειρόγραφα της παλαιοχριστιανικής, μέσης και ύστερης βυζαντινής εποχής.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ABY 757 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Σεμιναριακό μάθημα που εξετάζει την καλλιτεχνική δημιουργία σε επίπεδο αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς το 1430. Αρχικά μελετάται η ταφική ζωγραφική της πόλης, ενώ στη συνέχεια εξετάζονται τα σημαντικότερα μνημεία της παλαιοχριστιανικής, μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου. Όσον αφορά στην τελευταία, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ονομαζόμενη «σχολή της Θεσσαλονίκης» και εξετάζεται η σχέση της με τη σύγχρονη ζωγραφική της Κωνσταντινούπολης. Ένα τμήμα του μαθήματος παραδίδεται υπό μορφή διαλέξεων, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται οι εργασίες που έχουν εκπονηθεί από τους φοιτητές.

Τρόπος Εξέτασης

Υποχρεωτική εκπόνηση και παρουσίαση εργασίας.

Εκπαιδευτική εκδρομή

Προβλέπεται διήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στη Θεσσαλονίκη.

INT 817β Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟΝ ΜΑΚΡΥ 18^ο ΑΙΩΝΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΓΚΡΑΝΤ ΤΟΥΡ ΣΤΟΝ ΝΑΤΟΥΡΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΩΙΜΟ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται πολιτιστικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα του 18ου και των αρχών του 19ου αι. Αυτή είναι η περίοδος της ανακάλυψης της ιστορίας και της αρχαιολογίας με τη σημερινή σημασία των όρων, της επικράτησης του κριτικού και επιστημονικού λόγου στην περιγραφή της φύσης και της ζωής – δηλ. το ρεύμα που συνήθως αποκαλούμε Διαφωτισμό –, και του τελικού θριάμβου της βιομηχανικής επανάστασης στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση της ζωής. Αυτές οι κοσμοϊστορικές αλλαγές συνοδεύονται από επίσης τεκτονικά ρήγματα στον ίδιο τον ορισμό, την παραγωγή και κατανάλωση της τέχνης. Η ακαδημαϊκή αναδιοργάνωση του καλλιτεχνικού επαγγέλματος και η νέα του σχέση με την ιστορία και την αρχαιότητα οδηγεί στο ευγενές στυλ του Νεοκλασικισμού το οποίο αποκτά διαμετρικά αντίθετες πολιτικές διαστάσεις ανάλογα με τη χώρα στην οποία επιβάλλεται. Επίσης, μία νέα πιο άμεση, αυθεντική και δυναμική σχέση με τα φαινόμενα της φυσικής και εμπειρικής πραγματικότητας οδηγεί την ίδια περίοδο σε μία εξαιρετική ποικιλία φυσιοκρατιών ρευμάτων αλλά και προ-ρομαντικών τάσεων που εστιάζουν στο πάθος, την εκφραστικότητα και την αύξηση της αισθητηριακής έντασης των καλλιτεχνικών έργων. Αυτή είναι η εποχή των μεγάλων πολέμων και επαναστάσεων στην Ευρώπη και την Αμερική, η περίοδος κατά την οποία η τέχνη επικεντρώνεται στην παραγωγή όλο και εντονότερων συγκινήσεων σε άμεση αντιστοιχία με τις αύξουσες απαιτήσεις του καλλιτεχνικού κοινού για όλο και ισχυρότερες συναισθηματικές εμπειρίες από την τέχνη (ρομαντισμός και προ-ρομαντικές τάσεις, θεωρία του Υπέροχου και καταφυγή στις περιοχές του παράλογου και της φαντασίας).

Σκοποί

Στα πλαίσια του μαθήματος θα παρουσιαστούν και εξηγηθούν οι τρεις μεγάλοι υφολογικοί άξονες της τέχνης αυτής της περιόδου – «νεοκλασικισμός», φυσιοκρατία, «ρομαντισμός». Θα εξεταστούν οι νέες κοινωνικές λειτουργίες και ο νέος ιστορικός ρόλος του καλλιτέχνη. Οι φοιτητές θα κατανοήσουν τη δημιουργία νέων δικτύων παραγωγής αλλά κυρίως προαγωγής και πώλησης καλλιτεχνικών έργων (μία νέα αγορά τέχνης). Επιπλέον, θα παρουσιαστεί η εισαγωγή νέων μορφών κριτικού λόγου και αξιολόγησης του καλλιτεχνικού έργου και τέλος, θα διερευνηθεί η διαμόρφωση ενός νέου αστικού κοινού για την τέχνη με πολλαπλές επενδύσεις στο έργο τέχνης αλλά και ιδιαίτερες αισθητηριακές και πολιτικές απαιτήσεις από

αυτό.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT 826 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 6: Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ, ΒΡΕΤΑΝΙΑ 1762-1938: ΝΕΩΤΕΡΙΚΕΣ ΤΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα αυτό θα εστιάσει στη νεωτερική ιστορία των γλυπτών του Παρθενώνα στη Βρετανία, από τα μέσα του 18ου αι. μέχρι σήμερα. Θα εξετάσουμε τις πολύπλοκες ιστορικές δυνάμεις – κοινωνικές, καλλιτεχνικές, θεωρητικές και πολιτικές – που συνέβαλαν στη μεταφορά τους από το αρχικό περιβάλλον τους στην περιφέρεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας – την Αθήνα – στο μητροπολιτικό κέντρο της ισχυρότερης αυτοκρατορίας της εποχής – το Λονδίνο. Το μάθημα θα παρουσιάσει με λεπτομέρεια την (αρνητική) έκπληξη που τα γλυπτά αρχικά προκάλεσαν, τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους υπονόμισαν υπάρχουσες προσδοκίες διαμορφωμένες κάτω από την επίδραση του νεοκλασικισμού και άλλων επίσημων μοντέλων αισθητικής πρόσληψης. Σκοποί - να συντελεστεί μία πρώτη εξοικείωση των φοιτητών με τον πολύπλοκο και πολυστρωματικό κόσμο της τέχνης κατά τη διάρκεια του 18ου και 19ου αιώνα και να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την πολιτιστική ιστορία του ταξιδιού και των συλλογών που βρίσκεται στη βάση του εγχειρήματος του Έλγιν - να παρουσιαστεί το ευρύ φάσμα καλλιτεχνικών κινήσεων και φιλοδοξιών της εποχής - να διερευνηθεί η νέα και ριζοσπαστική αισθητική που τα γλυπτά εισήγαγαν στον καλλιτεχνικό κόσμο της Αγγλίας, και κυρίως η θέση τους στην πορεία προς ένα είδος ρομαντισμού με φυσιοκρατικές και επιστημονικές διαστάσεις που συνδέεται αποφασιστικά με τα γλυπτά αυτά - να εξεταστούν οι πολυάριθμες και μεταβαλλόμενες χρήσεις των έργων αυτών από το Βρετανικό Μουσείο αλλά και τους καλλιτέχνες και κριτικούς της εποχής - να εντάξουμε τις δραστικές μεταβολές της σημασίας των γλυπτών μέσα στην γενικότερη ιστορία των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εξελίξεων της περιόδου αυτής

Σκοποί

Τρεις είναι οι κύριοι στόχοι αυτού του μαθήματος

- πρώτον, να κατανοήσουμε τον αποφασιστικό ρόλο που οι διαδικασίες δημόσιας υποδοχής παίζουν στην ιστορία της τέχνης
- δεύτερον, να εξετάσουμε την κομβική θέση αυτών των έργων στη νεώτερη και σύγχρονη ιστορία της Βρετανίας
- τρίτον, να αποκτήσουμε μέσα από την ιστορικο-κριτική διερεύνηση του ζητήματος μία οξυδερκέστερη κατανόηση της τρέχουσας προσκόλλησης των Βρετανών στη συλλογή αυτή και, άρα, να διευρύνουμε τη βάση της συζήτησης που γίνεται εδώ και χρόνια σχετικά με τις ελληνικές διεκδικήσεις για την επιστροφή των γλυπτών.

Στο ίδιο πλαίσιο, ο απώτατος στόχος είναι να δείξουμε την εξέχουσα θέση που κατέχει η συζήτηση γύρω από τα Γλυπτά του Παρθενώνα ως προς τις σύγχρονες αναζητήσεις σχετικά με μία ιστορικά ενημερωμένη και ηθική διαχείριση της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Παρέχεται η δυνατότητα σε εθελοντική βάση εκπόνησης ατομικών ή ομαδικών εργασιών, μεταφράσεις συγκεκριμένων πρωτογενών πηγών από τα αγγλικά ή αυτόνομα δοκίμια πάνω σε συγκεκριμένα θέματα και βιβλιογραφία. Οι εργασίες θα αξιολογηθούν και θα συνυπολογισθούν στην τελική βαθμολογία.

INT 836 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει την τέχνη της Αναγέννησης και του Μανιερισμού (14ος -16ος αι.) όπως αυτή διαμορφώθηκε σε πόλεις της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Γερμανίας καθώς και την τέχνη του Μπαρόκ (17ος –αρχές 18ου αι.) διαφόρων χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία, Αγγλία κτλ) όπως επίσης και της Ισπανίας. Μελετώνται καλλιτέχνες ορόσημα και η σχέση τους με ριζοσπαστικές εξελίξεις στην αναπαράσταση, όπως την επικράτηση της γεωμετρικής προοπτικής. Επίσης, παρουσιάζεται η σχέση της περιόδου αυτής με σημαντικές μεταβολές στην αγορά της τέχνης, την εκπαίδευση των καλλιτεχνών, τους καλλιτεχνικούς θεσμούς και τον κοινωνικό ρόλο και θέση του καλλιτέχνη και της τέχνης. Γίνεται τέλος μνεία στη μεταγενέστερη πρόσληψη της Αναγέννησης και του Μπαρόκ καθώς και στη μετεξέλιξη θεσμών πατρωνίας της τέχνης από ιδιώτες μέχρι τη σημερινή εποχή.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

APM 100 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΑ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Στο μάθημα προτάσσεται σύντομη επισκόπηση της επιστήμης της Αρχαιομετρίας, δηλ. της μελέτης της Πολιτισμικής Κληρονομιάς με την εφαρμογή των Θετικών Επιστημών (ορισμός, ιστορική αναδρομή, ενδεικτικά παραδείγματα εφαρμογών). Το μάθημα καλύπτει τις θεωρητικές και τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις της Αρχαιομετρίας και την σχέση της με την αρχαιολογική επιστήμη. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις περισσότερο διαδεδομένες τεχνικές που χρησιμοποιούνται στον τομέα της Αρχαιολογίας (χρονολόγηση με Άνθρακα 14, Χρονολόγηση με Θερμοφωταύγεια και Οπτικά Προτρεπόμενη Φωταύγεια), στις Μεθόδους Ανάλυσης Αρχαιολογικών Υλικών και στις Αρχαιογεωφυσικές Διασκοπήσεις.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021***

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
461	Προφορικότητα και συλλογική μνήμη	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Γ' (Υπ.)
504	Εθνογραφία Μουσικής και Χορού	Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
471	Κοινωνικές δομές του προβιομηχανικού κόσμου	Θ. ΔΑΣΟΥΛΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Κατ' αρχάς προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «λαογραφία», «λαϊκός πολιτισμός», «παράδοση» και καταβάλλεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι πρωτοετείς φοιτητές τη σύγχυση που έχει προκαλέσει η τρέχουσα χρήση των όρων στο πλαίσιο των ερασιτεχνικών, φολκλορικών και άλλων δραστηριοτήτων και ενασχολήσεων. Γίνεται συγκεκριμένη και αναλυτική, με βάση τα κείμενα, αναφορά στους ορισμούς της επιστήμης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η Λαογραφία ως επιστήμη σε σχέση με τις ευρύτερες κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές. Γίνεται εκτενής αναφορά στα πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα αλλά και το πολιτικό σκηνικό μέσα στο οποίο προκύπτει η ενασχόληση με τους λαϊκούς πολιτισμούς και τους λαούς ως φορέων τους. Στο παραπάνω πλαίσιο παρουσιάζεται με όρους ιστορικούς το νεωτερικό φαινόμενο του έθνους-κράτους και η αντίστοιχη ιδεολογία του εθνικισμού και εξηγείται η σχέση της Λαογραφίας με αυτά.

Με υπόβαθρο τα παραπάνω, γίνεται στη συνέχεια αναλυτική αναφορά στα ρεύματα του διαφωτισμού και του ρομαντισμού, όπως αυτά εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, και προσεγγίζεται η επίδρασή τους στη σκέψη των Ελλήνων διανοουμένων με άξονα αναφοράς τόσο τη νεωτερική σύλληψη του έθνους-κράτους όσο και τη ρομαντική έννοια του έθνους. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται η προεπιστημονική και πρωτοεπιστημονική φάση της Λαογραφίας.

Στη συνέχεια προσεγγίζονται τα πρώτα στάδια της Λαογραφίας ως επιστήμης με εκτενή αναφορά στο Νικόλαο Πολίτη, την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία και το περιοδικό *Λαογραφία*. Με βάση τα παραπάνω παρουσιάζεται η θεωρία της εθνικής συνέχειας, η συγκριτική μέθοδος του Πολίτη και ιστορική μέθοδος του Στ. Κυριακίδη. Αναλύεται η διαδικασία επικράτησης της συλλεκτικής-λημματογραφικής μεθόδου με άξονα προσανατολισμού τη σύνδεση του νεώτερου λαϊκού πολιτισμού με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά στη γραμμική αντίληψη του ιστορικού χρόνου και στη συγκρότηση της εθνικής αφήγησης, που παράγει τις έννοιες της συνέχειας στον εθνικό χρόνο και της ενότητας στον εθνικό χώρο.

Η μετέπειτα πορεία της επιστήμης παρακολουθείται μέσα από το πλαίσιο των ιστορικών εξελίξεων που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζουν τη σκέψη των Λαογράφων. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται αναφορά στους ακαδημαϊκούς αλλά και τους ερασιτέχνες Λαογράφους του Μεσοπολέμου και έτσι ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πρώτης φάσης της επιστήμης.

Στα επόμενα μαθήματα η προσοχή μας εστιάζεται στις μεταπολεμικές εξελίξεις με αναφορά κυρίως στην περίπτωση του Γεωργίου Μέγα και ακολούθως σ' αυτή του Δημητρίου Λουκάτου. Με τον Δ. Λουκάτο εγκαινιάζεται ουσιαστικά μια νέα φάση της επιστήμης με τη στροφή προς έναν συγχρονικό προσανατολισμό και το συνδυασμό της κλασικής λαογραφικής μεθόδου με την εθνογραφική. Σε αυτό το μεταβατικό στάδιο της Λαογραφίας, που εντοπίζεται χρονικά στη δεκαετία του 1960, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, καθώς προετοιμάζεται το έδαφος για τη «Νέα Λαογραφία», που ανατέλλει ουσιαστικά την επόμενη δεκαετία.

Έτσι, περνάμε στη νέα φάση, η οποία χαρακτηρίζεται από τη ριζική αλλαγή προσανατολισμού της επιστήμης. Η Λαογραφία αφήνει τον κατά βάση εθνικό της προσανατολισμό και αποκτά περισσότερο κοινωνικά και ουσιαστικά ιστορικά χαρακτηριστικά. Έτσι προκύπτει η κοινωνικο-ιστορική μέθοδος αλλά και η συνάντηση της Λαογραφίας με την Κοινωνιολογία, την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται εκτενής αναφορά στη λεγόμενη γενιά του 1970, που εκπροσωπούν κατά κύριο λόγο ο Μ. Μερακλής και η Α. Κυριακίδου-Νέστορος.

Σε μια επόμενη ενότητα παρουσιάζεται το έργο τους με ιδιαίτερες αναφορές στον ιδεολογικό προσανατολισμό και την επιστημολογική του σημασία και αξία. Στην ίδια βάση εξηγούνται οι

μετέπειτα εξελίξεις φτάνοντας μέχρι σήμερα, όπου προσεγγίζονται οι κύριες τάσεις και βασικοί τους εκπρόσωποι.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη σχέση της Λαογραφίας με τις συγγενείς επιστήμες και ιδιαίτερα με την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Έτσι παρουσιάζονται οι κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες (εξελικτισμός, λειτουργισμός, δομο-λειτουργισμός, μαρξιστική και μετα-μοντέρνα ανθρωπολογία) αλλά και η εθνογραφική μέθοδος από τη λεγόμενη «ρεαλιστική εθνογραφία» μέχρι την «πολιτισμική κριτική». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση της Λαογραφίας με την Οικολογία με παρουσίαση και του νεώτερου σχετικά κλάδου της Πολιτισμικής Οικολογίας.

Οι κριτικές που έχουν ασκηθεί στην επιστήμη της Λαογραφίας μας απασχολούν στη συνέχεια, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση του Στ. Δαμιανάκου, ο οποίος ασχολήθηκε με το λαϊκό πολιτισμό από τη σκοπιά της Κοινωνιολογίας και άσκησε ουσιαστική κριτική στην ακαδημαϊκή Λαογραφία σε μια σειρά δημοσιευμάτων του. Με τις κριτικές ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πορείας της επιστήμης μέσα στο χρόνο και το ενδιαφέρον μας στη συνέχεια εστιάζεται στη γενικότερη σύγχρονη προβληματοθεσία και στα ανάλογα επιστημολογικά ζητούμενα.

Έτσι, επιστρέφουμε ξανά στους ορισμούς, στο γνωστικό αντικείμενο και στην «ύλη», την οποία επιχειρούμε να αναδιατάξουμε υπό το φως των νέων δεδομένων και των νεώτερων θεωρητικών εξελίξεων.

Τα μαθήματα ολοκληρώνονται με προσεγγίσεις, θεωρητικές και μεθοδολογικές, συγκεκριμένων θεμάτων, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν πώς εφαρμόζονται στην πράξη όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά έχουν ακούσει στα προηγούμενα μαθήματα.

Οι στόχοι του μαθήματος είναι: Να κατανοήσουν οι φοιτητές τους ιστορικούς όρους γένεσης και εξέλιξης της επιστήμης, να αντιληφθούν πώς επηρεάζεται η θεωρία και μέθοδος της από ευρύτερα ιδεολογικά ζητούμενα, να ανιχνεύσουν τη σχέση της με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών, να γνωρίσουν τα θεωρητικά και ευρύτερα πνευματικά ρεύματα που καθόρισαν τον προσανατολισμό της. Επίσης, να προσεγγίσουν με κριτικό τρόπο τα προγραμματικά κείμενα σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους αλλά και τα βιογραφικά των συγγραφέων τους. Να εξοικειωθούν με την επιστημονική ορολογία, να γνωρίσουν τις σχετικές επιστημονικές θεωρίες και τους εκπροσώπους τους διαχρονικά. Να μάθουν να εφαρμόζουν όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά ακούν πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

Οι φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν προαιρετικές εργασίες, οι οποίες λαμβάνονται συμπληρωματικά υπόψη για την τελική τους αξιολόγηση. Επίσης υπάρχει δυνατότητα, στο πλαίσιο κυρίως του προαιρετικού φροντιστηρίου, να ασκηθούν στην επιτόπια έρευνα εκπονώντας και ανάλογες εργασίες.

ΛΑΟ 461 ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη:

Το μάθημα διατρέπει δύο μεγάλες περιοχές των πολιτισμικών σπουδών - την προφορικότητα και την συλλογική μνήμη, όπως αυτές παράγουν αφενός φαινόμενα και πρακτικές, όπως η προφορική παράδοση και λογοτεχνία ή οι τελετουργίες και οι επιτελεστικές πρακτικές, και αφετέρου όπως αυτές διαμορφώνουν σημαντικά τη συλλογική ταυτότητα των φορέων τους, αλλά και τις ίδιες τις κοινωνικές δομές. Το μάθημα αποτελείται από ένα σταθερό και από ένα μεταβλητό μέρος. Το σταθερό μέρος αφορά στη θεωρητική παρουσίαση των δύο θεματικών του τίτλου, δηλαδή την προφορικότητα και τη συλλογική μνήμη, μέσα από βασικές αναφορές της διεθνούς βιβλιογραφίας. Το μεταβλητό μέρος, διαφοροποιείται τακτικά ως προς το περιεχόμενό του προκειμένου να καλύψει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος παραδειγμάτων. Κατά το τρέχον εξάμηνο θα δοθεί έμφαση στις επιτελέσεις του προφορικού αφηγηματικού

λόγου, μέσα από τις στερεοτυπικές μορφές του, όπως είναι τα είδη της προφορικής λογοτεχνίας, και με έμφαση στην ελληνική προφορική παράδοση.

Μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος:

α) Κατανόηση του επιστημολογικού περιεχομένου των δύο βασικών εννοιών του τίτλου του μαθήματος και της συμπληρωματικότητάς τους στις νεωτερικές κοινωνίες και στους προφορικούς πολιτισμούς. Διερεύνηση της συλλογικής μνήμης ως κοινωνικού φαινομένου και ως μοχλού διαμόρφωσης συλλογικών ταυτοτήτων και αντίληψης της ιστορίας. Εισαγωγή στις σπουδές μνήμης και στο έργο του Maurice Halbwachs.

β) Εξοικείωση με βασικά θεωρητικά κείμενα της διεθνούς βιβλιογραφίας.

γ) Γνωριμία με το μεγάλο φάσμα των μορφών και πρακτικών του προφορικού αφηγηματικού λόγου, καθώς και της λειτουργίας τους ως φαινομένων επικοινωνίας, πολιτισμού και συγκρότησης συλλογικών ταυτοτήτων.

Τρόπος Εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος (στο σύνολό της, πλην του συγγράμματος, αναρτημένη στο e-course).

Συνοπτικό διάγραμμα μαθήματος:

Α' Μέρος: Προφορικότητα και Συλλογική Μνήμη. 1) Εισαγωγή, αντικείμενο του μαθήματος, ορισμοί και βιβλιογραφία. 2) Προφορικότητα και μνήμη, βασικές έννοιες. Μορφές προφορικότητας. 3) Προφορικότητα και παράδοση. 4) Ατομική και συλλογική μνήμη.

Β' Μέρος: Χρονικές και χωρικές διαστάσεις της συλλογικής μνήμης. 5, 6, 7) Συλλογική Μνήμη και χρόνος. 8) Συλλογική μνήμη και χώρος.

Γ' Μέρος: Συλλογική μνήμη και εθνογραφία. 9,10) Προφορικές παραδόσεις και εθνογραφική έρευνα. Λαογραφία, συγκριτική μέθοδος και αρχεία. Ανθρωπολογία της μνήμης. 11,12) Η αφηγηματική συγκρότηση της κοινότητας και οι επιτελεστικές πρακτικές. 13. Επαναληπτικά, ύλη εξετάσεων και οδηγίες μελέτης.

ΛΑΟ 504 **ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥ**

(Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ)

Περιγραφή μαθήματος:

Στο μάθημα εξετάζεται η **Εθνογραφία της παραδοσιακής μουσικής και του παραδοσιακού χορού** στον ελληνικό χώρο, ως μέθοδος/ διαδικασία καταγραφής κατά την έρευνα πεδίου και ως συγγραφή εθνογραφικού κειμένου.

Παρουσιάζεται η παραδοσιακή μουσική ως πολιτισμικό φαινόμενο, που εμπεριέχει και συλλειτουργεί με τον χορό, σύμφωνα με την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία. Εξετάζονται και ερμηνεύονται οι όροι *λαός* & *λαϊκός*, μέσα από μια διεπιστημονική προσέγγιση: Λαογραφία, Εθνολογία, Κοινωνιολογία, Ανθρωπολογία, Εθνομουσικολογία, Εθνοχορολογία. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι νόρμες που διέπουν τη λαϊκή μουσική δημιουργία.

Παρουσιάζονται, επίσης, οι εθνογραφικές διαφορές μεταξύ νησιωτικής και στεριανής Ελλάδας, σ' επίπεδο μουσικής, χορού, ενοργάνωσης, στίχου, μουσικο-ποιητικής δομής, αυτοσχεδιασμού, ενδυμασίας και ύφους.

Τέλος, μέσα από τους εθνογραφικούς χάρτες παρουσιάζονται και αναλύονται οι τοπικές μουσικο-χορευτικές παραδόσεις και ταυτότητες ανά γεωγραφική περιοχή (μουσικοί χάρτες): Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Μοριάς, Στερεά Ελλάδα, Β. Αιγαίο, Ν. Αιγαίο, Κρήτη, Ιόνιο.

Τα μαθήματα συνοδεύονται από οπτικο-ακουστικό υλικό. (CDs, DVDs, PPT)

Μαθησιακοί στόχοι:

α) Να γνωρίσουν οι φοιτητές τους μουσικούς και γεω-πολιτισμικούς χάρτες της Ελλάδας μέσα από την εθνογραφική έρευνα

β) Να κατανοήσουν τις μουσικές και ευρύτερα πολιτισμικές διαφορές μεταξύ νησιωτικής και ηπειρωτικής Ελλάδας, ως αποτέλεσμα τοπικών ιστορικών συγκυριών

γ) Να κατανοήσουν οι φοιτητές τη συμβολή της επιτόπιας έρευνας στην καταγραφή της παραδοσιακής μουσικής και του παραδοσιακού χορού, ως μεθοδολογικού εργαλείου της Λαογραφίας και της Εθνομουσικολογίας.

δ) Να γνωρίσουν τη σχετική με το θέμα εθνομουσικολογική, λαογραφική, εθνογραφική και ανθρωπολογική βιβλιογραφία, και να κατανοήσουν τη διεπιστημονικότητα μέσα από εθνογραφικά παραδείγματα.

Συνοπτικό διάγραμμα 13 τρίωρων παραδόσεων:

1. Ορισμός και περιεχόμενο της Εθνογραφίας.
2. Εισαγωγική θεωρία και (συγ)κριτική προσέγγιση των επιστημών: Εθνομουσικολογία, Εθνολογία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία, Εθνοχορολογία σε ό,τι αφορά την έρευνα πεδίου.
3. Εννοιοδότηση και (συγ)κριτική προσέγγιση των όρων *λαός* και *λαϊκός*, σύμφωνα με τις ανθρωπιστικές επιστήμες: Λαογραφία, Εθνολογία, Κοινωνιολογία, Μαρξιστική θεωρία.
4. Ορισμός δημοτικής μουσικής (folk music) σύμφωνα με την παγκόσμια βιβλιογραφία.
5. Λαογραφικά χαρακτηριστικά παραδοσιακής μουσικής (νόρμες λαϊκής τέχνης)
6. Μουσικολογικά χαρακτηριστικά δημοτικού τραγουδιού
7. Εθνογραφία μουσικής και χορού – πολιτισμικοί χάρτες: στεριανή Ελλάδα. Περιπτώσεις μελέτης. Α' μέρος (Ηπειρος, Μακεδονία, Θράκη)
8. Εθνογραφία μουσικής και χορού – πολιτισμικοί χάρτες: στεριανή Ελλάδα. Περιπτώσεις μελέτης. Β' μέρος (Στερεά, Μοριάς, Θεσσαλία)
9. Εθνογραφία μουσικής και χορού – πολιτισμικοί χάρτες: νησιωτική Ελλάδα. Α' μέρος (Κυκλάδες, Σποράδες, Δωδεκάνησα)
10. Εθνογραφία μουσικής και χορού – πολιτισμικοί χάρτες: νησιωτική Ελλάδα. Β' μέρος (Κρήτη, Β. Αιγαίο, Ιόνιο)
11. Εθνογραφικά παραδείγματα με δομικά έθιμα (χορός και μουσική)
12. Εθνογραφικά παραδείγματα με εθιμικά δρώμενα (μουσική, χορός, λαϊκό θέατρο)
13. Επανάληψη εφ' όλης της ύλης

Οι φοιτητές έχουν πρόσβαση στις δωρεάν ηλεκτρονικές Σημειώσεις με κωδικό 82158653 και τίτλο "Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ. ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ" μέσω της γενικής βάσης συγγραμμάτων του Ευδόξου (<https://service.eudoxus.gr/search/>, Σύνθετη Αναζήτηση κι επιλέγοντας στην κατηγορία "Τύπος": Δωρεάν Ηλεκτρονικό Βοήθημα/Σημειώσεις) χωρίς να απαιτείται κάποια διαδικασία δήλωσης.

ΛΑΟ 471 **ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ**

(Θ. ΔΑΣΟΥΛΑΣ)

Περίληψη:

Το μάθημα θα αναπτυχθεί σε τρεις ενότητες. Η πρώτη εστιάζει στη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας του υλικού πολιτισμού και των οικονομικών δομών ως αντικειμένων μελέτης των κοινωνικών σπουδών και ιδιαίτερα της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας. Θα παρουσιαστούν βασικές έννοιες, θεωρητικά ρεύματα, σχολές αλλά και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας του υλικού πολιτισμού ως γνωστικού πεδίου που αναδείχτηκε μέσα από τον διάλογο των κοινωνικών σπουδών και των επιμέρους κατευθύνσεών τους. Παράλληλα θα εξεταστεί ο υλικός πολιτισμός και οι σχέσεις παραγωγής ως αντικείμενα έρευνας και διδασκαλίας στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η παρουσίαση του Λαογραφικού Αρχείου εργασιών του Τομέα Λαογραφίας του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων με σκοπό την αποτίμηση των ερευνητικών και διδακτικών προσεγγίσεων του υλικού πολιτισμού από την επιστήμη της λαογραφίας.

Η δεύτερη ενότητα θα επικεντρωθεί στην ανάλυση της έννοιας «προβιομηχανικός κόσμος» καθώς και στις χωρικές και χρονικές συσχετίσεις της με τις «παραδοσιακές» κοινωνίες του ελλαδικού χώρου και ευρύτερα του βαλκανικού κόσμου. Η δομική σχέση τους με το

περιβάλλον και η οικονομική και κοινωνική λογική της οικειοποίησής του από τους τοπικούς πληθυσμούς, οι συσχετίσεις με το ευρύτερο οικονομικό - πολιτικό σύστημα στο οποίο εντάσσονται και λειτουργούν, οι παραγωγικές, κοινωνικές και συμβολικές εκφάνσεις αυτής της λειτουργίας και οι χρονικές διάρκειες αυτών των φαινομένων θα αποτελέσουν τον βασικό άξονα ανάλυσης αυτής της ενότητας. Μέσα από τα παραδείγματα που θα παρουσιαστούν θα αναλυθούν οι έννοιες του χώρου, του χρόνου και της ιστορικότητας ως βασικές παράμετροι μίας συνολικής ανθρωπολογικής προσέγγισης των εγκατεστημένων κοινωνιών που διαβιούν στο εσωτερικό των ιστορικών εξελίξεων.

Στην τρίτη ενότητα θα αναλυθούν θεωρητικές προσεγγίσεις αναφορικά με την μνημονική διαχείριση και μουσειακή ανάδειξη του υλικού πολιτισμού και των παραγωγικών διαδικασιών. Σε αυτή τη προσέγγιση θα αξιοποιηθεί το Λαογραφικό Μουσείο του Πανεπιστημίου ως χώρος εποπτικής διδασκαλίας. Στον ίδιο χώρο θα γίνουν αναφορές στα τεχνικά συστήματα (παραγωγικές διαδικασίες και τεχνικές) των προβιομηχανικών κοινωνιών ως βασική παράμετρος στη διαδικασία διάθρωσης του υλικού πολιτισμού. Η άμεση επαφή των φοιτητών με τα «εργαλεία» και τις τεχνικές του «παραδοσιακού» κόσμου αποσκοπεί στο να αντιληφθούν την τεχνολογία ως βασική παράμετρο της οργάνωσης της παραγωγής και, κατ' επέκταση, των κοινωνικών συστημάτων που τη διαχειρίζονται.

Στόχοι του μαθήματος:

α. να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το εννοιολογικό περιεχόμενο ειδικών όρων όπως «κοινωνικές και οικονομικές δομές», «παραγωγικές διαδικασίες», «υλικός πολιτισμός» και τη σχέση τους με τα επιστημονικά πεδία της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας καθώς και με τον διεπιστημονικό τους χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό θα γνωρίσουν σχετικές επιστημονικές θεωρίες, τους εκπροσώπους τους διαχρονικά καθώς και τη σχετική βιβλιογραφία β. να αντιληφθούν οι φοιτητές τις ιστορικές και ανθρωπολογικές διαστάσεις του όρου «προβιομηχανικός κόσμος», εφόδιο απαραίτητο για τη μελέτη του «παραδοσιακού» κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό θα γνωρίσουν ερευνητικές και βιβλιογραφικές προσεγγίσεις των προβιομηχανικών κοινωνιών του ελληνικού χώρου γ. να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το ανωτέρω θεωρητικό και εννοιολογικό υπόβαθρο, το οποίο θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τις δομές καθώς και τις διαδικασίες συγκρότησης και μετασχηματισμού των παραδοσιακών κοινωνιών στον ιστορικό χρόνο.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2020-2021
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδ.	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
APX 100	Ρητορεία	Κλασική Φιλολογία	Π. Αθανασόπουλος	Γ' (Υ) ή Α' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
APX 102	Ιστοριογραφία: Πολύβιος	Κλασική Φιλολογία	Π. Αθανασόπουλος	Ε' (Υ) ή Γ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΦΙΝ 169	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, 19 ^{ος} – 20 ^{ος}	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Α. Σαμίου (ΜΕ-Ω) Μ. Αποστολίδου (Α-ΜΑ) (Υπ. Καργιώτης)	Γ' (Υ)
ΦΙΜ 138	Ο Λέων ο ΣΤ' στις πηγές της εποχής του	Βυζαντινή Φιλολογία	Α. Αλεξάκης	Ζ' (Επ. Υπ.) 80
ΦΙΜ 147	Εισαγωγή στην Βυζαντινή Λογοτεχνία	Βυζαντινή Φιλολογία	Α. Αλεξάκης Ε. Καλτσογιάννη	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΦΙΜ 125	Δημώδης Βυζαντινή Λογοτεχνία	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
APX 122	Τραγωδία: Αισχύλου Χοηφόροι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
APX 123	Τραγωδία: Ευρυπίδου Βάκχαι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
APX 124	Ελληνική Παλαιογραφία	Κλασική Φιλολογία	Η. Χρυσστομίδης	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 132	Λυρική Ποίηση	Κλασική Φιλολογία	Χ. Αυγερινός	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΛΑΤ 103	Λατινική Λυρική Ποίηση	Λατινική Φιλολογία	Β. Παππάς	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΛΑΤ 104	Λατινική Επική Ποίηση: Βιργιλίου Αινείας	Λατινική Φιλολογία	Φ. Πολυμεράκης	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 116	Λατινικό Μυθιστόρημα	Λατινική Φιλολογία	Ε. Νούσια	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΦΙΑ 133	Λατινική Παλαιογραφία	Λατινική Φιλολογία	Η. Χρυσστομίδης	Ζ' (Επ. Υπ.) 70

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Α.Α	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
ΦΠΦ 101	Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ι*	Φιλοσοφία	Κ. Πέτσιος	Ε' (Υ)
ΦΠΦ 102	Νεότερη Φιλοσοφία Ι*	Φιλοσοφία	Γκ. Μαγγίνη	Ε' (Υ)

*Οι φοιτητές-τριες του Ε' εξαμήνου επιλέγουν υποχρεωτικά ένα από τα δύο μαθήματα

Ε Α Ρ Ι Ν Ο Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ²

² Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112α	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Δ' (Υπ.), ΦΙΛ
160	Η Ελληνιστική Ανατολή	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
139	Εισαγωγή στη Νομισματική. Το πορτραίτο στα νομίσματα: ιστορία, αισθητική, ηγεμονική εκθέωση, προπαγάνδα	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
133	Ελληνιστική Αθήνα: από την επικράτηση των Μακεδόνων έως την κατάλυση της ανεξαρτησίας της από τον Οκταβιανό	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική	Α. ΖΑΝΝΗΣ	Δ' (Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.)
206	Η Δυναστεία των Αντωνίων	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
205*	Η μέση Βυζαντινή περίοδος Β', 843-1081	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Δ' (Υ)
212*	Το Δεσποτάτο της Ηπείρου: Κράτος, κοινωνία, τοπογραφία	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Δ' (Υ)
102	Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
210	Βυζάντιο και δύση τον 10 ^ο αιώνα	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
213	Πολεμικές συγκρούσεις και στρατιωτικά κινήματα στο Βυζάντιο. Μέση και ύστερη περίοδος	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
310	Ζητήματα Διεθνών Σχέσεων και Υψηλής Στρατηγικής στην Ανατολική Μεσόγειο και Μικρά Ασία κατά την περίοδο των Σταυροφοριών.	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
* Οι φοιτητές-τριες κατεύθυνσης Ιστορίας επιλέγουν ένα από τα δύο μαθήματα (ΙΒΥ205 ή ΙΒΥ212)			
ΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
902	Η κληρονομιά της κλασικής αρχαιότητας στην αραβική παράδοση	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Δ' (Υπ)
921	Τα «Προλεγόμενα» της Ιστορίας του Ibn Khaldūn (1332-1406 μ. Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	ΣΤ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)

911	Ιστορία και πολιτισμός των Ελλήνων στην αραβική ιστοριογραφία	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
923	Η πρώτη αββασιδική δυναστεία και το κίνημα των ελληνοαραβικών μεταφράσεων (8ος-10ος μ.Χ.)	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές	Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Β' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112α **ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ**

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η περίοδος από το τέλος του 5ου ως το τέλος του 1ου αι. π.Χ. Εξετάζονται οι αλλαγές που επέφερε ο Πελοποννησιακός Πόλεμος στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια του 4ου αι., καθώς και η εμφάνιση νέων πρωταγωνιστών, όπως η Μακεδονία. Παρουσιάζεται η συμβολή των βασιλέων της Μακεδονίας στη δημιουργία της ελληνιστικής οικουμένης και αναλύονται βασικές πολιτειακές και κοινωνικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων (Αντιγονιδών, Σελευιδών, Πτολεμαίων και Ατταλιδών). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τον ρόλο της Ρώμης στα ελληνικά πράγματα και την υποταγή του ελληνικού κόσμου στη νέα κοσμοκρατία.

Στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ευρύτερης περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας. Στόχος είναι να αναδείξει τις συνέχειες και τις τομές μεταξύ της ύστερης κλασικής και της ελληνιστικής περιόδου, σε βασικές έννοιες και θεσμούς, τόσο στην πολιτική, όσο και στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου, αλλά και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ύστερης κλασικής και ελληνιστικής ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή στην ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.). Πηγές της Ιστορίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων.
2. Τα αποτελέσματα του Πελοποννησιακού Πολέμου και η ηγεμονία της Σπάρτης (404-371 π.Χ.). Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος (395 π.Χ.) και η ειρήνη του Βασιλέως (387/6 π.Χ.)
3. Η Β' Αθηναϊκή συμμαχία (379/8 π.Χ.) και η ηγεμονία της Θήβας (371-362 π.Χ.).
4. Οι Έλληνες της περιφέρειας. Η κρίση της πόλης-κράτους & η πανελλήνια ιδέα.
5. Η ηγεμονία της Μακεδονίας και ο Φίλιππος.
6. Η εκστρατεία και το έργο του Αλεξάνδρου.
7. Τα ελληνιστικά βασίλεια I: Η Μακεδονία.
8. Τα ελληνιστικά βασίλεια II: Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος
9. Τα ελληνιστικά βασίλεια III: Οι Σελευκίδες
10. Βασικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων.
11. Οι ελληνικές πόλεις και οι Συμπολιτείες κατά τον 3^ο και 2^ο αι. π.Χ.

12. Η αντιπαράθεση με τη Ρώμη.

13. Πολιτισμός, κοινωνία και θρησκεία κατά την ελληνιστική περίοδο. Περιεχόμενο της έννοιας «Ελληνισμός».

Στα πλαίσια του μαθήματος οργανώνεται εκπαιδευτική εκδρομή.

ΙΑΕ 160 Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η επιπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας

Στόχοι του μαθήματος: 1. Κατανόηση των διαφορετικών γεωγραφικών και δημογραφικών διαστάσεων ενός σύνθετου γεωπολιτικού όρου χώρου όπως η «Ανατολή». 2. Αναγνώριση των συνισταμένων που οδηγούν στην κατάκτηση, έλεγχο και διαχείριση της εξουσίας κατά τη διάρκεια της ελληνιστικής περιόδου. 3. Αξιολόγηση της πολιτισμικής παραμέτρου ως ιστορικής αναλυτικής κατηγορίας. 4. Ανάδειξη της αλληλεπίδρασης μεταξύ ελληνικών και μη-ελληνικών τρόπων κοινωνικής και πολιτικής συγκρότησης. 5. Εξοικείωση με τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιούν οι ιστορικοί των αρχαίων ανατολικών πολιτισμών.

Περίληπτική παρουσίαση: Οι κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου άλλαξαν ριζικά τη γεωπολιτική κατάσταση της Ανατολικής Μεσογείου και έφεραν αλλαγές στους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς. Στο μάθημα εξετάζονται οι επιπτώσεις της κατάκτησης στην ευρύτερη Ασία και την Αίγυπτο, έναν χώρο που διακρινόταν για την πολυμορφία του και που συχνά αποτέλεσε το θέατρο των συγκρούσεων μεταξύ των Διαδόχων και των Επιγόνων του Αλεξάνδρου. Αναλύεται η θέση των ελληνικών πόλεων (π.χ. της Αλεξάνδρειας, της Περγάμου, της Αντιόχειας, της Βαβυλώνας) στη νέα πραγματικότητα, η δημιουργία των ελληνιστικών βασιλείων της περιοχής (ιδ. των Σελευκιδών και των Πτολεμαίων), καθώς και η θέση των γηγενών πληθυσμών (ιδ. της Μεσοποταμίας, της Βακτριανής και της ΒΔ Ινδίας). Η προσέγγιση γίνεται με τη βοήθεια φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών. Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου που αφορούν την Ανατολή.

Διάγραμμα μαθημάτων:

1. Εισαγωγικά. Ο χώρος της «Ανατολής» και οι ενότητες του. Η πληθυσμιακή σύνθεση.
2. Η ελληνιστική εποχή: ιστορικά και ιστοριογραφικά προβλήματα.
3. Χρονικές ενότητες: Πριν τον Αλέξανδρο και μέχρι το 323 π.Χ.
4. Μετά τον Αλέξανδρο μέχρι το 281 π.Χ.
5. Μέχρι την Απάμεια (188 π.Χ.)
6. Μέχρι την κατάλυση του Σελευκιδικού βασιλείου (64 π.Χ.)
7. Μέχρι την τελική ρωμαϊκή κατάκτηση (31 π.Χ.)
8. Θεματικές προσεγγίσεις: Πολιτειακές δομές και θεσμοί
9. Ο τρόπος άσκησης του βασιλικού ελέγχου στην επικράτεια
10. Οικονομία και εμπορικές ανταλλαγές
11. Οι σχέσεις μεταξύ τοπικών κοινοτήτων και βασιλικής εξουσίας
12. Η θρησκεία και ο ρόλος των τοπικών ιερών
13. Πολιτισμικές όψεις: Αρχαιότητα και «Οριενταλισμός».

ΙΑΕ 139 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ. ΤΟ ΠΟΡΤΑΙΤΟ ΣΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ, ΗΓΕΜΟΝΙΚΗ ΕΚΘΕΩΣΗ, ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ.

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα θα παρουσιασθούν, κατ'αρχήν, οι βασικές γνώσεις για τα αρχαία ελληνικά νομίσματα: προκεραμική περίοδος: αναγκαιότητα θέσπισης της εγχρήματης οικονομίας: τεχνικά ζητήματα: δικαίωμα παραγωγής νομίσματος: σταθμητικοί κανόνες: πληροφορίες, σχετικές με το νόμισμα, που αντλούνται από την αρχαία γραμματεία και τις επιγραφές: ζητήματα κυκλοφορίας εντός και εκτός του κέντρου παραγωγής: πόλεμος, εμπόριο, μεγάλα δημόσια έργα και νόμισμα: εικονογραφία (στόχος η κατάκτηση των φοιτητών σε ιστορικά

ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης).

Η μορφή δημοσίου προσώπου χρησιμοποιείται από το τέλος του 6ου και τον 5ο αιώνα π.Χ. στα νομίσματα της αχαιμενιδικής αυτοκρατορίας και των προσαρτημένων περιοχών της. Στον ελληνικό κόσμο, στο μεταίχμιο μεταξύ αρχαϊκών και κλασικών χρόνων, επιχειρείται βαθμιαία να μεταφερθούν μέσω του νομίσματος πολιτικές βλέψεις της εκδίδουσας αρχής. Λίγο πριν από την έναρξη της ελληνιστικής περιόδου, το νόμισμα θα υποδεχθεί τη μορφή του ηγεμόνα με εμφανή προσωπικά γνωρίσματα.

Πηγές, άρθρα: θα δοθούν ηλεκτρονικά

ΙΑΕ 133 Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΚΤΑΒΙΑΝΟ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Η μάχη της Χαιρωνείας και η συνακόλουθη επικράτηση των Μακεδόνων στην νοτιότερη Ελλάδα δεν επέφεραν το τέλος της ελληνικής «πόλεως». Αν και απωλέσθη ο κυρίαρχος ρόλος της στα πολιτικά πράγματα, η «πόλις» συνέχισε να υφίσταται, δίχως να μειώνεται το ενδιαφέρον των πολιτών για την πολιτική. Η Αθήνα, κατά την ελληνιστική περίοδο, όπως τεκμαίρεται από τις σύγχρονες φιλολογικές, επιγραφικές και νομισματικές πηγές, παρ' ότι καταργήθηκε ως υπερδύναμη, δεν έπαυσε να είναι αυτόνομη, να λειτουργεί πολιτικά –με εμφανή πλέον εσωστρέφεια– και παράλληλα να αποτελεί ύψιστο πνευματικό κέντρο έως την κατάλυση της ανεξαρτησίας της από τον Οκταβιανό.

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΖΑΝΝΗΣ)

Το μάθημα της Εισαγωγής στην Επιγραφική περιλαμβάνει τρία μέρη: α) Παρουσίαση της Ιστορίας της Επιγραφικής και των σχέσεών της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. β) Ανάλυση επιγραφών διαφόρων εποχών και ειδών (νόμων, ψηφισμάτων, τιμητικών, αναθηματικών, επιτύμβιων κλπ.) από διάφορα σημεία του αρχαίου κόσμου. γ) Κριτική παρουσίαση της Βιβλιογραφίας (Corpora επιγραφών, BULLETIN EPIGRAPHIQUE και SUPPLEMENTUM EPIGRAPHICUM GRAECUM κλπ.), που αποτελεί το θέμα του ωριαίου Φροντιστηρίου.

Συνεξετάζονται τα φιλολογικά κείμενα και κυρίως τα σχετικά αρχαιολογικά δεδομένα (τόπος εύρεσης, κινητά και ακίνητα ευρήματα κλπ.). Κατά την μελέτη των διαφόρων θεμάτων παρουσιάζεται κριτικά επίσης η σχετική νεώτατη βιβλιογραφία. Επίσης πραγματοποιούνται τακτικές πρακτικές ασκήσεις στις επιγραφές του αρχαιολογικού μουσείου Ιωαννίνων για την μελέτη των τεχνικών χαρακτηριστικών των επιγραφών (μορφολογία του φορέα, χάραξη του κειμένου κλπ.) και πρακτικές ασκήσεις ανάγνωσης εκτύπων των επιγραφών εντός μαθήματος. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

Στόχοι του μαθήματος είναι: α) να φανεί ότι οι επιγραφές, ως αυτούσια κείμενα και συνεχώς ραγδαία αριθμητικά αυξανόμενα με νέα ευρήματα παντού, συμβάλλουν ουσιαστικά στην μελέτη όλου του αρχαίου ελληνικού κόσμου και, β) να αναδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές αλλά και η εξέλιξη δομών και θεσμών του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων. Για τον ίδιο στόχο μελετάται η ανθρωπωνυμία ως φορέας θρησκευτικών και κοινωνικών δοξασιών.

ΠΡΩ 171 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας, της *Respublica* και της Ηγεμονίας.

Σκοπός του μαθήματος: εξοικείωση των πρωτοετών φοιτητών με τις πηγές οι οποίες αφορούν στη ρωμαϊκή ιστορία, και η εξέταση των στοιχείων που τοποθετούν σε εξελικτική προοπτική την πορεία των Ρωμαίων στο ιστορικό γίνεσθαι (γιατί, πώς και πότε συντελέστηκαν οι αλλαγές εκείνες, πολιτικές και κοινωνικές, που διαχωρίζουν την ιστορία της Ρώμης στις

τρεις προεκτεθείσες περιόδους).

Μαθησιακό αποτέλεσμα: η απόκτηση βασικών γνώσεων για την Αρχαία Ρώμη, οι οποίες θα καθιστούν ήδη αντιληπτή την ιδιοσυστασία της ρωμαϊκής συμβολής στην παγκόσμια Ιστορία.

IPΩ 206 Η ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΙΝΩΝ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Η πολιτικο-κοινωνική κατάσταση στο ρωμαϊκό κράτος κατά το τέλος του 1ου αι. μ.Χ. Οι συνθήκες ανάδυσης μιας νέας δυναστείας και η πρακτική της αυτοκρατορικής διαδοχής. Η συμβολή του Τραϊανού στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική και στη διαμόρφωση της ιδεολογίας του αρίστου ηγεμόνα. Ο Αδριανός και ο ελληνικός κόσμος. Η πνευματική και καλλιτεχνική ανάπτυξη. Ο Αντωνίνος Ευσεβής και η κρατική διοίκηση. Ο Μάρκος Αυρηλίου. Ευρύτερες κοινωνικές, στρατιωτικές, οικονομικές και πολιτισμικές εξελίξεις κατά τον 2ο αι. μ.Χ. και μέχρι το τέλος της δυναστείας.

IBY 205 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' (843-1081)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν η κρατική οργάνωση και η διοίκηση του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Θα γίνει αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα της περιόδου, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση μέσω της μελέτης σχετικών πηγών. Θα παρουσιαστούν η λαμπρή περίοδος της μακεδονικής δυναστείας, η συμβολή των επιγόνων του Βασιλείου Β' στην κρίση του 11ου αιώνα, οι εξελίξεις που οδήγησαν στο σχίσμα του 1054, αλλά και η ενίσχυση της νορμανδικής απειλής στον νότο της Ιταλίας, που προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στον ανελθόντα το 1081 στον θρόνο Αλέξιο Κομνηνό.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση των αλλαγών που επήλθαν στο status της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τα μέσα του 9ου αιώνα στο πλαίσιο της ανάπτυξης νέων ισχυρών πολιτικών οργανισμών στην Δύση, των αξιώσεων των δυτικών ηγεμόνων και της Παπικής Εκκλησίας στη ρωμαϊκή κληρονομιά.

IBY212 ΤΟ ΔΕΣΠΟΤΑΤΟ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ. ΚΡΑΤΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Το λεγόμενο Δεσποτάτο της Ηπείρου ήταν ένα βυζαντινό-ελληνικό κρατικό μόρφωμα, που αναπτύχθηκε στον χώρο της Μεσαιωνικής Ηπείρου μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (1204) και σε συνθήκες ρευστότητας, αμφισβήτησης και πολιτικού κατακερματισμού του βυζαντινού κόσμου. Η ιδρυτική δυναστεία των Κομνηνοδουκάδων συνέβαλε στην ισχύ του συγκεκριμένου κράτους κατά τον 13ο αι., καθώς ανέπτυξε ένα πολιτικό πρόγραμμα αυτονομίας και ανεξαρτησίας, ενώ παράλληλα διεκδίκησε τη βυζαντινή ηγεμονία. Η ισχύς του «Δεσποτάτου» διατηρήθηκε ως τις αρχές του 14ου αι., οπότε πλήθος διεκδικητών οδήγησαν στη διάσπασή του σε μικρές επικράτειες, με σημαντικότερες το σερβικό «δεσποτάτο» των Ιωαννίνων και το αλβανικό «δεσποτάτο» της Άρτας, στα μέσα του ίδιου αιώνα. Η εμφάνιση του ιταλού ηγεμόνα Καρόλου Α' Τόκιο στις αρχές του επόμενου αιώνα συνέβαλε σε αναβίωση του παλαιού Δεσποτάτου, το οποίο όμως άρχισε να καταλαμβάνεται σταδιακά από τους Οθωμανούς κατά τη διάρκεια του 15ου αι. Στο μάθημα παρουσιάζεται η πολιτική ιστορία του «Δεσποτάτου», περιγράφεται η οργάνωση της κοινωνίας και αναδεικνύεται ο χώρος ως σημαντικός παράγων της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης.

IBY 102 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (Σ)

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την

ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν και προφορικά. (Εκπαιδευτική ειδρομή).

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

IBY 210 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10^ο ΑΙΩΝΑ (Σ)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα διερευνηθούν οι πολιτισμικές και άλλες επαφές που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στο ανατολικό φραγκικό κράτος και το Βυζάντιο κατά τον 10^ο αιώνα. Θα μελετηθούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την αυλή των Οθώνων πριν και μετά τον γάμο της βυζαντινής πριγκίπισσας Θεοφανώς με τον διάδοχο του γερμανικού θρόνου, Όθωνα Β', το 972. Θα εξεταστούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την παπική εκκλησία κατά τον 10^ο αιώνα, καθώς και οι σχέσεις της τελευταίας με τους Σάξονες ηγεμόνες. Μέσω της «οθωνικής ιστοριογραφίας» θα αναζητηθεί η «εικόνα» του Βυζαντίου στην αυλή των Οθώνων, ενώ θα μελετηθεί η «ιταλική» πολιτική τους, καθώς και ο ανταγωνισμός τους με το Βυζάντιο για τη βυζαντινής επιρροής νότια Ιταλία και τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση της θέωσης της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής ιδέας από Εκκλησία και Κράτος στη Δύση, και ανάδειξη της σε παράγοντα που καθόρισε τις ανταγωνιστικές σχέσεις Βυζαντίου και Γερμανικής αυτοκρατορίας όσον αφορά τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο και την κυριαρχία στη νότια Ιταλία.

IBY 213 ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ. ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (Σ)

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Ο πόλεμος αποτελεί ένα φαινόμενο με ιστορική και πανανθρώπινη διάσταση, το οποίο συνοδεύει διαχρονικά την εξέλιξη του πολιτισμού. Στους χρόνους του Βυζαντίου έλαβε σχεδόν ενδημικές διαστάσεις και υπήρξε, πέρα από μια αναπόφευκτη και τραγική πραγματικότητα, μέσο επιβίωσης μιας αυτοκρατορίας, που εξελίχθηκε κατά καιρούς σε υπερδύναμη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ιδεολογικό οπλοστάσιο της πολιτικής θεωρίας των Βυζαντινών, που παρήγαγε μια «υψηλή» στρατηγική, υπεύθυνη για τη δημιουργία του μακροβιότερου κέντρου διεθνούς ισχύος στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού. Στο σεμινάριο εξετάζεται η διεξαγωγή και εξέλιξη του πολέμου στο Βυζάντιο κατά τη μέση και ύστερη περίοδο. Παρουσιάζεται η πολεμική εμπειρία των Βυζαντινών (π.χ. τακτική και στρατηγική του πολέμου, επιχειρησιακές δυνατότητες, εξοπλισμός του βυζαντινού στρατού, πολιορκητική τέχνη, ναυτικός πόλεμος, κ.ά.), και αναλύεται η πολεμική τους ιδεολογία. Ο πόλεμος αντιμετωπίζεται ως προϊόν ενός ολοκληρωμένου συστήματος παραδόσεων, πεποιθήσεων και ιδεών, ως μία πτυχή του βυζαντινού πολιτισμού.

IBY 310 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΩΝ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Η έλευση και η εγκατάσταση των Σταυροφόρων στην Ανατολή είχε ως συνέπεια την αλλαγή του πολιτικού χάρτη της περιοχής. Σκοπός του μαθήματος είναι η εξέταση των σχέσεων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τις δυνάμεις που κυριάρχησαν στον χώρο της Ανατολικής Μεσογείου για την περίοδο που ξεκινά με την κατάκτηση της Ιερουσαλήμ (1099) και τελειώνει με την πτώση του τελευταίου σταυροφορικού προπύργιου στους Αγίους Τόπους, της Άκρας (1291). Στα πλαίσια δεκατριών (13) μαθημάτων αναμένεται να αναλυθούν τα πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα που καθόρισαν την εξέλιξη της βυζαντινής εξωτερικής πολιτικής στην περιοχή. Θα αναλυθούν οι σχέσεις της Κωνσταντινούπολης και της Νίκαιας με μια πλειάδα άλλων δυνάμεων, όπως τα Σταυροφορικά κράτη, το Αρμενικό βασίλειο της Κιλικίας, οι

ισλαμικές δυναστείες της περιόδου (Φατιμίδες, Αγιουβίδες, Μαμελούκοι), το σουλτανάτο των Σελτζούκων και τα διάδοχα τουρκοικά εμιράτα (π.χ. Ντανισμεντίδες) αλλά και το Ιλχανάτο των Μογγόλων. Θα εξεταστεί μια σειρά ζητημάτων που ταλανίσουν τη σύγχρονη βιβλιογραφία όπως η φύση των βυζαντινών στοχεύσεων απέναντι στα Σταυροφορικά κράτη, η θέση των Αρμενίων στις συγκρούσεις της Αυτοκρατορίας με τους πρίγκιπες της Αντιόχειας και ο σκοπός των συχνά φιλικών επαφών ανάμεσα στους Αυτοκράτορες και τους Μουσουλμάνους εχθρούς των Σταυροφόρων.

ΕΑΣ 902 Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στη Βαγδάτη από τον 8^ο ως τον 11^ο μ. Χ. αιώνα, και η μετάδοση της κληρονομιάς της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα)
- Να γνωρίζουν το ιστορικό πλαίσιο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους μετάδοσης της κληρονομιάς της ελληνικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση
- Να περιγράφουν τι και γιατί μεταφράστηκε στα Αραβικά
- Να δίνουν παραδείγματα χαμένων ελληνικών έργων που σώζονται μόνο σε αραβική μετάφραση
- Να ονοματίζουν ελληνικά γραμματειακά είδη που υιοθετήθηκαν από την αραβόφωνη γραμματεία
- Να αναγνωρίζουν την επίδραση που άσκησαν οι ελληνοαραβικές μεταφράσεις στη διαμόρφωση αφηρημένων εννοιών και στην κατασκευή επιχειρημάτων στην αραβόφωνη φιλοσοφική και επιστημονική γραμματεία
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Βιβλιογραφικές και άλλες εισαγωγικές παρατηρήσεις. Προλεγόμενα στον μεσαιωνικό αραβόφωνο πολιτισμό.

Δίοδοι μετάδοσης της κληρονομιάς της ελληνικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση. Η ελληνική παιδεία και οι ελληνικές σχολές της Ύστερης Αρχαιότητας.

Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην Συριακή παράδοση πριν και μετά την εμφάνιση του Ισλάμ - Συριακές μεταφράσεις.

Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην ιρανική παράδοση – Περσικές μεταφράσεις
Λόγοι και παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενασχόληση των Αράβων με έργα της ελληνικής Αρχαιότητας.

Απαρχές και γένεση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων της. Πάτρωνες και μεταφραστές.

Πρώιμες μεταφράσεις – η σωζόμενη αραβική μετάφραση της αποκαλούμενης «*αλληλογραφίας Μεγάλου Αλεξάνδρου και Αριστοτέλη*»

Μεταφράσεις και μεταφραστές που ταξινομούνται ως προερχόμενες από τον αποκαλούμενο «*κόγλο του al-Kindī*». Μελέτη αποσπασμάτων – Γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά.

Μεταφράσεις και μεταφραστές που ανήκουν στη «*σχολή του Hunayn ibn Ishāq*» – Μελέτη αποσπασμάτων – υφολογικά χαρακτηριστικά.

Οι αποκαλούμενοι «Αριστοτελιστές της Βαγδάτης»

Η επίδραση των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στην αραβόφωνη γραμματεία - γραμματειακά είδη, κατασκευή εννοιών και επιχειρημάτων.

Παραδείγματα της επίδρασης της αρχαίας ελληνικής διανόησης σε έργα αραβόφωνων

μουσουλμάνων φιλοσόφων, επιστημόνων και άλλων διανοουμένων.

Η σημασία των ελληνοαραβικών μεταφράσεων και η ανάπτυξη των επιστημών και της φιλοσοφίας στην αραβική γλώσσα.

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 921 ΤΑ «ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ» (*Muqaddimah*) ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ.Χ.) (Σ)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του Σεμιναρίου είναι η μελέτη αποσπασμάτων από την *Εισαγωγή* ή *Προλεγόμενα* (*muqaddima*) της Ιστορίας του *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ. Χ.)

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα) και να μελετούν κριτικά αποσπάσματα από τα «Προλεγόμενα» της ιστορίας του *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ. Χ.).
- Να γνωρίσουν οι φοιτητές τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την ιστορία, τη γεωγραφία, καθώς και για τη γένεση και ανάπτυξη των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών.
- Να κρίνουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την καταγωγή του κράτους, την παραγωγή πλούτου και τη φορολογία.
- Να περιγράφουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την κοινωνική αλληλεγγύη, τη δημιουργία των πόλεων και τον τρόπο ζωής.
- Να παρουσιάζουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για το ρόλο της θρησκείας στην κοινωνική συμβίωση και τις σχέσεις της με την πολιτική εξουσία.
- Να περιγράφουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την εκπαίδευση, την παραγωγή γνώσης και την εξειδίκευση των μελών μιας κοινωνίας.
- Να κρίνουν και να εξηγούν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για το ρόλο της ελληνικής φιλοσοφίας και των επιστημών στη γένεση και ανάπτυξη των αραβόφωνης διανόησης και των επιστημών.

Στο Σεμινάριο θα μελετηθούν αποσπάσματα από την *Εισαγωγή* ή *Προλεγόμενα* (*muqaddima*) του ιστορικού έργου του *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ. Χ.) σχετικά με τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Βίος και έργα του *Ibn Khaldūn*

Έννοια και φύση της ιστορίας – ιστορικές μεταβολές

Η επίδραση του κλίματος και της διαίτας στον άνθρωπο – πολιτισμικές διαφορές μεταξύ λαών

Η οικονομία – εργασία – χρήμα – επαγγέλματα

Το κράτος και φορολογία

Πληθυσμός - παράγοντες που επηρεάζουν το μέγεθος του πληθυσμού

Κράτος και κοινωνία – κοινωνική αλληλεγγύη

Πολιτικοί θεσμοί

Θρησκεία και εξουσία - μορφές εξουσίας

Γνώση και εκπαίδευση

Γνώση – δεξιότητες και ανάπτυξη των επιστημών

Η ελληνική φιλοσοφία και οι επιστήμες στην αραβική γλώσσα και γραμματεία

Παρουσίαση εργασιών

Εργασία Υποχρεωτική.

Το Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν όσοι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει το μάθημα «*Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση*» ή το μάθημα «*Το αραβικό βασίλειο της Δαμασκού (7^{ης} – 8^{ης} αι. μ. Χ.)*».

ΕΑΣ 911 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΑΒΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της ιστορίας και του πολιτισμού των Ελλήνων σε αραβικά ιστοριογραφικά έργα.

Το περιεχόμενο του μαθήματος αναφέρεται σε ειλείνες τις μορφές της αραβικής ιστοριογραφίας που περιέχουν εθνολογικές αναφορές και πληροφορίες για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους. Θα εξεταστεί το ενδιαφέρον των ιστοριογράφων και του ακροατηρίου τους για συγκεκριμένες πληροφορίες για τους Έλληνες, πιθανές πηγές για την άντληση αυτής της γνώσης, καθώς και ο στόχος κάθε ιστοριογράφου. Θα μελετηθούν αποσπάσματα πληροφοριών για τους Έλληνες με παραδείγματα από σπουδαία ιστοριογραφικά έργα με στόχο να αναδειχθούν τα χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού.

ΕΑΣ 923 Η ΠΡΩΤΗ ΑΒΒΑΣΙΔΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΝ (8ος-10ος μ.Χ.)

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση του ρόλου σπουδαίων ηγετών και υποστηρικτών της αββασικής δυναστείας στη γένεση και διατήρηση του αποικαλούμενου κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων για δύο και πλέον αιώνες.

Το περιεχόμενο του μαθήματος αναφέρεται στην αββασιδική επανάσταση και την εγκαθίδρυση της αββασιδικής δυναστείας από το 750 μ.Χ. και εξής, καθώς και στον ρόλο που έπαιξαν ηγέτες, πρίγκιπες και άλλα ανώτατα μέλη της αββασιδικής διοίκησης στη χρηματοδότηση, υποστήριξη και παραγγελία μεταφράσεων ελληνικών έργων. Θα εξεταστούν πολιτικές και πρακτικές αναγκαιότητες της μουσουλμανικής κοινωνίας που υπαγόρευαν τη μετάφραση επιστημονικών και φιλοσοφικών έργων στην αραβική γλώσσα, όπως, π.χ. έργα του Γαληνού, του Αριστοτέλη, των Νεοπλατωνιστών, κλπ. Επίσης, θα τονιστεί η σημασία των ελληνοαραβικών μεταφράσεων για την ανάπτυξη των επιστημών και της φιλοσοφίας στην αραβική γλώσσα.

ΙΒΑ 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με παρουσίαση, μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών.

Σκοπός του μαθήματος: μέσα από την ιστορική προσέγγιση των βαλκανικών κρατών από τον 6ο αιώνα ως το τέλος του 19ου αιώνα οι φοιτητές να εξοικειωθούν, αρχικά, με τα σημαντικά γεγονότα της υπό μελέτης περιόδου, ενώ μέσα από τη μελέτη των πηγών να αναπτύξουν παράλληλα την κριτική τους ικανότητα ως προς την αξιολόγηση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτές.

Διάγραμμα μαθημάτων: η εξέλιξη των *Βαλκανικών Σπουδών* μέχρι σήμερα, «παρουσίαση» του χώρου της βαλκανικής χερσονήσου, η βυζαντινή εξουσία στην περιοχή, η εμφάνιση και εγκατάσταση των Σλάβων, ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και το σλαβικό αλφάβητο, η εθνογένεση των βαλκανικών λαών, το μεσαιωνικό βουλγαρικό κράτος, το σερβικό κράτος των Νεμάνια, η πολιτική του Βυζαντίου απέναντι στα νεοσύστατα κράτη, κροατικό και αλβανικό κράτος, ρουμανικά κρατικά μορφώματα, η οθωμανική κατάκτηση της βαλκανικής χερσονήσου και η κατάσταση στην περιοχή μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
361	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ (Α-Κ) Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ (Λ-Ω)	Β' (Υπ.)
386	Δημόσιες Τελετές και Εθνικές Επέτειοι στην Ευρωπαϊκή Νεοτεριότητα	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
405	Ο ελληνικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας ΙΙ, (τέλη περ. 17 ^{ου} -αρχές 19 ^{ου} αι.)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
412	Ο Ιωάννης Καποδίστριας και η γένεση του νεοελληνικού κράτους (1828-1831)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
407	Κοινωνικο-οικονομική και πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη τον όψιμο Μεσαίωνα	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
464	Η Ευρώπη στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο	Α. ΜΑΧΑΪΡΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
465	Έθνη και εθνικισμοί στην Ευρώπη 19 ^{ου} -20 ^{ου} αι.	Α. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
415	Ιστορία της ανάγνωσης στην Ευρώπη 19 ^{ου} -20 ^{ου} αι.	Α. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
414	Διανοούμενοι και Ακτιβισμός: Διαπροσωπικά, θεσμικά και πολιτικά διλήμματα (1950-1980)	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεότερων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΝΕ 361 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ και Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρεται σε δύο αυτόνομα τμήματα. Οι φοιτητές/φοιτήτριες χωρίζονται στα τμήματα με βάση το επώνυμο (Λ.Παπαστεφανάκη: Α-Κ, Ν.Αναστασόπουλος: Λ-Ω).

Περίληψη

Εισαγωγικό μάθημα στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βασικοί άξονες αποτελούν α) η περιοδολόγηση της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, β) η ιστοριογραφική ανάλυση των εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορική επιστήμη για να ορίσει την νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία ως «ιστορία του νέου ελληνισμού», «ιστορία του κατακτημένου ελληνικού έθνους», «βενετοκρατία», «τουρκοκρατία», «οθωμανική κυριαρχία», «ιστορία του ελληνικού κράτους», «σύγχρονη ιστορία» κ.ο.κ.

Ταυτόχρονα στο μάθημα παρουσιάζεται η έννοια της ιστορικής πηγής, του αρχείου και εξετάζεται συνοπτικά η κριτική μέθοδος και η επεξεργασία των πηγών. Παρουσιάζονται και συζητούνται σώματα πηγών της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, βασικά εργαλεία έρευνας (βιβλιογραφίες, περιοδικά) και τα κύρια γενικά ιστορικά έργα (λ.χ. *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού* του Α. Βακαλόπουλου, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000* σε επιμέλεια Β. Παναγιωτόπουλου, *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα* σε επιμέλεια Χ. Χατζηιωσήφ, κ.ο.κ.)

Στο μάθημα περιλαμβάνονται επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία και βιβλιοθήκες.

Σκοποί του μαθήματος

Εξοικείωση με την ιστορία της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, εξοικείωση με την επιστήμη της ιστορίας, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Διάγραμμα μαθήματος

1-3. Εισαγωγή: Τι είναι «νεότερη ιστορία», «νεότερη ελληνική ιστορία», «ιστορία του νέου ελληνισμού», «σύγχρονη ιστορία», «σύγχρονη ελληνική ιστορία», «ιστορία του ελληνικού κράτους». Ζητήματα περιοδολόγησης και ιστοριογραφίας. Η «αντικειμενικότητα» στην ιστορία.

4-8. Πηγές και βιβλιογραφία: Τι είναι πηγή; Κατηγορίες και είδη πηγών. Τι είναι αρχείο; Αρχειακοί φορείς. Πως φυλάσσονται τα αρχεία και ποιοι κανόνες τα διέπουν; Διεύρυνση των πηγών για την ιστορική έρευνα. Η κριτική μέθοδος (εσωτερική και εξωτερική κριτική), τα ερωτήματα, η επεξεργασία των πηγών. Οι πηγές και ο κόσμος των αρχείων στην Ελλάδα. Βασικά σώματα πηγών για τη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βιβλιογραφίες και βοηθήματα.

9-12. Ζητήματα περιοδολόγησης και ιστοριογραφίας: Ορολογία, περιοδολόγηση και βασικά ιστοριογραφικά ζητήματα (Οθωμανική κυριαρχία, βενετική κυριαρχία, Διαφωτισμός, Ελληνική Επανάσταση, Ελληνικό κράτος, εκσυγχρονισμός Τριούπη/Βενιζέλου, Βαλκανικοί Πόλεμοι, Μεσοπόλεμος, Α' και Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Δεκαετία 1940, Μεταπολεμικός κόσμος). Πηγές.

13. Επισκόπηση.

Τρόπος Εξέτασης: Γραπτή εξέταση.

Βιβλιογραφία

Το μάθημα βασίζεται σε βιβλιογραφικό οδηγό, σε εγχειρίδιο μέσω του «Εύδοξος», σε ψηφιοποιημένα άρθρα ανοιχτής πρόσβασης, σε ηλεκτρονικά εγχειρίδια ανοιχτής πρόσβασης.

ΙΝΕ 386 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΤΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ

(Α. ΜΑΝΔΥΛΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις – Σκοπός του μαθήματος

Το ότι οι γιορτές αποτελούν πια, δικαιωματικά, αντικείμενο της ιστορίας, το οφείλουμε στην παρακίνηση της λαογραφίας, της εθνολογίας και της ανθρωπολογίας. Η επαφή με αυτές τις επιστήμες έμαθε στον ιστορικό να ενδιαφέρεται για το όπλο που προσφέρει στην ανθρώπινη ύπαρξη η τελετουργικότητα, ακόμα κι όταν είναι ανώνυμη, ακόμα κι όταν δεν έχει σαφή κανονισμό ή συνειδητή συνοχή. Ταυτοχρόνως, η ψυχανάλυση μας διδάξε το ενδιαφέρον που μπορεί να έχει το φαινομενικά «ασήμαντο».

Αφετηρία του μαθήματος είναι η ευρεία ερευνητική παραγωγή ανθρωπολογικών και πολιτισμικών προσεγγίσεων γύρω από τις έννοιες και τις πρακτικές της «τελετουργίας», της «επιτέλεσης» και των «συμβόλων» οι οποίες εμπλούτισαν την ιστορική έρευνα των «εθνικών συμβόλων και επετείων» των νέων, δημόσιων «επινοημένων παραδόσεων» οι τελευταίες, σύμφωνα με τον ιστορικό Eric Hobsbawm, συγκροτήθηκαν στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ου αιώνα. Μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα θεσμοθέτησης δημόσιων τελετών και εθνικών επετείων στην Βρετανία, την Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, το Ισραήλ, την Ιταλία και την Ελλάδα του 19ου και του 20ου αιώνα, θα μελετηθούν διάφοροι δημόσιοι εορτασμοί ως πεδία συγκρότησης εθνικών ταυτοτήτων, κληρονομιάς, μνήμης και κοινής ιστορίας.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο το μάθημα διερευνά τις τελετουργίες και τη λαϊκή κουλτούρα παλαιότερων εποχών όπως π.χ. τις παραδοσιακές τελετουργικές συμπεριφορές της Γαλλικής και της Αγγλικής μοναρχίας (βλ. το πρωτοποριακό έργο του Marc Bloch, *Les rois thaumaturges*), τις δημόσιες τελετές στην Κέρκυρα κατά τη Βενετική κυριαρχία (βλ. τη μελέτη της Αλίκης Νικηφόρου, *Δημόσιες Τελετές στην Κέρκυρα κατά την περίοδο της Βενετικής Κυριαρχίας, 14ος – 18ος αιώνας*), ή τις γιορτές, τα πανηγύρια και τα καρναβάλια του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης (όπως έχουν διερευνηθεί από τον Μιχαήλ Μπαχτίν στο περιφημο βιβλίο του *Ο Ραμπελαί και ο Κόσμος του. Για τη λαϊκή κουλτούρα του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης*).

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων:

1. Έννοιες και όροι: τα «ανοιχτά σύνορα» των προσεγγίσεων
2. Η μελέτη της τελετουργίας μέσα από διαφορετικές προσεγγίσεις (Θρησκευτική ανθρωπολογία – Διαρθρωτική λειτουργικότητα – Πολιτισμικές Σπουδές)
3. Κράτος και Συμβολική Εξουσία: η κοινωνιολογική προσέγγιση του Pierre Bourdieu
4. Τα σύμβολα του Έθνους – Κράτους, 19ος – 20ός αιώνας
5. Η «επινοήση της παράδοσης»: δημόσιες τελετές και εθνικές επετείοι, 19ος – 20ός αιώνας (παραδείγματα από ευρωπαϊκές χώρες)
6. Το άχρονο παρόν: δυναστικές, εθνικές και θρησκευτικές εορτές στο ελληνικό βασίλειο, 1833-1862
7. Ο Βαυαρός ηγεμόνας, το Έθνος, το Κράτος: δυναστικό πρωτόκολλο και εθνικό θέαμα της Απόλυτης Μοναρχίας, 1833 – 1837
8. «Χαίρε Ελλάδα! Ο Κύριος μετά Σου»: οι ετήσιοι εορτασμοί της 25ης Μαρτίου 1821
9. Το δημόσιο προφίλ του Οθώνειου Πανεπιστημίου: οι τελετές
10. Η «παράξενη και περιττή περιέργεια του Marc Bloch»: από την ιστορία στην ιστορική ανθρωπολογία
11. Η κουλτούρα του γέλιου, του πανηγυριού και της πλατείας στο κέντρο των ευρωπαϊκών κοινωνιών του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης: Ο Ραμπελαί του Μιχαήλ Μπαχτίν
12. Οι Βενετοί, η Κέρκυρα και οι δημόσιες τελετουργίες
13. Από τη Δύναμη του Ιερού στην Εξουσία του Στερεότυπου (αυτονόητου/φαινομενικά ασήμαντου): σχόλια για της τελετουργίες της σύγχρονης εποχής

ΙΝΕ 405 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, ΙΙ (τέλη περ. 17^{ου} – αρχές 19^{ου} αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη

Το μάθημα είναι, χρονικά, συνέχεια αυτού που διδάχθηκε στο χειμερινό εξάμηνο· καλύπτει δηλαδή την περίοδο από το 1669 περίπου ως το 1821. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των πολιτικο-στρατιωτικών γεγονότων που διαδραματίζονται στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη Γαληνοτάτη Δημοκρατία του Αγίου Μάρκου την περίοδο αυτή, αλλά και πανευρωπαϊκά, θα εξετασθούν οι εξελίξεις στη διοίκηση, στη γαιοκτησία, στη φορολογία και στο εμπόριο. Ειδική αναφορά θα γίνει στην Ήπειρο, στην Πελοπόννησο και στα βενετοκρατούμενα Επτάνησα, ενώ θα δοθεί έμφαση στην εξέταση της παιδείας, της μεγαλύτερης ανάπτυξης του κοινοτικού θεσμού στις τουρκοκρατούμενες περιοχές και του κλεφταρματολισμού. Θα εξετασθούν, επίσης, η επανάσταση του 1770 (*Ορλωφικά*) και οι επιπτώσεις του *Ανατολικού Ζητήματος* στον ελληνικό χώρο, οι προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις, το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή και η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας, γεγονότα που συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες στην πορεία του Ελληνισμού προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας, της οποίας θα συζητηθεί ο χαρακτήρας.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, με κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.

β. Να κατανοήσουν ποιες πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές αλλαγές συντελούνται στον ελληνικό χώρο κατά τις τελευταίες προεπαναστατικές δεκαετίες, οι οποίες οδηγούν προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας.

γ. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

δ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, οι οποίες προμοδοτούνται έως 2 βαθμούς, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει πάρει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό του.

Παράλληλες δραστηριότητες

Ειπαιδευτική εκδρομή σε μέρος που θα καθοριστεί στα μαθήματα.

Εξέταση

Γραπτή

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο Ο ελληνικός χώρος μετά την κατάκτηση της Κρήτης.

Μάθημα 2^ο Η κρίση της Αυτοκρατορίας – Θεσμικές και οικονομικές αλλαγές.

Μάθημα 3^ο Αγροτική οικονομία, κτηνοτροφία και βιοτεχνία.

Μάθημα 4^ο Εμπόριο και ναυτιλία.

Μάθημα 5^ο Εξισλαμισμοί – Δημογραφικές εξελίξεις.

Μάθημα 6^ο Κοιότητες

Μάθημα 7^ο Κλεφταρματολισμός

Μάθημα 8^ο Η αναγέννηση της εκπαίδευσης.

Μάθημα 9^ο Η Ήπειρος τον 18^ο και στις αρχές του 19^{ου} αι.

Μάθημα 10^ο Η Πελοπόννησος κατά τη δεύτερη Βενετοκρατία (1685-1715) – Τα βενετοκρατούμενα Επτάνησα (1669-1797)

Μάθημα 11^ο Η αποτυχημένη επανάσταση του 1770 (*Ορλωφικά*).

Μάθημα 12^ο Η απήχηση της Γαλλικής Επανάστασης στον ελλαδικό χώρο – Το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή.

Μάθημα 13^ο Προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις – Η Φιλική Εταιρεία.

ΙΝΕ 412 Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (1828-1831)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, τον οποίο η Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (Απρίλιος 1827) εξέλεξε ως κυβερνήτη του ελληνικού κράτους είναι, αναμφίβολα μία από τις πιο σημαντικές, αλλά ταυτόχρονα και τις πιο αμφιλεγόμενες, προσωπικότητες της νεοελληνικής ιστορίας. Πολιτικός με μεγάλη και διεθνή πολιτική εμπειρία και αναγνώριση, από την υπηρεσία του σε υψηλές θέσεις της τσαρικής Αυλής, ερχόταν να κυβερνήσει μια χώρα η οποία μόλις είχε αρχίσει να βγαίνει από τις φλόγες του επταετούς Αγώνα της ανεξαρτησίας. Προσπάθησε να οργανώσει ένα μοντέρνο κράτος, παίρνοντας μία σειρά μέτρων στους τομείς της πολιτικής συγκρότησης, της διοίκησης, της οικονομίας, της παιδείας κλπ. Ο τρόπος όμως με τον οποίο κυβέρνησε θεωρήθηκε από πολλούς, και τότε αλλά και αργότερα, ως αυταρχικός, παρά την αναγνώριση της σημασίας του και των δυσκολιών που συνάντησε. Σ' αυτό το μάθημα θα εξετάσουμε, με τη βοήθεια διάφορων πηγών και σχετικών μελετών, την προσωπικότητα και το έργο του Καποδίστρια, ως πρώτου κυβερνήτη του νεοελληνικού κράτους, τους λόγους για τους οποίους πολλοί τον πολέμησαν, τη δολοφονία του και τις συνέπειές της για την πορεία αυτού του κράτους κλπ. Τέλος, θα κάνουμε μία αποτίμηση του έργου του Ιω. Καποδίστρια και της θέσης του στη νεοελληνική ιδεολογία.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες, σ' όλες τους τις διαστάσεις, τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της μικρής αλλά κρίσιμης περιόδου, καθώς και την προσωπικότητα και το έργο του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιω. Καποδίστρια, με την κριτική προσέγγισή τους και με τη βοήθεια της ειδικής βιβλιογραφίας που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές και τις οικονομικο-κοινωνικές αλλαγές και συγκρούσεις που συντελούνται στην αυγή του νεοελληνικού κράτους, τη σχέση αίτιου-αιτιατού στην ιστορία, αλλά και το ρόλο του ηγέτη.

β. Να κατανοήσουν ποιες πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές αλλαγές συντελούνται στον ελληνικό χώρο αυτή την περίοδο της επώδυνης γένεσης του νεοελληνικού κράτους.

γ. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιολογούν τις πηγές (ελληνικές και ξένες), που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που δίνεται, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

δ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, που λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό.

Παράλληλες δραστηριότητες

Εκπαιδευτική εκδρομή στην Κέρκυρα ή στο Ναύπλιο.

Εξέταση

Γραπτή

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο Η σταδιοδρομία του Ιω. Καποδίστρια ως το 1827 – Η εκλογή του ως πρώτου κυβερνήτη του ελληνικού κράτους. – Η άφιξη του στην Ελλάδα.

Μάθημα 2^ο Η κατάσταση της χώρας κατά την άφιξη του Καποδίστρια. – Τα πρώτα κυβερνητικά μέτρα.

Μάθημα 3^ο Η στρατιωτική διοργάνωση και οι πολεμικές επιχειρήσεις στα χρόνια του Καποδίστρια.

Μάθημα 4^ο Η οργάνωση της διοίκησης – Η δικαιοσύνη

Μάθημα 5^ο Η εκπαιδευτική πολιτική του Καποδίστρια.

Μάθημα 6^ο Η οικονομική πολιτική του Καποδίστρια: γεωργία και οι εθνικές γαίες.

Μάθημα 7^ο Εποικισμός και ανοικοδόμηση της χώρας. – Οι πρόσφυγες

Μάθημα 8^ο Διπλωματικές ενέργειες του Καποδίστρια – Τα Πρωτόκολλα του 1829 και 1830.

Μάθημα 9^ο Ερείσματα της καποδιστριακής πολιτικής – Συναίνεση και αντιδράσεις. – Η στάση των τριών Μεγ. Δυνάμεων.

Μάθημα 10^ο Η επιδείνωση της θέσης του Καποδίστρια – Προς τη μεγάλη σύγκρουση – Πρώτες ενέργειες της αντιπολίτευσης.

Μάθημα 11^ο Η αντιπολίτευση περνά στην επαναστατική δράση. – Κλονισμός της καποδιστριακής κυβέρνησης

Μάθημα 12^ο Η κορύφωση της κρίσης - Η δολοφονία του Καποδίστρια: ο αντίκτυπος και οι συνέπειές της.

Μάθημα 13^ο Αποτίμηση του έργου του Ιω. Καποδίστρια – Ο Καποδίστριας στη νεοελληνική ιδεολογία – Εργασίες

ΙΕΠ 407 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ ΟΨΙΜΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ (ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη: Στην αρχή γίνεται μια γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης (κυρίως Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία) στην Ευρώπη από τον 11^ο – 13^ο αιώνα. Συνεχίζει με τη δημιουργία των νέων κρατών και την αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου, τις εμπορικές πόλεις και τα εμπορικά ρεύματα. Επίσης γίνεται λόγος για την παπική εξουσία και τα θρησκευτικά τάγματα, την τάξη των ιπποτών, τη γεωργία και το διεθνές εμπόριο. Ο μαύρος θάνατος και οι επιπτώσεις του στην κοινωνία και τη δημογραφία. Όσον αφορά την πνευματική κατάσταση το μάθημα κάνει αναφορά στην ίδρυση των πρώτων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων στη διοικητική τους οργάνωση και στους αγώνες τους για την αυτονομία τους (Πανεπιστήμια Παρισίων, Οξφόρδης, Μπλόνια). Οι θέσεις του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερών ως προς τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στις πανεπιστημιακές αίθουσες. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, την αγροτική ζωή, την άνοδο της αστικής τάξης και την επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Στόχος μαθήματος: Η εξοικείωση των φοιτητών με την σχετικά άγνωστη ιστορία της Ευρώπης από τον 11^ο ως τον 15^ο αι.

Διάγραμμα μαθήματος:

Μάθημα 1^ο: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11^ο – 13^ο αιώνες.

Μάθημα 2^ο: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11^ο – 13^ο αιώνες.

Μάθημα 3^ο: Η δημιουργία των νέων κρατών και η αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου

Μάθημα 4^ο: Παπική εξουσία, Ιερά Τάγματα, Ιερά Εξέταση.

Μάθημα 5ο: Ο μαύρος θάνατος στην Ευρώπη, εξάπλωση-επιπτώσεις.

Μάθημα 6ο: Η πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη – αναφορά στην Καρολίνη αναγέννηση – πρώτοι πανεπιστημιακοί πυρήνες – οργάνωσή τους.

Μάθημα 7ο: Αγώνες των πανεπιστημίων Παρισιών, Οξφόρδης, Μπολόνια για την αυτονομία τους απέναντι στην παπική θέληση. Οι ιδέες του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερών για τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στα πανεπιστήμια της Ευρώπης.

Μάθημα 8ο: Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη – διακινούμενα προϊόντα τον 15^ο αι.

Μάθημα 9ο: Άνοδος της αστικής τάξης και η επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Σκοπός του μαθήματος: Με την αναφορά και με γνώση για τους τελευταίους αιώνες του Μεσαίωνα σκοπό έχει να προετοιμάσει το φοιτητή με γνώσεις για την επόμενη ιστορική περίοδο, την Αναγέννηση, η οποία με τις νέες ανακαλύψεις και τα νέα προϊόντα, την τυπογραφία, τα γράμματα και τις τέχνες αποτελεί τον πρόδρομο της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 464 Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Περίληψη:

Ως το τέλος του 1941 η Ευρώπη από τα Πυρηναία μέχρι την καρδιά της ευρωπαϊκής Ρωσίας και από το Βόρειο Ακρωτήριο μέχρι την Κρήτη, με εξαίρεση τις ουδέτερες χώρες (Σουηδία, Ελβετία), είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς. Στο μάθημα εξετάζουμε την πολιτική της Γερμανίας στην κατεχόμενη Ευρώπη, πολιτική που παρουσίαζε αξιοσημείωτη ανομοιομορφία, με σημαντικότερη διαφορά εκείνη της συμπεριφοράς των αρχών κατοχής μεταξύ δυτικής και ανατολικής Ευρώπης. Ξεκινούμε εξετάζοντας τα ασαφή σχέδια του Χίτλερ για τη «Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη» που διαμορφώνονται σταδιακά από τη δεκαετία του 1930: περιοχές εποικισμού για τους γερμανούς αγρότες, περιοχές τροφοδοσίας της ηπείρου της οποίας τον οικονομικό έλεγχο θα έχει η Γερμανία, ζώνες που τιμητικά εντάσσονταν στο γερμανικό έθνος και προηγμένα κράτη της δυτικής Ευρώπης, που θα μπορούσαν υπό όρους να απολαμβάνουν κάποιας μορφής ανεξαρτησία. Εξετάζουμε τους δρόμους μέσω των οποίων οι Γερμανοί διαπίστωσαν το «εβραϊκό πρόβλημα», τη σταδιακή εξέλιξη της πολιτικής τους προς την «τελική λύση» και την αντίσταση και τη διαμαρτυρία των ανθρώπων που ενεπλάκησαν στην πραγματοποίηση του σχεδίου εξολόθρευσης. Προσπαθούμε να χαρτογραφήσουμε τις μορφές αντίστασης που διαμορφώθηκαν στις κατεχόμενες χώρες: χειρονομίες απείθειας, προσωπικές διαμαρτυρίες, δολιοφθορά, παράνομες οργανώσεις που δρούσαν στον αστικό χώρο, ανταρτοπόλεμος μικρής ή μεγαλύτερης κλίμακας και αντίστοιχα τους γερμανικούς μηχανισμούς καταστολής. Στο πλαίσιο αυτό προσεγγίζουμε τις σχέσεις μεταξύ των Συμμάχων, τα δίκτυα απόδρασης που διαμορφώνονται και τις διαδρομές των ευρωπαϊκών πληθυσμών εντός και εκτός Ευρώπης. Τέλος εξετάζουμε τις επιπτώσεις που είχε η νέα διαίρεση του Ψυχρού Πολέμου στην πρόσληψη των όρων «δωσιλογισμός» και «αντίσταση» στην κατεχομένη Ευρώπη.

ΙΕΠ 465 ΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 19^{ΟΣ} – 20^{ΟΣ} ΑΙ.

(Α. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη:

Το μάθημα εξετάζει την συγκρότηση και εξέλιξη των εννοιών του «έθνους» και του «εθνικισμού» από την Γαλλική Επανάσταση και ως το τέλος του 20ου αι στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται οι μεταβάσεις από τα κράτη των νεότερων χρόνων στις νέες εθνικές πατρίδες, η γέννηση του αγγλικού και γαλλικού έθνους, η εθνικο-αστικές επαναστάσεις του 19ου αι. και ο ρόλος της εκπαίδευσης στην διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης, οι απόψεις περί έθνους των Χέρντερ και Ρενάν, ο εθνικός πυρετός του 19ου αι. και η «Άνοιξη των λαών», το έθνος απέναντι στον επαναστατικό διεθνισμό, οι πόλεμοι των ευρωπαϊκών εθνών (Α' και Β' Παγκόσμιος). Παράλληλα θα εξεταστεί η προσπάθεια υπερεθνικής θέσμησης των

ευρωπαϊκών κοινωνιών μεταπολεμικά και η σύγχρονη κριτική απέναντι στην υποχώρηση της ιδέας του έθνους ως παράγοντα ύπαρξης των υφιστάμενων κρατών της ηπείρου.

Στόχος: Η κατανόηση της εξελικτικής πορείας των εθνών της Ευρώπης δια μέσου της διάδοσης των εθνικιστικών ιδεών και η επίδρασή τους στην διαμόρφωση του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού και της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Διάγραμμα:

1. Εισαγωγή – εννοιολογική προσέγγιση του όρου «έθνος»
2. Από την φεουδαρχική Δύση και την αυτοκρατορική Ανατολή στην Ευρώπη των νεότερων χρόνων
3. Από τα μεσαιωνικά κράτη στις σύγχρονες πατρίδες
4. Η εθνικοποίηση των κοινωνιών
5. Η γένεση του σύγχρονου έθνους: θεωρητικές προσεγγίσεις επί χάρτου
6. Ο πυρετός των εθνικισμών κατά τον 19ο αι'.
7. Εθνικισμός και επανάσταση
8. Εθνικοί-εμφύλιοι πόλεμοι
9. Από τις ιδεολογικές πατρίδες στα αποσχιστικά κινήματα
10. Παραδείγματα υπερθνικισμού, διεθνισμού και νεοεθνικισμού
11. Συμπεράσματα

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 415 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 19^{ΟΣ} - 20^{ΟΣ} ΑΙ.

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη:

Το μάθημα εξετάζει το πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, και πολιτισμικό πλαίσιο της ανάγνωσης στην Ευρώπη από την Γαλλική Επανάσταση ως και τον 20^ο αι. Πώς από την εντατική μεγαλόφωνη ανάγνωση ο Ευρωπαίος θα φτάσει στην ιδιωτική εσωτερική-σιωπηλή ανάγνωση; Πώς από την σχεδόν αποκλειστική μελέτη θρησκευτικών κειμένων θα οδηγηθούμε στην ποικιλομορφία αναγνωστικών αντικειμένων; Εξετάζονται οι αλλαγές των μέσων ανάγνωσης, η παραγωγή και η διακίνηση των κειμένων, ενώ γίνεται παράλληλη αναφορά στις δημόσιες βιβλιοθήκες. Έμφαση δίνεται στον «εκδημοκρατισμό» της ανάγνωσης μέσω των σχολικών εγχειριδίων, των λαϊκών βιβλιοθηκών, των επιφυλλίδων και της παραγωγής φτηνών βιβλίων σε βιομηχανική κλίμακα κατά τον 20^ο αι. Τέλος, μελετάται η συγκρότηση συλλογών από τους εκδοτικούς οίκους ανάλογα με τα είδη και τις νέες συνήθειες των αναγνωστών, η εκδοτική επανάσταση της Μπελ Επόν, η διαμόρφωση ειδικότερου αναγνωστικού κοινού (γυναίκες, παιδιά, έφηβοι κλπ), η γένεση της μαζικής κουλτούρας και η επίδρασή της στις αναγνωστικές επιλογές της Δυτικής Ευρώπης ως τις αρχές του 20^{ου} αι. .

Στόχος: Η μελέτη της εξέλιξης των πολιτισμικών χαρακτηριστικών των ανθρώπων της Δ.Ευρώπης μέσα από την ιστορία των αναγνωστικών συνηθειών. Η κατανόηση της σημασίας του βιβλίου και της ανάγνωσης στην διάδοση των πολιτικών και κοινωνικών ιδεών, στην διαμόρφωση μιας κουλτούρας έντυπης επικοινωνίας και στην συγκρότηση των κοινωνικών υποκειμένων στη νεότερη και σύγχρονη Ευρώπη.

Διάγραμμα:

1. Εισαγωγή-Χρονολογική και εννοιολογική οριοθέτηση του μαθήματος
2. Από την μη-ανάγνωση στο απαγορευμένο βιβλίο
3. Το σχολικό βιβλίο και ο εκδημοκρατισμός της ανάγνωσης
4. Το λαϊκό μυθιστόρημα και οι επιφυλλίδες
5. Συλλογές, λεξικά, εγκυκλοπαίδειες κατά τον 19^ο αι.
6. Η γένεση της μαζικής κουλτούρας-η διάδοση του Τύπου
7. Αναγνώσματα για γυναίκες, παιδιά, εφήβους
8. Στην βιβλιοθήκη του αστυνομικού και της περιπέτειας
9. Το πολιτικό βιβλίο (από το «Κοινωνικό Συμβόλαιο» στον «Ανταρτοπόλεμο»)
10. Από τα κόμιξ στη λογοτεχνία του φανταστικού
11. Παγκόσμιος Τύπος-περιοδικά για όλους

12. Διαβάζοντας στο διαδίκτυο

13. Συμπεράσματα

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΠΕΠ 414 ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΑΚΤΙΒΙΣΜΟΣ: ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ (1950-1980)

Το θέμα του μαθήματος επιτρέπει στο διδάσκοντα να οργανώσει τη διδασκαλία του σε δύο κατευθύνσεις: στην ανάδειξη του ρόλου του διανοουμένου στο δημόσιο χώρο όπως αυτός ορίζεται από τη διαχείριση των εμπειριών του Β' Παγκοσμίου πολέμου, τον Ψυχρό Πόλεμο, την απο-αποικιοποίηση και τους πολέμους της και πώς όλα αυτά συντελούν στην ανάπτυξη διανοητικών, θεσμικών/χρηματοδοτικών και ιδεολογικών δικτύων μεταξύ (κυρίως) δυτικής Ευρώπης και ΗΠΑ. Η δεύτερη κατεύθυνση αφορά στη μαζικοποίηση των πανεπιστημίων και το φοιτητικό συνδικαλισμό που αναπτύσσεται και μετατοπίζεται από τις διεκδικήσεις για φοιτητική μέριμνα εντός του πλαισίου ανάπτυξης του δυτικού κράτους πρόνοιας στην εξέγερση για τα μεγάλα θέματα του καιρού του. Αυτή η πορεία που κορυφώνεται στα κινήματα του 1968, ενέχει και τη διάσταση συγκρότησης ενός ηθικού φαντασιακού (Νέα Αριστερά, επίδραση τριτοκοσμικών κινήματων, αριστερισμός, γοητεία της ένοπλης βίας, αντι-ψυχιατρικές εκδηλώσεις για την τρέλα, εξειδικευμένοι επιστήμονες και φιλόσοφοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα, επιστροφή στη θρησκεία, νέος λαϊκισμός, κ.ά.) ή απλώς μιας ηθικής στροφής. Αυτό το τελευταίο μπορεί να προωθήσει το μάθημα στην εξέταση των επόμενων δεκαετιών και των διαφόρων εκδηλώσεων της κοινωνικής και ιδεολογικής κληρονομιάς τους (πολιτική οικολογία, φεμινισμός, LGBT κίνημα, κινήματα για τα δικαιώματα των εθνικών μειονοτήτων, φιλειρηνικό κίνημα κλπ).

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-21

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά την 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υ)
579	Νησιωτικά κέντρα του Αιγαίου της 2 ^{ης} χιλιετίας	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
580	Ενάλια Προϊστορική Αρχαιολογία. Ναυσιπλοΐα, Επικοινωνία και θαλάσσιο Εμπόριο στον Αιγαιακό χώρο κατά τη Νεολιθική και την Εποχή του Χαλκού	Γ. ΛΩΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
400	Η εποχή του Λίθου	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
511	Ζητήματα προϊστορικής κεραμικής	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Δ' (Υ)
610	Τοπογραφία – Οικιστική της Γεωμετρικής περιόδου	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
645	Κεραμική-Αγγειογραφία-Ζωγραφική των κλασικών χρόνων	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
670	Η Αρχαιολογία του θανάτου στην πρώιμη εποχή του σιδήρου και την πρωτοαρχαϊκή εποχή	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) (Σ)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
701	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Β' (Υ)
706	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Δ' (Υ)
747	Βυζαντινή Γλυπτική	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
754	Βυζαντινά Μνημεία της Ιταλίας	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
780	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού κράτους	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804α	Εισαγωγή στη Θεωρία, την Ιστορία και τη Μέθοδο της Ιστορίας της Τέχνης. Επισκόπηση: από την Αναγέννηση στον 18ο αι..	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Β' (Υ)
822	Μοντέρνα Τέχνη και Ζωή: Η ιστορία της νεωτερικής εμπειρίας μέχρι τα μέσα του 19 ^{ου} αιώνα	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Δ' (Υ) Αρχ. ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) Ιστ.

ΑΡΜ	ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΑ		
101	Αρχαιοϋλικά	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
102	Ειδικά Θέματα Αρχαιομετρίας: Μελέτες περιπτώσεων	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΑΠΡ 505 **ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.**

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στο μάθημα γίνεται επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαϊακού χώρου, με αναφορές στις σχέσεις με τους άλλους πολιτισμούς και στις ευρύτερες εξελίξεις στη Μεσόγειο κατά τη 2η χιλιετία π.Χ. Εξετάζονται ζητήματα ιστορικής γεωγραφίας, πολιτιστικών δομών, γραφής, διοίκησης και εμπορίου, και αναλύεται η μορφή και η έκταση των επαφών μεταξύ των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου και του ευρύτερου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Δυνατότητα προαιρετικής εργασίας και παρουσιάσής της στο μάθημα.

ΑΠΡ 579 **ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 2^{ης} ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ**

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρεται σε φοιτητές που έχουν λάβει βασικές γνώσεις στους πολιτισμούς του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού και επιχειρεί τη γνωριμία τους με τα νησιά του Αιγαίου και τον πολιτισμό τους κατά την 3η και -κυρίως- κατά τη 2η χιλιετία π.Χ., οπότε και στα περισσότερα από αυτά αναπτύχθηκαν σημαντικά πρωτο-αστικά κέντρα. Με βασικά παραδείγματα το Παλαμάρι στη Σκύρο, την Κολώνα στην Αίγινα, την Αγία Ειρήνη στην Κέα, τη Φυλακωπή στη Μήλο, το Ακρωτήρι στη Θήρα και την Ιαλυσό στη Ρόδο, το μάθημα συζητεί έννοιες, όπως "νησιωτικότητα", "κυκλαδικό υπόβαθρο", "ανακτορικοί πολιτισμοί", "εκιμνωισμός" και "εκιμνηναϊσμός" στους πολιτιστικούς ορίζοντες των νησιών, επιδιώκοντας την καλύτερη κατανόηση της σχέσης τους με την ηπειρωτική χώρα, την Κρήτη και την Ανατολική Μεσόγειο κατά τη Μέση και Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Το μάθημα αποτελεί την αφορμή οι φοιτητές να εμβαθύνουν στην ειδική βιβλιογραφία της Αιγαϊακής προϊστορίας. Προαιρετικά μπορούν να αναλάβουν και να συνθέσουν εργασίες επάνω σε πρωτότυπα θέματα και καίρια ερωτήματα της έρευνας.

ΑΠΡ 580 **ΕΝΑΛΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ**

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα αυτό προβάλλεται η ναυτική διάσταση των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου. Παρακολουθείται η εξέλιξη της ναυπηγικής και της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο από τη Νεολιθική Εποχή έως το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού (Μυκηναϊκής Εποχής).

Εξετάζονται με χρονολογική σειρά, όλες οι αρχαιολογικές μαρτυρίες που αποκαλύπτουν τα μέσα και τους τρόπους ναυσιπλοΐας, τους θαλάσσιους δρόμους επικοινωνίας, την ανάπτυξη του ανταλλακτικού εμπορίου και τις σχέσεις μεταξύ των ηπειρωτικών και των νησιωτικών κέντρων του ευρύτερου Αιγαϊακού χώρου. Έμφαση δίδεται στην εξέταση των ομοιωμάτων και των απεικονίσεων πλοίων (σε αγγεία, τοιχογραφίες και λίθινες πλάκες), στη μελέτη της κατανομής των παραλιακών οικιστικών κέντρων και λιμένων, στην ανάλυση των φορτίων Ναυαγίων (που έχουν προέλθει από πρόσφατες υποβρύχιες ανασκαφές στο Αιγαίο, στη Σικελία και στις νότιες ακτές της Μικράς Ασίας), καθώς και στην εκτίμηση στοιχείων και πληροφοριών που περιέχονται σε αρχαίες φιλολογικές πηγές. Οι σχετικές μαρτυρίες ερμηνεύονται μέσα στο γενικό πολιτισμικό πλαίσιο των διαδοχικών φάσεων της Ελληνικής Προϊστορίας και Πρωτοϊστορίας.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά

ΑΠΡ 400 **Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ**

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην Αρχαιολογία της Εποχής του Λίθου. Περιλαμβάνει την παρουσίαση/επισκόπηση και των τριών φάσεων της εποχής αυτής (Παλαιολιθικής,

Μεσολιθικής και Νεολιθικής), με αναφορές στον Ελλαδικό, αλλά και ευρύτερο γεωγραφικό χώρο (π.χ. Ισπανία, Εγγύς Ανατολή, Αφρική). Προβάλλονται οι ποικίλες αρχαιολογικές μαρτυρίες και εκτιμάται η σημασία τους για την διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των διαδοχικών σταδίων της Απώτερης Προϊστορίας.

ΑΠΡ 511 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ (Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει το μείζον κεφάλαιο (υλικό) που συνιστά η κεραμική παραγωγή για την Προϊστορική Αρχαιολογία. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναδεικνύονται ζητήματα κατασκευής, κατανάλωσης, χρονολόγησης και αντιμετώπισης της κεραμικής των προϊστορικών χρόνων, με αναφορά στις κεραμικές παραδόσεις και στα προϊόντα των αιγαιακών πολιτισμών, στις επιμέρους φάσεις τους, και συζητούνται οι σύγχρονοι τρόποι μελέτης τους.

ΑΚΛ 602 ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ) (Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η τέχνη και ο υλικός πολιτισμός της κλασικής περιόδου εν γένει. Ειδικότερα, εξετάζονται αντιπροσωπευτικά έργα αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, αγγειογραφίας, μεγάλης ζωγραφικής, πηλοπλαστικής και μεταλλοτεχνίας από το 480 ως το 336 π.Χ. Παράλληλα με τη μελέτη και το σχολιασμό των αρχαιολογικών καταλοίπων και των τεχνέργων της κλασικής περιόδου συνεξετάζονται κείμενα της αρχαίας ελληνικής και λατινικής γραμματείας σε μια προσπάθεια να αναζητηθούν πληροφορίες για τις ιστορικές, κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτικές συνθήκες της εποχής.

Σκοποί

Στόχος του μαθήματος είναι, εκτός από την εξοικείωση με τα μνημεία της κλασικής περιόδου, οι φοιτητές του 4ου εξαμήνου Αρχαιολογικής κατεύθυνσης να ασκηθούν στη χρήση των αρχαιολογικών δεδομένων ως εργαλείων μελέτης της σύγχρονης κοινωνίας και να προσεγγίσουν θεωρητικά ζητήματα ερμηνείας του φαινομένου του κλασικού, μέσα από την παρουσίαση της βασικής και ειδικής βιβλιογραφίας.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Εκπαιδευτικές επισκέψεις/ασκήσεις

Προβλέπεται μια εκπαιδευτική επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων όπως και μια τρίωρη εκπαιδευτική άσκηση στο Μουσείο Εκμαγείων.

ΑΚΛ 610 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ-ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το μάθημα επικεντρώνεται στη μελέτη της τοπογραφίας του αιγαιακού χώρου της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου, από την κατάρρευση του μυκηναϊκού παλατιακού συστήματος έως και τις αρχές του 7^{ου} αιώνα π.Χ.

Συγκεκριμένα, εξετάζει αναλυτικά τους οικισμούς τόσο στον ηπειρωτικό όσο και στο νησιωτικό χώρο, συνδυαστικά με τις εξαρτώμενες νεκροπόλεις και ιερά. Η μελέτη της οικιστικής λαμβάνει υπόψιν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, γεωγραφικά ή άλλα, της κάθε εξεταζόμενης θέσης και αποσκοπεί στην προσέγγιση των σημαντικών κοινωνικών εξελίξεων που λαμβάνουν χώρα την εποχή αυτή, συμπεριλαμβανομένης και της γένεσης της πόλης-κράτους.

Στόχοι

Οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με την ορολογία και τη μεθοδολογία μελέτης της οικιστικής αρχιτεκτονικής, αλλά και της τοπογραφίας των πρώιμων ιστορικών χρόνων. Μέσω της μελέτης της σύνθεσης και εξέλιξης των οικιών και κατ'επέκταση των οικισμών της εποχής, θα είναι σε θέση να κατανοήσουν τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα σε ατομικό, οικογενειακό αλλά και συλλογικό επίπεδο.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Παρέχεται η δυνατότητα ειπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Επισκέψεις

Προβλέπεται επίσκεψη σε αρχαιολογικό χώρο της Ηπείρου.

ΑΚΛ 645 ΚΕΡΑΜΙΚΗ-ΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί αφενός η κεραμική παραγωγή και αγγειογραφία της κλασικής περιόδου και αφετέρου η Μεγάλη Ζωγραφική της ίδιας εποχής. Μέσα από τη γνωριμία με τα έργα των σημαντικότερων αγγειογράφων και των κεραμικών εργαστηρίων όπου αυτοί δραστηριοποιούνταν από τις αρχές του 5ου αι. π.Χ. μέχρι και τις τελευταίες δεκαετίες του 4ου αι. π.Χ. θα διερευνήσουμε αναλυτικότερα τα σχήματα, τις ποικίλες χρήσεις και τις τεχνικές διακόσμησης των αγγείων σε συνάρτηση με τις προτιμήσεις των αγοραστών στους οποίους απευθύνονταν.

Παράλληλα, μέσα από τη μελέτη και το σχολιασμό των θεμάτων που επιλέγονται για τη διακόσμησή τους θα προσπαθήσουμε να ανιχνεύσουμε πληροφορίες για τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν και την ευρύτερη καλλιτεχνική παραγωγή μέχρι και την τελική άνοδο και επικράτηση του Βασιλείου της Μακεδονίας.

Στη συνέχεια, θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τη σύγχρονη μνημειακή ζωγραφική καθώς και τις μεταπλάσεις κλασικών έργων από καλλιτέχνες της ελληνοιστιικής και της ρωμαϊκής περιόδου. Παρόλο που τα σωζόμενα υλικά κατάλοιπα είναι ελάχιστα, μπορούμε να ανασυγκροτήσουμε την εικόνα της Μεγάλης Ζωγραφικής μέσα από τη μελέτη των σύγχρονων και μεταγενέστερων γραπτών πηγών, των ταφικών μνημείων των κλασικών και ελληνοιστιικών χρόνων που διακοσμούνται με τοιχογραφίες, των επιτύμβιων στηλών που αποτελούν δείγματα ελεύθερης ζωγραφικής μικρότερης κλίμακας αλλά και των ψηφιδωτών. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η σύνδεση της Μεγάλης Ζωγραφικής με τη φαινομενικά ταπεινή κεραμική παραγωγή και η άντληση πληροφοριών για τα χαμένα έργα της πρώτης μέσα από τις επιδράσεις/επιβιώσεις τους σε έργα σύγχρονων αγγειογράφων.

Σκοποί

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να εμβαθύνουν στην πλούσια εικονογραφία των αγγείων της κλασικής περιόδου και να εξοικειωθούν με τις μεθόδους «ανάγνωσης» των εικόνων.

Οι εικόνες με τη δύναμη και τον πλούτο των πληροφοριών που κρύβουν αποδεικνύονται αποκαλυπτικότερες και από τα ίδια τα κείμενα και μπορούν να φωτίσουν πολλές πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου που με βάση αποκλειστικά τις γραπτές πηγές θα μας ήταν άγνωστες. Οι φοιτητές, με την ολοκλήρωση του μαθήματος θα είναι σε θέση να κατανοούν καλύτερα την καλλιτεχνική παραγωγή του 5ου και 4ου αι. π.Χ. και μέσα από τις εικόνες να αντλούν

ποικίλες πληροφορίες για τον κλασικό κόσμο και τον κλασικό πολιτισμό εν γένει μέχρι και την κατάρρευσή του και την τελική άνοδο και επικράτηση του Βασιλείου της Μακεδονίας.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Εκπαιδευτική επίσκεψη

Προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην Αθήνα (επίσκεψη σε Μουσεία με μεγάλες συλλογές αγγείων) με παρουσίαση εργασιών φοιτητών κατά τη διάρκεια της εκδρομής.

ΑΚΛ 670 Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το αντικείμενο του σεμιναριακού μαθήματος είναι η διαχείριση του θανάτου και της απώλειας

κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου και την Πρωτοαρχαϊκή περίοδο (7ος αιώνας π.Χ.). Οι ταφικές πρακτικές, τα σχετιζόμενα αρχαιολογικά κατάλοιπα (ταφικά μνημεία, κτερίσματα), οι εσχατολογικές αντιλήψεις, η διαχείριση και ο μετασχηματισμός του νεκρού σώματος είναι μερικές μόνο από τις πτυχές που καλύπτει το φάσμα του σεμιναρίου.

Σκοποί

Οι φοιτητές καλούνται να κατανοήσουν τις βαθιές κοινωνικές και ιδεολογικές προεκτάσεις του θανάτου για τις πρώιμες κοινωνίες και τη σημασία της μελέτης των ταφικών πρακτικών για την ανασύνθεση των αρχαίων κοινωνιών.

Τρόπος Εξέτασης

Οι φοιτητές θα αναλάβουν υποχρεωτικά θέμα εργασίας που θα πρέπει να παραδοθεί σε γραπτή μορφή ενώ θα προηγηθεί προφορική παρουσίαση.

Επισκέψεις

Προβλέπεται επίσκεψη στον Κεραμεικό της Αθήνας.

ΑΒΥ 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Το εισαγωγικό αυτό μάθημα επικεντρώνεται στα χρονικά όρια και τις περιόδους της βυζαντινής τέχνης και τις κατηγορίες έργων (υλικά-τεχνικές).

Παρουσίαση των κυριότερων αρχιτεκτονικών τύπων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο. Θα εξεταστούν επίσης χαρακτηριστικά ψηφιδωτά και τοιχογραφίες από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο. Τα θέματα θα εξεταστούν ανά εποχή, ξεκινώντας από την Παλαιοχριστιανική εποχή (αρχιτεκτονική – ζωγραφική) και τελειώνοντας με τα ψηφιδωτά και τις τοιχογραφίες της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη.

Σκοποί

Σκοπός του μαθήματος είναι μια πρώτη γνωριμία των φοιτητών με θέματα της βυζαντινής αρχαιολογίας, και συγκεκριμένα με τα δύο κυριότερα πεδία της, την αρχιτεκτονική και τη ζωγραφική.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΒΥ 706 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η μνημειακή ζωγραφική στο Βυζάντιο. Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι τεχνικές, η εικονογραφία, το εικονογραφικό πρόγραμμα, και η τεχνοτροπία. Θα γίνει παρουσίαση συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την παλαιοχριστιανική περίοδο (θέματα, νέα τεχνοτροπία), την Εικονομαχία (ανεικονικές διακοσμήσεις), τη Μεσοβυζαντινή περίοδο (εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπικά ρεύματα) και την ύστερη βυζαντινή περίοδο (καλλιτεχνικά κέντρα, σχολές).

Σκοποί

Το μάθημα αποσκοπεί στον εμπλουτισμό των γνώσεων που οι φοιτητές έχουν αποκτήσει από το β' εξάμηνο σπουδών σε θέματα βυζαντινής ζωγραφικής. Αρχικά θα εξεταστούν τα παλαιοχριστιανικά ζωγραφικά σύνολα Ανατολής και Δύσης, ενώ από την Εικονομαχία και έπειτα η παρουσίαση – όπως είναι φυσικό – θα περιοριστεί στα μνημεία της Ανατολής.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΒΥ 747 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι η εξέλιξη της γλυπτικής στο Βυζάντιο και η πορεία της από την παλαιοχριστιανική έως την παλαιολόγεια περίοδο. Μετά από μια γενική εισαγωγή στην

ιστορία της έρευνας, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις μεγάλες συλλογές γλυπτών και την ιστορία τους και στα υλικά και την τεχνική ορολογία της γλυπτικής. Ξεχωριστές ενότητες θα αποτελούν τα θέματα της επανάχρησης αρχιτεκτονικών μελών και αρχαίων αγαλμάτων στο Βυζάντιο, του αρχιτεκτονικού αναγλύφου, των χριστιανικών σαρκοφάγων, της εικονιστικής πλαστικής και της μικρογλυπτικής. Θα εξεταστεί επίσης η θεματική της διαμόρφωσης μιας καινούριας αντίληψης περί των τρισδιάστατων μορφών μετά από την εικονομαχική έριδα.

Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παλαιοχριστιανική γλυπτική και στα σπάνια δείγματα βυζαντινών ανάγλυφων εικόνων της μέσης και ύστερης εποχής, στα βυζαντινά γλυπτά ως *spolia* και τη μεταθανάτια ζωή τους στη μεσαιωνική Δύση.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Ειπαιδευτική εκδρομή

Προβλέπεται ειπαιδευτική εκδρομή στη συλλογή βυζαντινών γλυπτών της Άρτας.

ABY 754 ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Το μάθημα έχει ως στόχο να αναλύσει τις τύχες της βυζαντινής παρουσίας στην Ιταλία μέσα από τη μελέτη τόσο των πλούσιων υλικών καταλοίπων όσο και της πολιτισμικής της παράδοσης. Το κεντρικό θέμα των μαθημάτων θα αποτελούν μνημεία σε μεγάλες πόλεις όπως η Ρώμη, η Ραβέννα, η Βενετία και το Παλέρμο, καθώς και στις λιγότερο γνωστές περιοχές ακτινοβολίας του ιταλο-βυζαντινού πολιτισμού. Επίσης, προσοχή θα δοθεί και στις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ της ιταλικής χερσονήσου και του Βυζαντίου στα χρόνια από την οριστική εγκατάλειψη των τελευταίων Βυζαντινών εδαφών στην Ιταλία τον ενδέκατο αιώνα μέχρι τις αρχές του ευρωπαϊκού Ουμανισμού. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στις πρώτες συλλογές βυζαντινών έργων τέχνης που από το 15^ο αιώνα και έπειτα δημιουργήθηκαν στη Ρώμη και σε άλλα σημαντικά κέντρα.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά

Επισκέψεις

Προβλέπεται ειπαιδευτική εκδρομή στη Σικελία.

ABY 780 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Περιγραφή του μαθήματος

Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Σκοποί και Στόχοι

Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικού ευρήματος και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων

Τρόπος εξέτασης

Γραπτή εξέταση

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 18^ο ΑΙ.

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεκμηρίωση του αντικείμενου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης – οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιολογία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονομία στον 19 ο και 20 ο αι. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης από την Αναγέννηση μέχρι τον 18 ο αι. Τέλος θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης – μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιοκρατικά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

Σκοποί

- να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τα βασικά εργαλεία και την ορολογία της τρέχουσας ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού κλάδου
- να εξοικειωθούν με την υπάρχουσα πολλαπλότητα των προσεγγίσεων και των ερμηνειών κατά την επεξεργασία των εικόνων και των έργων τέχνης
- να γίνει κατανοητή η πολυδιάστατη οντότητα του έργου τέχνης ως υλικού αντικείμενου ως ιστορικού τεκμηρίου αλλά και ως παράγοντα διαμορφωτικού της ιστορίας Να παρουσιαστεί η ιδιαιτερότητα του κλάδου, και να αξιολογηθούν κριτικά τόσο οι διαφορές του με την παραδοσιακή ιστορία και την αρχαιολογία, όσο και οι σημερινές του συγκλίσεις με τις υπόλοιπες ιστορικές σπουδές Να δοθεί μία πρώτη ιστορική επισκόπηση της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης κατά τα πρώτα της βήματα μετά την Αναγέννηση
- να παρουσιαστεί η ιστορία του χώρου, οι διαφορετικές και ιστορικά συγκεκριμένες του μεταμορφώσεις ανάλογα με τις κοινωνικές προτεραιότητες των ομάδων που τον καλλιέργησαν
- να κατανοηθεί με βάση το παράδειγμα της ιστορίας της τέχνης η ιστορική σχετικότητα των επιστημονικών κλάδων, οι ριζικές τους αλλαγές ανά περίοδο και άρα οι ίδιοι οι κοινωνικοί και ιστορικοί μηχανισμοί συγκρότησης της γνώσης και των επιστημών
- να αξιολογηθεί η αλληλοσυμπληρωματικότητα αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών μεθόδων, προσεγγίσεων και ερμηνειών των έργων τέχνης, και
- να γίνει φανερός ο τρόπος με τον οποίο αντανακλούν τις προτεραιότητες και τις αλήθειες κάθε φορά της εκάστοτε ερμηνευτικής γωνίας

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά

INT 822 Η ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΖΩΗ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19^{ου} ΑΙΩΝΑ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει μία συνολική επισκόπηση των ρευμάτων της αυγής του μοντερνισμού στην Ευρώπη από τον Ρομαντισμό σε Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία και Βρετανία μέχρι τις επαναστατικές τομές του γαλλικού και βρετανικού νατουραλισμού και ρεαλισμού. Αυτή είναι η περίοδος των μεγάλων αυτοκρατορικών συγκρούσεων στην Ευρώπη, της αποικιοκρατικής επικράτησης της Δύσης στον υπόλοιπο κόσμο και της εδραίωσης της βιομηχανικής επανάστασης στην Ευρώπη με όλες τις εσωτερικές και εξωτερικές κοινωνικές εντάσεις και βία που αυτές οι εξελίξεις παρήγαγαν. Οι διαθλάσεις τους στην τέχνη, την παραγωγή των εικόνων και τη διαμόρφωση των πολιτισμικών πρακτικών μελετώνται σε βάθος σε σχέση ειδικά με την

επιγράτηση των οριενταλιστικών τάσεων στην Ευρώπη της εποχής, αλλά και του κοινωνικού ρεαλισμού και άλλων βαθιά κριτικών και ριζοσπαστικών τομών την ίδια περίοδο. Η ελληνική επανάσταση και οι φιλελληνικές μόδες στην Ευρώπη της εποχής επίσης εξετάζονται στις πολλαπλές τους εκφάνσεις στην Ευρωπαϊκή τέχνη και πολιτισμό (από τον Βύρωνα και τον Ντελακρουά μέχρι την αρχαιολογική φωτογραφία).

Σκοποί

Το μάθημα σκοπεύει να δώσει μία συνολική εικόνα του καλλιτεχνικού κόσμου στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, με έμφαση στα βασικά κινήματα και έργα, αλλά και να καταδείξει τον κεντρικό ρόλο που παίζουν νέες φιλοσοφικές και εννοιολογικές κατηγορίες, αλλά και ο ίδιος ο γραπτός, κριτικός και θεωρητικός λόγος ως προς τη διεκπεραίωση της ριζικής τομής που συντελείται αυτή την περίοδο στα δυτικά μέσα αναπαράστασης

Συγκεκριμένα θέτει ως στόχους

- να καταδειχθούν οι στενές σχέσεις της καλλιτεχνικής παραγωγής με την ιστορική πραγματικότητα στην ευρεία της έννοια: δηλ. οι στενές σχέσεις των μεγάλων καλλιτεχνικών ρήξεων της εποχής αυτής με την πολιτική, τον κοινωνικό ριζοσπαστισμό αλλά και τους πλατύτερους νεωτερικούς μετασχηματισμούς που επιβάλλονται αυτή την εποχή
- να φανερωθεί ο ιστορικός ρόλος του διαιρεμένου δημόσιου πεδίου και της κριτικής υποδοχής των έργων – δηλ. του τύπου αλλά και των άλλων δημόσιων συζητήσεων που διεξάγονται γύρω από την τέχνη – κατά τη νοηματοδότηση των έργων τέχνης. Να καταδειχθεί δηλαδή η σημασία που έχει η δημόσια συζήτηση και η κοινωνική πρόσληψη των έργων τέχνης κατά τη διαμόρφωση και εκλέπτυνση των νοημάτων, των ρόλων, των προσδοκιών και των στοχευσεών που τους επιφυλάσσονται, κατά την κυκλοφορία τους στον κοινωνικό-ιστορικό χώρο
- να αποκαλυφθεί η ποικιλία των νέων μέσων και των τεχνικών – φωτογραφία – αλλά και των νέων τρόπων και μορφών καθημερινής ζωής και εργασίας που σχετίζονται με την εκρηκτική αυτή καλλιτεχνική περίοδο
- να καταδειχθεί ο κεντρικός ρόλος της τέχνης, από τη μία, ως ιστορικής πηγής για αυτήν την περίοδο, και, από την άλλη, ως διαμορφωτικού παράγοντα του παρόντος αλλά και του μέλλοντος.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

APM 101 ΑΡΧΑΙΟΪΛΙΚΑ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Στο μάθημα εξετάζονται τα υλικά (οργανικά και ανόργανα) που συνθέτουν τον Υλικό Πολιτισμό της Αρχαιότητας. Η γνώση της σύστασης και της συμπεριφοράς των αρχαίων υλικών, που απαντούν στο αναστασιακό πεδίο, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ερμηνεία ακόμη και πολύπλοκων αρχαιολογικών ζητημάτων. Στο μάθημα παρουσιάζονται τα υλικά με βάση τις φυσικοχημικές ιδιότητές τους, οι μέθοδοι ανάλυσής τους και οι εφαρμογές στην αρχαιολογική πρακτική. Υλικά που συζητούνται είναι: α) κεραμική, β) μέταλλα, γ) γυαλί, δ) λίθοι (οψιανός, πυριτόλιθος, γρανίτης), ε) χρωστικές και βαφές, στ) οστά, ζ) ξύλο, η) υφάσματα.

APM102 ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΑΣ. ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

(Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ)

Στο μάθημα παρουσιάζονται και αναλύονται βασικές έρευνες και μελέτες που έχουν διενεργηθεί στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και αφορούν στην εφαρμογή των μεθόδων της Αρχαιομετρίας στην επίλυση περίπλοκων αρχαιολογικών ζητημάτων. Η γνώση των αρχαιομετρικών μεθόδων, που έχουν ήδη εφαρμοσθεί, αποτελεί υπόδειγμα για αντίστοιχα θέματα που προκύπτουν κατά την ερευνητική αρχαιολογική διαδικασία. Ειδικότερα γίνεται αναφορά στη μελέτη της κεραμικής και των εμπορικών σχέσεων μεταξύ εργαστηριακών κέντρων και αρχαιολογικών θέσεων (οικισμών), στην ανάπτυξη της μεταλλουργίας στον χώρο του Αιγαίου, στη διακίνηση και το εμπόριο του γυαλιού και πως

αυτό είναι δυνατόν να εντοπισθεί με τις αρχαιομετρικές μεθόδους, στη χρονολόγηση φάσεων κατοίκησης αρχαιολογικών χώρων στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, κ.ά.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2020-2021*

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
456	Η ιστορική διαδρομή της ελληνικής ενδυμασίας. Μορφολογία και κοινωνική λειτουργία.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
464	Το ευρωπαϊκό κοστούμι από το μεσαίωνα ως τον εικοστό αιώνα (στην καθημερινή ζωή και την τέχνη)	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.) (Σ)
465	Η ιστορία των παραμυθιών	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 496 ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Αρχικά γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση στους βασικούς όρους του τίτλου και του περιεχομένου του μαθήματος. Εξετάζονται οι όροι *έθνος*, *εθνοτική ομάδα*, «φυλή», *έθνος-κράτος*, *εθνική και εθνοτική ταυτότητα*, *εθνικισμός*, *εθνοτισμός*, *εθνογένεση* με βάση την τρέχουσα και την επιστημονική τους χρήση και με επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Σε μια δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι θεωρίες για το έθνος αναλυτικά και με βάση την ανθρωπολογική και γενικότερη βιβλιογραφία. Με αφετηρία τις δύο γνωστές και αντίθετες μεταξύ τους πολιτικές θεωρίες, την *ουσιοκρατική* και τη *βουλησιαρχική*, εξηγούνται οι πολιτικές διαστάσεις του ζητήματος με συγκεκριμένες αναφορές σε παραδείγματα από τη σύγχρονη πολιτική ζωή και στη συνέχεια εξετάζονται με κριτικό τρόπο οι βασικές επιστημονικές θεωρίες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών γύρω από το έθνος και τα συναφή με αυτό ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την *ουσιοκρατική* και την *βουλησιαρχική*, παρουσιάζονται, με παραδείγματα και παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία, η *οικονομιστική*, η *πολιτισμική*, η *εκλεκτικιστική* και η *ολιστική* θεωρία.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα Βαλκάνια με σκοπό μια γενικότερη εισαγωγή στην ιστορία και την εθνογραφία αυτού του χώρου. Μέσα από μια ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση εξετάζεται το ζήτημα της οριοθέτησης και της ενότητας του χώρου, η έννοια της *βαλκανικότητας* σε σχέση με τη γενικότερη συζήτηση περί κατασκευής της εικόνας των Βαλκανίων εκ μέρους της Δύσης και τα σχετικά ζητήματα εθνο-πολιτισμικής ταυτότητας των λαών που ανήκουν σ' αυτό το χώρο. Έτσι παρουσιάζονται ο τόπος και άνθρωποι του με ανθρωπογεωγραφικούς και ανθρωπολογικούς όρους και μέσα από μια ιστορική βεβαίως οπτική.

Σε ξεχωριστή ενότητα εξετάζεται η περίοδος της οθωμανικής κυριαρχίας στα Βαλκάνια, με έμφαση στο σύστημα των *μιλλέτ*, προκειμένου να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δυσκολίες μετάβασης από αυτό το σύστημα στα νεωτερικά έθνη-κράτη. Με βάση ιστορικές μελέτες αλλά και κείμενα περιηγητών παρουσιάζεται η κατάσταση πριν από το έθνος με αναφορές στα εθνογραφικά δεδομένα της εποχής.

Η διαδικασία μετάβασης από την οθωμανική κυριαρχία στα έθνη-κράτη αποτελεί αντικείμενο μιας επόμενης ενότητας, στην οποία ως βασικός στόχος ορίζεται η κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών διαστάσεων αυτού του φαινομένου με άξονα την έννοια της νεωτερικότητας και της συναφούς με αυτή εθνικής ιδεολογίας και γενικότερα του εθνικού φαινομένου. Εδώ καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθούν οι θεωρίες για το έθνος και τον εθνικισμό με την ανάλυση και ερμηνεία των συγκεκριμένων διαδικασιών στο χώρο των Βαλκανίων. Η διαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση εθνοτικών και εθνικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο συγκρότησης των εθνών κρατών και της χάραξης των συνόρων. Σε αυτό το πεδίο η συζήτηση άπτεται του θεωρητικού ζητήματος των *ορίων* ανάμεσα στις εθνοτικές ομάδες και τις ταυτότητες, σε σχέση με το ζητούμενο της εδαφικής οριοθέτησης των εθνών.

Στα επόμενα μαθήματα το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται σε ζητήματα συνόρων και ταυτοτήτων με βάση την περίπτωση της Ελλάδας και της σχέσης της με τα κράτη που συνορεύει. Έτσι, γίνονται αναφορές στη Θράκη και στα ζητήματα που αφορούν τις ελληνο-τουρκικές και ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις, με έμφαση πάντοτε στα ζητήματα των εθνοτικών/εθνικών ταυτοτήτων, στη Μακεδονία και στα ανάλογα θέματα, και στην Ήπειρο, που τίθεται το ζήτημα των ελληνο-αλβανικών σχέσεων, με έμφαση στο «Βορειοηπειρωτικό» ζήτημα και το «ζήτημα των Τσάμηδων».

Στο πλαίσιο της παραπάνω ενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται σχετικά κείμενα, τα οποία φωτίζουν όλα αυτά τα ζητήματα με έναν διαφορετικό τρόπο, καθώς γίνεται προσπάθεια τα

κείμενα αυτά να προέρχονται από διάφορες πλευρές, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν, με βάση τις συγκριτικές προσεγγίσεις, με ποιον τρόπο χρησιμοποιούνται οι «πηγές», τα αρχεία κ.λπ και πώς συγκροτούνται οι διάφορες εθνικές αφηγήσεις. Όλο αυτό το θέμα συνδέεται με το ολόένα και περισσότερο αναπτυσσόμενο πεδίο της *αρχαιολογικής εθνογραφίας*, με την οποία έμπρακτα εξοικειώνονται οι φοιτητές. Στο βαθμό που ο χρόνος το επιτρέπει, γίνεται και ανάλυση περιεχομένου διακηρύξεων ή άλλων προγραμματικών κειμένων επιμέρους εθνικών κινήματων στο χώρο της Βαλκανικής, στα οποία αποτυπώνονται τα τυπικά χαρακτηριστικά των εθνικών ιδεολογιών, όπως για παράδειγμα η συγκρότηση του γραμμικού εθνικού χρόνου με βάση την κοινή καταγωγή από έναν αρχαίο πρόγονο και η διεκδίκηση ενός ομοιογενούς εθνικού ζωτικού χώρου.

Στόχοι:

Να κατανοήσουν οι φοιτητές το εννοιολογικό περιεχόμενο και την αναλυτική χρησιμότητα των όρων *έθνος*, *εθνοτική* ομάδα και τα παράγωγά τους. Να προσεγγίσουν, με βάση τα παραπάνω εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία και με όρους ιστορικότητας, το ζήτημα της *βαλκανικότητας*. Να αντιληφθούν τη διαδικασία μετάβασης από την πολυ-εθνοτική οθωμανική αυτοκρατορία στα έθνη-κράτη. Να γνωρίσουν τα εθνογραφικά «δεδομένα» του χώρου και τις χρήσεις στο πλαίσιο των εθνικών κινήματων. Να εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική προσέγγιση και την εθνογραφική μέθοδο γενικά αλλά και ειδικότερα με την αρχαιολογική εθνογραφία. Να γνωρίσουν τόσο την ανθρωπολογική όσο και την ιστορική βιβλιογραφία, αλλά και τα περιηγητικά κείμενα που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την κατάσταση στα Βαλκάνια κατά την περίοδο της μετάβασης από την αυτοκρατορία στο έθνος-κράτος.

Οι φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν προαιρετικές εργασίες και να τις παρουσιάσουν στο μάθημα. Αυτές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την τελική αξιολόγησή τους. Η εξέταση είναι προφορική. Οι φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε αποστολή για άσκηση στην επιτόπια έρευνα.

ΛΑΟ 456 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ZACHΟΥ)

Περίληψη:

Παρουσιάζεται η πορεία της ελληνικής ενδυμασίας από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα, σε συσχετισμό με τα ιστορικά, οικονομικά-κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής. Οι ενότητες: 1. Προϊστορικό Αιγαίο, Μινωική Κρήτη, Θήρα και Μυκηναϊκή Ελλάδα: οι πρώτες ενδυματολογικές αντιλήψεις, τα πρώτα σύνθετα, κομμένα και ραμμένα ενδύματα, οι πρώτες παρεμβάσεις στη φυσική σωματική συμμετρία. 2. Τα ενδύματα στα Ομηρικά Έπη: ο *μαλακός χιτών*, η *ανεμοσκεπής χλαίνα* και το *μέγα φάρος* των *καρηγομώντων* Αχαιών, ο *περικαλλής πέπλος* και το *αργύφειον φάρος* των *καλλιπλοκάμων* γυναικών τους. 3. Αρχαία Ελλάδα (Ιστορικοί χρόνοι): με διάρκεια και διαχρονικότητα, πτυχωτά, ριχτά, άρραφτα ενδύματα, ευπροσάρμοστοι *χιτώνες* και *ιμάτια*, δωρικοί και ιωνικοί τρόποι. 4. Ρωμαϊκά και πρωτοχριστιανικά χρόνια: νέες υφαντικές τεχνικές, ποικιλία χιτώνων, ακμή, παρακμή κι εγκατάλειψη της *τηβέννου*, ελληνοιστικές συνήθειες και τρόποι της Ανατολής. 5. Βυζάντιο: σημειολογική φόρτιση, στολές, διάκριση των φύλων, ηθικές υποχρεώσεις, κοινωνική ιεραρχία, αυλή, λαός και περιθωριακές ομάδες, κοσμικά κοστούμια και ιερατικά άμφια. 6. Από την Άλωση ως την Απελευθέρωση: οι βυζαντινές ρίζες, η οθωμανική κυριαρχία, η λατινοκρατία, η υποταγμένη ενδυματολογική συμπεριφορά. Προνόμια και απαγορεύσεις. 7. 19ος αιώνας: τα «παραδομένα» και τα «φράγκικα». Οικοτεχνία και εργαστηριακή παραγωγή. 8. Κεντήματα και κοσμήματα. 9. 20ός αιώνας: η οριστική μεταβολή -και των ενδυματολογικών- αντιλήψεων ως εικαστικών τρόπων έκφρασης των επιδιώξεων και των προσδοκιών της νέας ελληνικής κοινωνίας.

Μαθησιακοί στόχοι

Η ανάλυση των ενδυματολογικών συστημάτων του ελληνικού παρελθόντος (προϊστορία, αρχαϊκοί, κλασικοί, ελληνοιστικοί, ρωμαϊκοί χρόνοι, βυζαντινή εποχή) έχει ως σκοπό την

κατανόηση, εν συνεχεία, της μορφολογικής ανάπτυξης και της κοινωνικής λειτουργίας των ελληνικών τοπικών ενδυμασιών κατά τους νεότερους χρόνους (οθωμανική κυριαρχία/λατινοκρατία, 19ος αι. - Β' Παγκόσμιος πόλεμος), οι οποίες αναδείχτηκαν σε εκείνα τα μεταβλητά στοιχεία του πολιτισμού της ελληνικής κοινότητας, που αποικρυστάλλωθηκαν, εν τέλει (όπως και η αρχιτεκτονική) σε εικαστικές διαλέκτους, σε «κείμενα σελίδων» της πολιτιστικής πορείας κάθε κοινότητας.

Το μάθημα αποβλέπει στο να εφοδιάσει τους φοιτητές (μελλοντικούς εκπαιδευτικούς ή επιμελητές ενδυματολογικών συλλογών) με επαρκείς γνώσεις, όχι μόνο για το σχολιασμό των ελληνικών ενδυμασιών, όποτε απαιτηθεί κατά την εκπαιδευτική πράξη, αλλά και για τη διαχείριση και επιμέλεια των τοπικών ενδυμασιών σε ένα μουσειακό περιβάλλον, καθώς και για τη σεβαστική «αναπαράστασή» τους (κάτι που αποτελεί και τη συνηθέστερη σήμερα σχέση μας με τις τοπικές φορεσιές, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων πολιτιστικών, χορευτικών και άλλων συλλόγων).

Το μάθημα γίνεται με προβολές οπτικού υλικού και με επισκέψεις σε μουσειακές συλλογές. Στους φοιτητές δίνεται (α) πολυσέλιδο τεύχος με το πρόγραμμα των μαθημάτων/ διάγραμμα της ύλης, όπως προσφέρεται κατά διδακτική εβδομάδα, καθώς και με πλούσια Βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) κατά θέμα, (β) διδακτικό βοήθημα και (γ) corpus επιστημονικών άρθρων (σε φωτοτυπία), τα οποία εντάσσονται στην εξεταστέα ύλη του μαθήματος. *Η συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα, τις εκπαιδευτικές εκδρομές, τις επισκέψεις στα μουσεία κ.λπ. κρίνεται απαραίτητη. *Η εμπόνηση γραπτής εργασίας είναι προαιρετική. Οι γραπτές εργασίες παρουσιάζονται και προφορικά, υποχρεωτικά.

ΛΑΟ 464 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΣΤΟΥΜΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΩΣ ΤΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟ ΑΙΩΝΑ (ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ) (Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Παρουσιάζεται η πορεία του αστικού και αγροτικού ενδύματος στη Δυτική Ευρώπη από τα πρώιμα μεσαιωνικά χρόνια ως τα τέλη του 20ού αιώνα, σύμφωνα με τις πηγές: ενδύματα σε συλλογές ευρωπαϊκών και αμερικανικών μουσείων, ζωγραφικές παραστάσεις, εικονογραφημένα χειρόγραφα, γλυπτά σε καθεδρικούς ναούς, επιτύμβιες ορειχάλκινες φιγούρες, γραπτά κείμενα, ρυθμιστικά διατάγματα, λογοτεχνικά έργα, φωτογραφικό υλικό, περιοδικά μόδας κ. ά.

Οι ενότητες: 1. Μεσαίωνα: πρώιμος, ρωμανικός, γοτθικός. 2. Αναγέννηση: ιταλικοί (1480-1510), γερμανικοί (1510-1550), ισπανικοί (1550-1610) τρόποι. 3. 17ος αι.: Μπαρόκ. 4. 1715-1730: στίλ της Αντιβασιλείας, 1730-1770: Ροκοκό. 5. Νεοκλασικισμός (1770-1795 : από το στίλ Λουδοβίκου 16ου στα ενδύματα *à l' anglaise*, 1795-1804: στίλ του Διευθυντηρίου ή της Επανάστασης, 1804-1820: στίλ της Αυτοκρατορίας. 6. 1820-1870: το αστικό στίλ και το νέο ροκοκό, 1870-1890: ανάμειξη ενδυματολογικών τρόπων, 1890-1910: προσπάθειες για αλλαγή. 7. 20ός αιώνας: η Υψηλή Ραπτική και τα κοστούμια της καθημερινής ζωής. Τέχνη και Μόδα. 8. Η διαμόρφωση των αγροτικών/ λαϊκών ενδυμασιών στην Ευρώπη. Οι παράγοντες που την επηρέασαν. Τα «καταπεπτωκότα» στοιχεία, η ελεύθερη έκφραση, οι περιορισμοί, οι αξίες, ο εθιμικός χαρακτήρας, η «αστικοποίηση», ο μετασχηματισμός, η εγκατάλειψη. 9. Οι παραδοσιακές ενδυμασίες στις Μεσογειακές χώρες, στη Βαλκανική, στη Βόρεια Ευρώπη. Μορφολογία, κοινά σημεία και τοπικές ιδιαιτερότητες.

Μαθησιακοί στόχοι

Η εξέταση του ενδυματολογικού συστήματος και τοπίου της Ευρώπης από τον Μεσαίωνα μέχρι και τον 20ό αιώνα αποτελεί έναν ελκυστικό επιστημονικά τρόπο, ώστε με εικαστικά, ορατά παραδείγματα οι φοιτητές/τριες που σπουδάζουν Ιστορία, Αρχαιολογία, Λαογραφία, να προσεγγίσουν και να κατανοήσουν τις πραγματικότητες (ιστορικές-κοινωνικές-οικονομικές-αισθητικές) της Ευρώπης, όπως αυτές εκφράζονται μέσα από την ενδυματολογική συμπεριφορά των λαών της αλλά και αντικαθρεφτίζονται σε αυτήν.

Η γνώση γενικότερα του βαθύτερου περιεχομένου και νοήματος της ιστορίας και λαογραφίας της ένδυσης στο πλαίσιο των επιστημονικών αναζητήσεων ενός Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι πολλαπλά χρήσιμη, καθώς αποτελεί απαραίτητο εξοπλισμό και

προϋπόθεση (α) για όσους αποφοίτους δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά σε μουσεία και πινακοθήκες, (β) στους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς στη Μέση Εκπαίδευση για τον εμπλουτισμό και σχολιασμό της ύλης των μαθημάτων τους (ιστορία, λαϊκός πολιτισμός, τέχνη, κ.λπ.), και ακόμη για τις διδακτικές επισκέψεις των μαθητών τους σε μουσεία, πινακοθήκες, θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις, για την επιμέλεια καλλιτεχνικών παραστάσεων από τους ίδιους τους μαθητές, κ.ά., καθώς και (γ) σε όσους αποφοίτους μελετήσουν το «ένδυμα» εκτενέστερα σε μεταπτυχιακό επίπεδο ή ασχοληθούν με το «ένδυμα» σε δημιουργικό επίπεδο (σχεδιασμός θεατρικών/κινηματογραφικών κοστούμιών, μόδα, παραγωγή ενδυμάτων κ.λπ.).

Σεμιναριακό μάθημα με υποχρεωτική εκπόνηση γραπτής εργασίας και προφορική παρουσίασή της. *Απαιτείται καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά), καθώς η Βιβλιογραφία που αφορά στο αντικείμενο είναι στην πλειονότητά της ξενόγλωσση. *Η παρουσία των φοιτητών στα μαθήματα κρίνεται απαραίτητη. *Το μάθημα γίνεται με προβολές οπτικού υλικού και με επισκέψεις σε μουσειακές συλλογές. *Στους φοιτητές δίνεται (α) πολυσέλιδο τεύχος με το πρόγραμμα των μαθημάτων/ διάγραμμα της ύλης, όπως προσφέρεται κατά διδακτική εβδομάδα, καθώς και με πλούσια Βιβλιογραφία κατά θέμα καθώς και corpus επιστημονικών άρθρων (σε φωτοτυπία).

ΛΑΟ 465 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη:

Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των παραμυθιών και προσεγγίζει το παραμύθι ως ιδιαίτερο αφηγηματικό είδος, αντικείμενο προφορικών παραδόσεων και πολιτισμών αφενός, αντικείμενο της εκδοτικής παραγωγής και της βιομηχανίας του θεάματος, αφετέρου. Παρουσιάζονται οι κύριες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την προσέγγιση και την ερμηνεία του παραμυθιού καθώς και η ευρύτερη σχέση του παραμυθιού με τις μυθολογίες, τις τελετουργίες, το συλλογικό φαντασιακό και τις σύγχρονες χρήσεις του. Μέσα από ειδικά παραδείγματα εξετάζονται ζητήματα, όπως το συμβολικό φορτίο των παραμυθιών, οι κοινωνικές στρατηγικές, το κοινωνικό και επιτελεστικό πλαίσιο της αφήγησης, οι προσαρμογές του παραμυθιού ως μυθοπλαστικής πρακτικής στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας.

Μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος:

- α) Εισαγωγή στη διεπιστημονική προσέγγιση ενός ειδικού γνωστικού αντικειμένου, όπως είναι το παραμύθι, και της διαχρονικής σπουδαιότητάς του ως φορέα πολιτισμικής ιστορίας. Ανάπτυξη θεωρητικών υποδομών και σύνδεσή τους με την ειδική ορολογία του αντικειμένου.
- β) Εισαγωγή στη χρήση ταξινομητικών συστημάτων αρχειοθέτησης και βιβλιογραφίας.
- γ) Σύνδεση του αντικειμένου, μέσα από τη μυθοπλασία, με τις σύγχρονες εκδοχές του στη βιομηχανία του θεάματος.

Τρόπος Εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος.

Συνοπτικό Διάγραμμα Παραδόσεων:

1. Εισαγωγή, αντικείμενο και στόχοι του μαθήματος, ορισμοί και βιβλιογραφία.
- Α' Μέρος: Ιστορικό και Θεωρητικό Πλαίσιο. 2) Για την ιστορία των παραμυθιών. 3) Τα παραμύθια σήμερα: παλιές και νέες εκδοχές. 4) Το προφορικό πλαίσιο της αφήγησης: λογοτεχνικό κείμενο ή επιτέλεση; 5) Η παρακαταθήκη της νεοτερικότητας. 6) Παγκοσμιότητα και τοπικότητα. 7) Σύγχρονες διεπιστημονικές προσεγγίσεις.
- Β' Μέρος: Γνωστά παραμύθια ως παραδείγματα ιστορικής και θεωρητικής προσέγγισης (με παράλληλη προβολή επιλεγμένων κινηματογραφικών ταινιών). 8) Η κοκκινισκουφίτσα και ο κακός λύκος: ένα παράδειγμα ανθρωπολογικής ανάλυσης. 9) Το παραμύθι και η συγκρότηση της κοινωνικής ταυτότητας. 10) Αναπαραστάσεις του κόσμου και συμβολισμοί στο παραμύθι. 11) «Κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα»: έρωτας και γάμος στο παραμύθι. 12) Συμπεράσματα και ανακεφαλαίωση του μαθήματος.

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2020-21
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδ.	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΝΕΦ 100	Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Βογιατζόγλου Α. (Α-ΜΑ) Σαμίου Α. (ΜΕ-Ω)	Β' (Υ)
ΛΑΤ 100	Λατινικά: Ρωμαϊκή Βιογραφία	Λατινική Φιλολογία	Κοντονάσιος Π.	Δ' (Υ) ή Β' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΑΡΧ 103	Ομήρου Ιλιάδα	Κλασική Φιλολογία	Αυγερινός Χ.	ΣΤ' (Υ) ή Δ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΜΕΦ 113	Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι: Το έργο του Αγαθία του Σχολαστικού	Βυζαντινή Φιλολογία	Αλεξάκης Α.	Δ' (Υ) Ιστορίας

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Α.Α	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΦΠΠ 175	Διδακτική της Γλώσσας: Το γλωσσικό μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας	Διδακτική	Γκαραβέλας	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 169	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικά	Ζάγκος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 176	Ιστορία της εκπαίδευσης II	Παιδαγωγικά	Αθανασιάδης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 182	Επιστήμες της Εκπαίδευσης II	Παιδαγωγικά	Αθανασιάδης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 161	Παιδαγωγικά συμπεράσματα θεωριών μάθησης	Παιδαγωγικά	ΕΔΒΜ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 180	Θεωρίες αγωγής και κοινωνικοποίησης	Παιδαγωγικά	Μπενινιάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 106	Πολιτισμός και εκπαίδευση: Σύμβολα και τελετουργίες στο σχολείο	Παιδαγωγικά	Μπενινιάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 183	Κοινωνιολογική θεωρία: Εκπαιδευτικές προεκτάσεις	Παιδαγωγικά	Ζάγκος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 181	Εισαγωγή στην παιδαγωγική	Παιδαγωγικά	Γκαραβέλας	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΗΛ.	FAX	E-MAIL
Αλεξανδρίδου Αλεξάνδρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	05126		aalexandr@uoi.gr
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05186	05273	nanastas@uoi.gr
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία	05119	05256	pantonop@uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05107	05257	agvlach@uoi.gr
Βρέλλη-Ζάχου Μαρίνα	Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05115	05253	mvrelli@uoi.gr
Γιαννάκης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ιστορία και πολιτισμός των Αράβων	05121	05256	eliagian@uoi.gr
Δαλιανούδη Ρενάτα	Επ. Καθηγήτρια	Λαογραφίας/ Μουσική παράδοση	05152		rdalian@uoi.gr
Δασούλας Θεοφάνης	ΕΕΔΠΠ		05146		fdasoulas@uoi.gr
Ζαριδη-Βασιλείου Αικατερίνη	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05118	05273	kzaridi@uoi.gr
Καθάρου Κλεοπάτρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	5127		kkathariou@uoi.gr

Κουλακιώτης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05279		koulakio@uoi.gr
Λιάμπη Κατερίνη	Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Αρχαία Ελληνική Ιστορία	05219	05256	kaliampi@uoi.gr
Λώλος Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05230	05257	ilolos@uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05242	05273	amandy1@uoi.gr
Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05129	05257	amantas@uoi.gr
Μαχαιρά Άννα	Αν. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05223	05273	amahaira@uoi.gr
Μπαμπούιν Αντρέα	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05131	05257	ababuin@uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05124 07232		mpellos@uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	05297	bnitsiak@uoi.gr
Νικολάου Γεώργιος	Αν. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05145	05223	nikolaou@uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05224		apanagop@uoi.gr
Παπαδήμα Αικατερίνη	Γραμματεία/ Προϊσταμένη		07231	07035	kpapadim@uoi.gr

Παπαστεφανάκη Λήδα	Αν. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05137	05273	lpapast@uoi.gr
Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	05253	mpapach@uoi.gr
Σαραφιανός- Μπογιατζής Αριστείδης	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορία της Τέχνης	05240	05257	asarafia@uoi.gr
Σταυράκος Χρήστος	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05148	05256	chstavra@uoi.gr
Συγκέλλου Ευστρατία	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05120		esynkellou@uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05123	05256	itzamtzi@uoi.gr
Τσιαντής Κώστας	Δ. Υπάλληλος		07232	07035	ktsiantis@uoi.gr
Φασούλας Νίκος	Δ. Υπάλληλος		07180	07035	nfasoula@uoi.gr
Φατούρου Όλγα	Δ. Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	05253	ofaturu@uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05104	05273	flitour@uoi.gr

Η σύνταξη του ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ για το Ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 έγινε με
ευθύνη της Γραμματείας του Τμήματος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,
Ιωάννινα